

การศึกษารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา

นางสาวนิภากร ธาราภูมิ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

A STUDY OF A TEACHING MODEL OF EXPERT INSTRUTORS IN ART HISTORY
AT THE HIGHER EDUCATION LEVEL

Miss Nipakorn Tharaphoome

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Art Education

Department of Art, Music and Dance Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

นิภากร ธาราภูมิ : การศึกษารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา. (A STUDY OF A TEACHING MODEL OF EXPERT INSTRUTORS IN ART HISTORY AT THE HIGHER EDUCATION LEVEL) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อ.ดร.วัชรินทร์ จิตอดิศัย, 158 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา ใช้เทคนิคการวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จากอาจารย์ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ไทย ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันออก และประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตกในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ครบทั้ง 3 วิชา ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 17 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับรูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์การเรียนการสอน 2) เนื้อหาการเรียนการสอน 3) วิธีดำเนินการเรียนการสอน 4) สื่อการเรียนการสอน และ 5) การวัดและประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และสรุปหาข้อค้นพบบทเกี่ยวกับรูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ผลการวิจัยพบว่า 1) วัตถุประสงค์การเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เทคนิควิธีการ แนวความคิด รูปแบบ ของงานศิลปะ ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่า ภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น มีทักษะการค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีหลักการ และเหตุผล 2) เนื้อหาการเรียนการสอน ควรครอบคลุมทั้งแหล่งกำเนิด รูปแบบ อิทธิพลการเชื่อมต่อของแต่ละยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยแหล่งข้อมูลที่ใช้สอนมาจากเอกสารตำรา หนังสือ บทความทางวิชาการทั้งของไทย และต่างประเทศ การไปศึกษาจากสถานที่จริง 3) วิธีดำเนินการเรียนการสอน เป็นแบบบูรณาการ ทั้งการบรรยาย อภิปราย และศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดวิเคราะห์ และสรุปข้อมูลอย่างมีหลักการและเหตุผล และการไปศึกษาที่สถานที่จริง ประกอบการบรรยาย 4) สื่อการเรียนการสอน ภาพประกอบการบรรยาย ภาพถ่ายจากสถานที่จริง เอกสารตำราวิชาการ หรือจากทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้สื่อการสอนที่ดีที่สุด คือ การนำผู้เรียนไปศึกษาที่สถานที่จริง 5) การวัดและประเมินผล ด้านพุทธิพิสัยใช้ข้อสอบทั้งปรนัยและอัตนัย ด้านจิตพิสัยเป็นรายงาน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้านทักษะพิสัย ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์อย่างมีหลักการและเหตุผล และสามารถนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียนได้ ทั้งนี้รูปแบบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ยังขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการศึกษาศิลปะ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ กลุ่มวิชาศิลปศึกษา กลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1)วิธีการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ไม่ควรให้ผู้เรียนท่องจำ ควรฝึกให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ฝึกให้แสดงความคิดเห็น และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างโดยการอภิปราย 2) อาจารย์ผู้สอน จะต้องเอาใจใส่ในการสอน มีประสบการณ์ในการให้คำแนะนำทางวิชาการ มีความรับผิดชอบ และการติดตามข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน ศึกษา ค้นคว้า วิจัยทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์อยู่เสมอ

ภาควิชา ศิลปะ,ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา .....ลายมือชื่อ.....
 สาขาวิชา ศิลปศึกษา .....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์.....
 ปีการศึกษา 2555.....

5283369927 : MAJOR ART EDUCATION

KEYWORDS : TEACHING MODEL OF ART HISTORY / TEACHING MODEL IN HIGHER EDUCATION / PROFESSOR OF ART HISTORY.

NIPAKORN THARAPHOOME : A STUDY OF A TEACHING MODEL OF EXPERT INSTRUTORS IN ART HISTORY AT THE HIGHER EDUCATION LEVEL ADVISOR : WATCHARIN THITIADISAI, PH.D. , 158 pp.

The objective of this research aimed to study the teaching model of experts in art history in a course of higher education, which the in-depth interview technique was used for the data collection. The samples of this research study were chosen by employing the purposive sampling method to collect the group of specialists in 3 fields: Thai art history, Eastern art history, and Western art history, who are the instructors in the public universities that offers these 3 areas courses in art history in their academic programs. From 17 work samples, the in-depth interview technique was utilized to explore about the model of teaching art history in 5 categories including 1) the teaching objectives, 2) the contents of teaching, 3) the methods of instruction 4) the instructional media, 5) the measurement and evaluation. The data analysis would be gathered from the frequency, percentage, and consensus conclusion about the types of expert teaching in art history.

The result showed that 1) the teaching objective allowed the students to gain knowledge, understand the techniques, methods, concepts and forms of art and realize the value of folk wisdom. Students developed research skills and analyzed reasonably, 2) the contents of teaching should cover the source, pattern and influence on change of generation. The sources of information use were referred from text books, books, academic articles and field works both in Thailand and abroad, 3) the methods of instruction integrated lecture, discussion and self-study which allowed the students to get the ideas, analysis, and conclusion reasonably and study from the actual location with presentation, 4) according to the instructional media, the presentation, photographs of actual location, documents, academic texts, or even internet references instructed by the instructors might not be as effective as to arrange the field work trip for the students to learn from the actual sites, 5) for the measurement and evaluation, the cognitive domain employed both objective test and subjective test. Secondly, the psychomotor domain applied report and self-study. Finally, utilizing the affective domain, the students can be able to analyze reasonably and discuss together in class. The style of teaching art history also depends on the purpose of art education in which can be divided into 3 areas: theory artistic, art education, and technical creativity. For recommendations from this study, the method of instruction should not be a rote method but should allow the students with self-study to express their own ideas and accept other different opinions from discussion 2) the instructors must be attentive to their teachings, prompt for academic advises, responsible, and always be awoken to the updated news, research, and study of art history.

Department : Art, Music and Dance Education Student's Signature .....

Field of Study : Art Education..... Advisor's Signature .....

Academic Year : 2012.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.วัชรินทร์ ฐิติอดิศัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทาง รวมทั้งแก้ไขปรับปรุง ข้อบกพร่องต่างๆ ในการวิจัยด้วยความจริงใจและเอาใจใส่เสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปยุตต์รัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ฉันทนา สุรัสวดี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ให้สมบูรณ์ และกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการให้สัมภาษณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอบคุณมิตรภาพและกำลังใจจากเพื่อน พี่ น้องทุกคนที่คอยถามไถ่ ช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา คอยเป็นแรงกระตุ้นเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยอดทนและทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ได้ อีกทั้งต้องขอบคุณสำหรับผู้ที่คอยช่วยเหลือผู้วิจัยในทุกๆ ด้าน ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวถึงในที่นี้ได้หมด

ท้ายสุดขอกราบขอบพระคุณครอบครัวของผู้วิจัยคุณพ่อดิเรก คุณแม่वासนา และน้องภานุพงศ์ ธาราภูมิ ผู้คอยสนับสนุน คอยเป็นกำลังใจอันยิ่งใหญ่ และเป็นผู้ให้ความรักความเอาใจใส่เสมอมา รวมถึงคอยแนะนำและตักเตือนผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษาได้ในวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
ความเป็นมาและความสำคัญของประวัติศาสตร์ศิลป์.....	6
ความหมายของประวัติศาสตร์ศิลป์.....	6
ความเป็นมาของการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์.....	9
ความสำคัญของสาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์.....	10
รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	14
การเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา.....	20
การสอนระดับอุดมศึกษา.....	20
องค์ประกอบการเรียนการสอน.....	23
วิธีการสอน และรูปแบบการสอนระดับอุดมศึกษา.....	28
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์.....	31
ความเป็นมาของการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ใน ระดับอุดมศึกษา.....	31

บทที่	หน้า
การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์.....	32
ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
งานวิจัยในประเทศ.....	43
งานวิจัยต่างประเทศ.....	45
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง.....	48
กำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	48
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
การสรุป อภิปรายผล และนำเสนอรายงานการวิจัย.....	51
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์.....	52
ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับรูปแบบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์.....	57
ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนวิชา ประวัติศาสตร์ศิลป์.....	77
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	79
สรุปผลการวิจัย.....	79
อภิปรายผลการวิจัย.....	91
ข้อเสนอแนะ.....	102
รายการอ้างอิง.....	103
ภาคผนวก.....	112
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ.....	113
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์.....	115
ภาคผนวก ค ประวัติผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์.....	118
ภาคผนวก ง ตัวอย่างหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย.....	132

	หน้า
ภาคผนวก ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	136
ภาคผนวก ๑ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	138
ภาคผนวก ๑ ตารางแสดงรายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนใน สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	148
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	158

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงรายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	14
2	วิเคราะห์จำนวนรายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	18
3	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้สอบแบบสัมภาษณ์.....	52
4	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ด้าน ความรู้ ความสามารถ.....	57
5	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ด้าน ทัศนคติ.....	58
6	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ด้าน ทักษะ.....	59
7	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับเนื้อหาการเรียน การสอนในเรื่องการกำหนดกรอบเนื้อหาสาระ.....	61
8	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับเนื้อหาการเรียน การสอนในเรื่องของแหล่งข้อมูลของเนื้อหา.....	62
9	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับเนื้อหาการเรียน การสอนในเรื่องของการกำหนดเนื้อหา.....	63
10	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียน การสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า และความสำคัญ.....	64
11	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียน การสอนเกี่ยวกับรูปแบบการสอน.....	66
12	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับรูปแบบการสอน ด้านวิธีดำเนินการเรียนการสอนให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูล.....	70
13	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียน การสอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและสรุปข้อมูลอย่างมีหลักการ และเหตุผล.....	71
14	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียน การสอนในการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยี.....	72

ตารางที่		หน้า
15	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียนการสอนด้านปัญหาในการสอน.....	73
16	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการสอน.....	74
17	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล.....	75
18	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลที่มีความเหมาะสมที่สุด.....	76
19	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ.....	77
20	รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	148

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประวัติศาสตร์ศิลป์ถือเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งของประวัติศาสตร์ที่ศึกษาตามลักษณะของงานศิลปกรรมที่เกิดขึ้นและการดำเนินไปตามช่วงเวลาต่างๆ (ศักดิ์ชัย สายสิงห์, 2543) นักวิชาการและนักประวัติศาสตร์ศิลป์ได้ให้คำจำกัดความของประวัติศาสตร์ศิลป์ไว้ต่างๆ กัน สมเด็จพระยาตำราภานุภาพได้กล่าวถึงหลักของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์นั้นมุ่งที่ข้อมูลอันได้แก่ศิลปวัตถุเป็นหลัก และใช้ประวัติศาสตร์เป็นเครื่องทดสอบ (นิพนธ์ ทวีกาญจน์, 2529) กำจร สุนพงษ์ศรี (2551) กล่าวว่าวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นศาสตร์หนึ่งในประวัติศาสตร์ เป็นประวัติศาสตร์เฉพาะอย่างโดยมุ่งศึกษาความเป็นไปของประวัติศาสตร์ ด้วยการนำศิลปกรรม อันได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม ศิลปะภาพพิมพ์ สถาปัตยกรรม และประยุกตศิลป์ ที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นเป็นหลักคั่นคว้า เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงในอดีต วนิดา ขำเขียว (2544) ได้ให้คำจำกัดความของประวัติศาสตร์ศิลป์ไว้ว่าประวัติศาสตร์ศิลป์ คือ วิชาที่ว่าด้วยเรื่องราวในอดีตจนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวกับการแสดงออกซึ่งความคิด และการสร้างสรรค์ของมนุษยชาติ และวิรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์ (2528) กล่าวว่า วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ คือ การศึกษาเรื่องราวศิลปกรรมยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ทั้งประเทศทางตะวันตกและทางตะวันออก อิทธิพลความเคลื่อนไหวการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการของศิลปกรรม มีเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงข้อมูลต่างๆ ของงานศิลปะเพื่อการศึกษาค้นคว้า เช่น ประวัติและแนวคิดของศิลปิน เทคนิคและการใช้เครื่องมือ รวมทั้งอิทธิพลของวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการสร้างสรรค์งาน โดยมีวัตถุประสงค์ของวิชาคือ ศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องศิลปกรรมตะวันตกและตะวันออก และสามารถชี้บ่งถึงการเปลี่ยนแปลงของศิลปกรรม ซึ่งผู้เรียนจะสามารถจำแนกลักษณะศิลปกรรมสมัยต่างๆ และนำความรู้ไปใช้เป็นรูปแบบในการสร้างสรรค์งาน อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความรู้ทางศิลปะในระบบการศึกษา

การศึกษาเรื่องราวศิลปะในอดีต เป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาศิลปะในปัจจุบันเพราะจะช่วยให้เราเข้าใจความเป็นมาของงานศิลปกรรม ว่าเกิดขึ้นและพัฒนาอย่างไร มีสิ่งใดเป็นแรงผลักดันหรือเป็นอิทธิพลต่อกัน รูปแบบที่แตกต่างกันนั้นมีปัจจัยอะไรที่เป็นตัวบ่งชี้ ซึ่งจะทำให้เราเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของงานศิลปกรรมอย่างมีระบบ อันก่อให้เกิดความเข้าใจในงานศิลปกรรมได้ง่ายและรวดเร็ว (นิพนธ์ ทวีกาญจน์, 2529) ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ (2549) กล่าวว่า สำหรับผู้ที่อยู่ในวงการศิลปกรรม ยิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาร่องรอยเชิงวัตถุของมนุษย์ เพื่อ

เป็นพื้นฐานแห่งการวิเคราะห์ สังเคราะห์ด้านสุนทรียภาพ ด้านการวิจารณ์และการเชื่อมโยงสู่ความเป็นรากฐานการสร้างสรรคผลงานของตนเอง สำหรับนักวิจารณ์ศิลปะและนักสุนทรียศาสตร์ ก็ยังมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อประกอบการอธิบายความเชิงวิเคราะห์ และเปรียบเทียบให้เป็นเหตุเป็นผลต่องานศิลปวิจารณ์ และสุนทรียศาสตร์ของตนเองเช่นกัน อีกทั้ง Greer (1992) ได้พูดถึงแนวทางในการสอนศิลปะโดยยึดหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐานหรือที่เรียกว่าการสอนแนว DBAE (Discipline Based Art Education) ซึ่งแนวทางนี้ประกอบด้วยความรู้ใน 4 ด้านเข้าด้วยกัน ได้แก่ 1) ความรู้ด้านสุนทรียศาสตร์ 2) ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ 3) ความรู้ด้านศิลปะปฏิบัติ และ 4) ความรู้ด้านศิลปะวิจารณ์ ซึ่งการสอนแนว DBAE นั้นหากสอนโดยบูรณาการความรู้ทั้ง 4 ด้านนี้ให้มีปฏิสัมพันธ์กันแล้วจะช่วยเสริมสร้างพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักซึ่งในทางสุนทรียศาสตร์มากขึ้น ซึ่งถือว่าวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นวิชาที่สำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้ทางศิลปะ และยังเป็นวิชาที่ช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนได้ซาบซึ้งและเห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรม

นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัทธินยะ (2525) กล่าวว่า ประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นความสนใจลักษณะสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม และสิ่งแวดล้อมของสังคมที่ให้เกิดศิลปกรรมเหล่านั้น ซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งแก่การศึกษาประวัติศาสตร์ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ศิลป์มักจะช่วยกำหนดอายุของเมืองหรืออารยธรรมที่ไม่มีหลักฐานอย่างอื่นบอกไว้ และยังช่วยเปิดเผยให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสังคมต่างๆ ในอดีต โดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมที่มีต่อกัน เป็นการเติมข้อมูลที่ขาดหายไปในหลักฐานประเภทอื่น การศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ดี ยังช่วยให้ความรู้ในด้านคติความเชื่อถือด้านต่างๆ ของสังคมในอดีตได้อย่างดีอีกด้วย

จิรพันธ์ สมประสงค์ (2533) ได้พูดถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์ศิลป์ไว้หลายประการ ได้แก่

1. เป็นที่รวมเรื่องราวที่เป็นหลักฐานของศิลปกรรมทุกแขนง
  2. มุ่งให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจถึงเรื่องราวประวัติศาสตร์ความเป็นมาของศิลปะอันเป็นผลงานที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น
  3. ข้อมูลที่ให้ไม่จำเป็นต้องมีข้อสรุป ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับหลักฐานที่จะนำมาอ้างอิงแก่กัน
  4. ข้อมูลบางครั้งเป็นเพียงข้อสันนิษฐาน นำไปเป็นแนวทางได้เท่านั้น
- และ 5. ประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นความรู้ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับศาสตร์อีกหลายสาขา เช่น ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี มานุษยวิทยา ปรัชญา และจิตวิทยา เป็นต้น
- วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ยังเป็นความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิด มีแนวทางในการสร้างสรรค์งานศิลปกรรมหรือพิจารณาตัดสินงานศิลปกรรมได้อย่างเชี่ยวชาญ นักวิชาการด้านศิลปะต่างให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ศิลป์ในฐานะเป็นเครื่องมือขยายความรู้ ความเข้าใจ

และความชัดเจนต่อการศึกษางานศิลปกรรมแขนงอื่นๆ (ดำรง วงศอุปราช, 2524) อีกทั้งยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งในแก่นแท้ ของงานศิลปกรรม (Mittler, 1994) ดังนั้นประวัติศาสตร์ศิลป์จึงถูกบรรจุไว้เป็นวิชาพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจทางด้านศิลปกรรม ศิลปศึกษาและศิลปประยุกต์ ในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง ทั้งภาครัฐและเอกชน การศึกษาเกี่ยวกับศิลปกรรมเป็นสิ่งที่ผู้เรียนทุกคนควรจะได้รับในระบบการศึกษา ในระดับอุดมศึกษาคำว่ามรดกจะจัดไว้ในหลักสูตรการศึกษาทั่วไป ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความตื่นตัวด้านพุทธิปัญญาและสร้างรสนิยมอันดีมากกว่าที่จะเป็นการสร้างความชัดเจนหรือแม่นยำในเรื่องของวิชาการทางศิลปกรรม

การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นการสอนที่เน้นความรู้ในเชิงพุทธิปัญญา ในการเรียนการสอนนั้น อาจมีการสอดแทรกเรื่องความรู้สึก และทักษะเข้าไปด้วย เพื่อเสริมความเข้าใจให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้สอนจึงควรใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและความเจริญงอกงามในพฤติกรรมด้านต่างๆ เพื่อสามารถนำความรู้ที่ได้มาคิด วิเคราะห์ และนำไปสัมพันธ์กับวิชาอื่นต่อไปได้ (อำไพ ตีรณสาร, 2553) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการการศึกษารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เป็นผู้มีประสบการณ์การสอนมานานและเป็นผู้มีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นอย่างดี เพื่อจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนของรายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ทั้ง 3 รายวิชา ในคณะเดียวกัน ได้แก่ วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันออก และประวัติศาสตร์ศิลป์ไทย

จากการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน อาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนส่วนใหญ่ที่มีความเชี่ยวชาญในการสอนของแต่ละรายวิชาจะเป็นอาจารย์พิเศษที่ถูกเชิญมาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และอาจารย์ผู้สอนของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งทุนวิจัยต่างๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาของ

รัฐมีให้กับอาจารย์ผู้สอน ซึ่งเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งกับทางมหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอน และกับผู้เรียนอีกด้วย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ หมายถึง วิชาที่ศึกษาความเป็นมาของงานศิลปกรรม เพื่อให้เข้าใจถึงวิวัฒนาการ ความหมายของงานศิลปะในด้านเนื้อหาและด้านรูปแบบ รวมทั้งแนวคิดและอิทธิพลที่มีต่อการสร้างสรรค์งานศิลปกรรม ทั้งของไทย ตะวันตก และตะวันออก

รูปแบบการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่มีความรู้ทางศิลปะเป็นอย่างดี มีการบูรณาการการสอนหลากหลายวิธี และการใช้นวัตกรรมการสอนที่น่าสนใจ

รูปแบบการสอนระดับอุดมศึกษา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ประกอบไปด้วย 1) วัตถุประสงค์การเรียนการสอน 2) การกำหนดเนื้อหา 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) การใช้สื่อการสอน 5) การวัดผลประเมินผล

ผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ หมายถึง อาจารย์ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา ที่มีประสบการณ์การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปี หรือมีผลงานทางวิชาการ บทความ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลป์อย่างน้อย 2 ชิ้น และมีตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไปหรือจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวกับ การเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ในระดับอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน ในการนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรและแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนในอนาคตต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการศึกษาารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับปริญญาตรี ประกอบด้วยแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ในระดับอุดมศึกษา รวมถึงวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแบ่งสาระสำคัญออกเป็น 4 หัวเรื่อง ได้แก่

1. ความเป็นมาและความสำคัญของประวัติศาสตร์ศิลป์

- 1.1 ความหมายของประวัติศาสตร์ศิลป์
- 1.2 ความเป็นมาของการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์
- 1.3 ความสำคัญของศาสตร์วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์
- 1.4 รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

2. การเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

- 2.1 การสอนในระดับอุดมศึกษา
- 2.2 องค์ประกอบการเรียนการสอน
- 2.3 วิธีการสอน และรูปแบบการสอนระดับอุดมศึกษา

3. การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

- 3.1 ความเป็นมาของการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา
- 3.2 การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์
  - 3.2.1 วัตถุประสงค์ของการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์
  - 3.2.2 ขอบเขตของเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์
  - 3.2.3 วิธีการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์
- 3.3 ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 4.1 งานวิจัยภายในประเทศ
- 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของประวัติศาสตร์ศิลป์

1.1 ความหมายของประวัติศาสตร์ศิลป์

ประวัติศาสตร์ เป็นศาสตร์ทางด้านสังคมและมานุษยวิทยา ที่อธิบายเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของผู้คนในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้วยลักษณะของประวัติศาสตร์เป็นองค์ความรู้ที่กว้างจึงได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้ดังนี้

แถมสุข นุ่มนนท์ (2535) ได้ให้คำจำกัดความของประวัติศาสตร์ว่าหมายถึง การ ไต่สวนเข้าไปให้รู้ถึงความจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษยชาติที่เกิดขึ้นในช่วงใดช่วงหนึ่งของอดีต ฉะนั้นประวัติศาสตร์จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมมนุษย์ ความเปลี่ยนแปลงของสังคม ความคิด ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ในสังคม และสภาพเหตุการณ์ที่ส่งเสริมหรือขัดขวางวิวัฒนาการของ สังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง วิชาประวัติศาสตร์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของมนุษย์ เนื่องจาก ขอบเขตของประวัติศาสตร์กว้าง วิชาจึงแบ่งแยกออกเป็นหลายสาขาตามลักษณะของเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้น เช่น ประวัติศาสตร์การปกครอง ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์สังคม ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ปรัชญา ประวัติศาสตร์การศึกษา ประวัติศาสตร์การดนตรี และประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นต้น

दनัย ไชยโยธา (2534) ได้กล่าวถึงความหมายของประวัติศาสตร์ว่าเป็นเรื่องราวที่ เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีต ซึ่งได้สอบสวนค้นคว้า และบันทึกไว้อย่างเป็นระเบียบ โดย จัดระบบข้อเท็จจริงให้สัมพันธ์กับมิติของเวลา สถานที่ บุคคล และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นใน ลักษณะที่สามารถอธิบายให้เข้าใจได้ รวมทั้งสิ่งที่มนุษย์ได้ศึกษาประติษฐ์ขึ้นในด้านศิลปะ ศาสนา สงคราม การเมือง การปกครอง กฎหมาย ลัทธิ วรรณคดี ปรัชญา สังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ รวมไปถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตที่นักประวัติศาสตร์ได้สอบสวน ค้นคว้า แสวงหา หลักฐานที่รวบรวมเขียนไว้ ซึ่งพิจารณาเห็นว่ามีความสำคัญ โดยอาศัยการวิเคราะห์และตีความ หลักฐานประเภทต่างๆ ของนักประวัติศาสตร์ มุ่งศึกษาค้นคว้าเพื่อเรียนรู้และเข้าใจประสบการณ์ ทั้งมวลของมนุษย์ในอดีตด้วยวิธีการต่างๆ นักประวัติศาสตร์ได้คิดค้นวิธีการวิเคราะห์และตีความ หลักฐานที่ก้าวหน้ามากขึ้นเป็นลำดับ และความพยายามเช่นนี้ได้เป็นรากฐานของการพัฒนา การศึกษาทางประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน

วินัย พงศ์ศรีเพียร (2538) ได้ให้ความหมายของประวัติศาสตร์ ว่าหมายถึง ความ พยายามของคนในสังคมหนึ่งและยุคใดยุคหนึ่ง ในการศึกษาเพื่อที่จะเข้าใจและอธิบายว่า เหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์สำคัญทั้งหลายในอดีตได้เกิดขึ้นและดำเนินไปอย่างไร ทั้งนี้บน พื้นฐานของหลักฐานร่วมสมัยประเภทต่างๆ เท่าที่ยังหลงเหลืออยู่มาจนถึงปัจจุบัน

ประวัติศาสตร์ศิลป์ถือเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งของประวัติศาสตร์ที่ศึกษาตามลักษณะของงานศิลปกรรมที่เกิดขึ้น และการดำเนินไปตามช่วงเวลาต่างๆ นักวิชาการ และนักประวัติศาสตร์ศิลป์ได้ให้คำจำกัดความของประวัติศาสตร์ศิลป์ไว้ ดังนี้

กำจร สุนพงษ์ศรี (2530) ได้กล่าวถึงวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ว่า วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นศาสตร์หนึ่งในประวัติศาสตร์ เป็นประวัติศาสตร์เฉพาะอย่าง โดยมุ่งศึกษาความเป็นไปของประวัติศาสตร์ ด้วยการใช้ศิลปกรรม อันได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม ศิลปะภาพพิมพ์ สถาปัตยกรรม และประยุกต์ศิลป์ ที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นเป็นหลักค้ำค้ำ และเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงของอดีต เป็นวิชาที่ผูกพันอยู่กับวิชาประวัติศาสตร์ และโบราณคดีอย่างแนบแน่น จะผิดแปลกแตกต่างตรงจุดประสงค์ การยึดถือข้อมูล และวิธีการทำงาน

พิริยะ ไกรฤกษ์ (2533) ได้ให้คำจำกัดความของประวัติศาสตร์ศิลป์ไว้ว่า เป็นการศึกษาค้ำค้ำที่ใช้โบราณวัตถุ โบราณสถานเป็นข้อมูลในการศึกษาอดีตของมนุษย์ ที่ตรงต่อความเป็นจริงมากที่สุด และใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ตรวจสอบข้อเท็จจริง

ศักดิ์ชัย สายสิงห์ (2543) ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ศิลป์ว่าเป็นวิชาที่มุ่งศึกษาความเป็นจริงของสังคม สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี แนวความคิดความเชื่อของศิลปินหรือช่างผู้สร้างงาน ที่แปรเปลี่ยนไปตามแต่ละยุคสมัย โดยใช้งานศิลปกรรม อันได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และสถาปัตยกรรม ที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นเป็นหลักในการศึกษาค้ำค้ำ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงของอดีต

วนิดา ขำเขียว (2544) กล่าวถึงความหมายของประวัติศาสตร์ศิลป์ว่าเป็นวิชาที่ว่าด้วยเรื่องราวในอดีตจนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวกับการแสดงออกซึ่งความคิด และการสร้างสรรค์ของมนุษยชาติ

นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัทธินะ (2525) กล่าวว่า การศึกษาเรื่องราวในอดีตของมนุษยชาติ ถือกันว่าเรื่องราวของมนุษย์ก่อนที่จะมีการจดบันทึกเป็นตัวอักษรนั้น เป็นเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สมัยประวัติศาสตร์จะเริ่มขึ้นเมื่อมีตัวอักษรใช้ การกล่าวเช่นนี้ไม่ควรทำให้เข้าใจว่าหลักฐานของประวัติศาสตร์ต้องเป็นลายลักษณ์อักษรทั้งสิ้น เพราะการแบ่งยุคสมัยระหว่างวิชา ก่อนประวัติศาสตร์ และวิชาประวัติศาสตร์นั้น จำเป็นต้องทำในทางวิชาการ และจำเป็นต้องหาหลักการที่มีประโยชน์ในการแบ่ง นอกจากหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร การแบ่งหลักฐานเป็นสองประเภทนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการจัดหมวดหมู่ของหลักฐาน เนื่องจากหลักฐานสองประการนี้ต้องการกลวิธีในการศึกษาและประเมินแตกต่างกัน

Francis (1993) ได้กล่าวถึงวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ว่า คือ การศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของศิลปะ และการตีความ การอธิบายถึงงานศิลปะในอดีต

Wicombe (1995) กล่าวว่า วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ คือ กระบวนการศึกษาถึง พัฒนาการของงานจิตรกรรม ประติมากรรม งานศิลปะต่างๆ รวมไปถึงงานวรรณกรรม โดยศึกษา กระบวนการ วิธีการ ทักษะ แนวคิดของการสร้างสรรค์งานศิลปะที่ผ่านมาในอดีต

Mansfield (2002) ได้กล่าวว่า วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ คือ การศึกษาเรื่องราวทาง ประวัติศาสตร์ของวัตถุทางศิลปะ ศึกษาถึงพัฒนาการทั้งทางด้านรูปแบบ เนื้อหา ด้านการ สร้างสรรค์งานศิลปะ ทั้งหมดนี้ครอบคลุมทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม รวมไปถึงงาน เซรามิก ออกแบบเฟอร์นิเจอร์ และงานตกแต่งต่างๆ อีกด้วย

Wölfflin (1929) ซึ่งเป็นนักประวัติศาสตร์ศิลป์ กล่าวว่า “การแสดงออกของคนกลุ่ม หนึ่ง ประเทศหนึ่งหรือท้องถิ่นหนึ่งได้นั้น ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับคุณค่าอันแท้จริงของศิลปกรรม โดยตรง แต่เป็นหน้าที่ที่นักประวัติศาสตร์ศิลป์จะต้องทำการเปิดเผยและวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ ของการมองเห็น และอธิบายช่วงสำคัญที่มนุษย์มีพัฒนาการทางการมองเห็น

ดังนั้น ประวัติศาสตร์ศิลป์จึงหมายถึง วิชาที่มุ่งศึกษาความเป็นมา ความสืบเนื่อง อิทธิพลในด้านแนวคิดและความเชื่อถือของมนุษย์ โดยใช้งานศิลปกรรมอันได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และภาพพิมพ์ ที่มีองค์ประกอบ รูปแบบ โครงสร้าง วัสดุ แปรเปลี่ยน ไปตามแต่ละยุคสมัย เป็นข้อมูลในการตรวจสอบข้อเท็จจริง ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ จึงเป็น หลักฐานสำคัญที่จะทำให้เข้าใจถึงสภาพสังคมปัจจุบันว่ามีพัฒนาการมาบนพื้นฐานของปัจจัย ทางด้านใด และอย่างไรบ้าง ข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในอดีต ไม่ว่าจะ เป็นด้านดีหรือด้านลบก็ถือเป็นประสบการณ์ที่สำคัญ ที่จะทำให้คนในสังคมเรียนรู้ความเป็นมาของ ตนเอง การรับรู้ถึงข้อบกพร่องในอดีต จะเป็นแนวทางในการป้องกัน แก้ไขและพัฒนาเหตุการณ์ ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป ประเด็นปัญหาที่ผู้คนเผชิญอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นประเด็น ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ล้วนแต่เกี่ยวข้องกับปัจจัยหรือรากเหง้าในอดีต การ ย้อนพินิจหรืออภิปรายถึงปัจจัยต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากจุดหนึ่งของอดีตมา จนถึงปัจจุบัน ถือเป็นกิจกรรมหลักของนักประวัติศาสตร์ ดังนั้นการเรียนรู้ประวัติศาสตร์อย่างมี ประสิทธิภาพจึงมีคุณค่าทางการศึกษา เพราะสร้างเสริมปัญญาให้แก่คนที่เรียนได้ฝึกอ่านอย่าง กว้างขวาง ฝึกคิดอย่างวิจิวเคราะห์ และฝึกเขียนได้อย่างสละสลวยชัดเจน การย้อนพินิจย่อมทำ ให้เราคิดและตระหนักถึงความสำคัญของแนวโน้มในอนาคต (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2531)

อย่างไรก็ตามแม้ข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ จะเป็นการบันทึกเหตุการณ์ สำคัญในอดีต แต่มิได้หมายความว่าข้อมูลที่มีอยู่เหล่านั้นจะถูกต้องเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การค้นพบหลักฐานใหม่ และการตีความบนพื้นฐานของการใช้เหตุผลที่ดี แหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ที่ ต่างกันจึงมีผลต่อความเข้าใจและการตีความ ทั้งนี้ข้อสรุปใหม่ที่ได้จะมีผลเชื่อมโยงต่อการทำความเข้าใจ ในการศึกษาศาสตร์แขนงอื่น หากข้อสรุปใหม่ที่ได้ขัดแย้งต่อความเชื่อ หรือค่านิยมของคน

ในสังคมที่เคยมีมา ย่อมมีผลกระทบต่อการศึกษาปฏิบัติข้อมูลใหม่ และการปรับเปลี่ยนทัศนคติให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

1.2 ความเป็นมาของการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์

Pliny the Elder ได้เขียนเรื่อง “ประวัติศาสตร์ศิลป์ของกรีกและโรมัน” ขึ้นก่อนที่เขาจะเสียชีวิตในปีคริสต์ศักราช 79 (พ.ศ. 622) ซึ่งถือว่าเป็นงานเขียนทางประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตกชิ้นแรก Pliny ได้อธิบายถึงวิวัฒนาการของศิลปะจากรูปแบบที่ไม่เหมือนธรรมชาติ ไปสู่รูปแบบที่มีความเหมือนจริงและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในช่วงเวลาที่เขาใช้ชีวิตอยู่

ในช่วงเวลาที่ศาสนาคริสต์เจริญรุ่งเรืองในยุโรปตะวันตก ประมาณคริสต์ศักราช 300 – 1300 (พ.ศ. 843 – 1843) ไม่ปรากฏงานเขียนทางประวัติศาสตร์ศิลป์อีกเลย หากจะมีบ้างก็เพื่อประโยชน์ในทางศาสนาหรือในงานช่างเท่านั้น เมื่อเข้าสู่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) ประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 15 ได้มีการรื้อฟื้นแนวความคิดของ Pliny ในด้านวิวัฒนาการของงานศิลปะที่มีรูปแบบไม่เหมือนธรรมชาติสู่ความเหมือนจริงขึ้นมาใหม่ ที่สำคัญ ได้แก่ หนังสือของ Vasari ชื่อ *Vite de più eccellenti pittori, scultori e architetti* (Lives of the Most Excellent Painters Sculptor and Architects) พิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2093 (ค.ศ. 1550) หนังสือเล่มนี้มองประวัติศาสตร์ศิลป์ในช่วง 200 ปีก่อนหน้านั้นว่ามีวิวัฒนาการของงานศิลปะที่มีรูปแบบไม่เหมือนธรรมชาติสู่ความเหมือนจริงมากขึ้น ดังเห็นได้จากผลงานของ Giotto ไปสู่งานอันเป็นเลิศของ Michelangelo ในช่วงเวลาต่อมาคือ ในยุคของ Neo-Classic อันเป็นช่วงที่งานศิลปะเป็นปฏิกิริยาตอบโต้ศิลปะ รอคโคโก (Rococo) ที่มีมาก่อนในครึ่งแรกของศตวรรษที่ 18 การค้นคว้าทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ศิลป์โบราณเริ่มได้รับความสนใจจากคนทั่วไป การขุดค้นโบราณสถาน ที่ Herculaneum (เริ่มใน ค.ศ. 1738) และที่ Pompeii (เริ่ม ค.ศ. 1748) ประกอบกับข้อเขียนของอิงเกลมันน์ (Winkelmann) ในหนังสือชื่อ *Geschichte der kunst des Altertums* (History of Art of the Ancients) ที่ถูกตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1764 (พ.ศ. 2307) ได้มีบทบาทอย่างกว้างขวางทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ อิทธิพลนี้ครอบคลุมไปตั้งแต่การวางผังเมือง จนกระทั่งการออกแบบเครื่องเรือน ซึ่ง Winkelmann ได้เสนอว่าแท้จริงแล้วศิลปะกรีกก็มีลักษณะเช่นเดียวกับศิลปะของอิตาลีในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ กล่าวคือ มิได้วิวัฒนาการไปสู่ความเหมือนจริงเพียงอย่างเดียว แต่วิวัฒนาการเป็นขั้นตอนตามธรรมชาติคือ มีการริเริ่ม มีความสมบูรณ์ และเสื่อมไปตามลำดับ ในเวลานี้เองที่ได้มีการบัญญัติศัพท์คำว่า “ประวัติศาสตร์ศิลป์” (Art History) ขึ้นเป็นครั้งแรก (พีริเยะ ไกรฤกษ์, 2544)

จะเห็นได้ว่า การสร้างงานศิลปะแนวเหมือนจริง มีความโดดเด่นอย่างมากในช่วงของการปฏิวัติอุตสาหกรรม อันเนื่องมาจากสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่แปรเปลี่ยนไป เมื่อมีอุตสาหกรรม ชนชั้นกรรมาซีก็เพิ่มจำนวนขึ้นตามลำดับ ความยากลำบากของชนชั้นแรงงานเป็น

แรงผลักดันของการสร้างงานศิลปะในแนวโรแมนติก อันเป็นตัวแทนของจินตนาการและความฝันของผู้คน เนื้อหาที่แสดงออกเป็นไปทางด้านนวนิยาย เรื่องของดินแดนที่ห่างไกลออกไป หรือเป็นความคิดฝันที่ไม่มีตัวตนอยู่ในโลก เพื่อหลีกเลี่ยงความจริง ซึ่งต่างไปจากเนื้อหาทางด้านศาสนาของศิลปะแบบคลาสสิกที่มีมาก่อนหน้านี้ แต่ลักษณะงานโรแมนติกก็คงอยู่ได้ไม่นาน ผู้คนจำเป็นต้องยอมรับสภาพบีบคั้นอันแท้จริงของตน ศิลปะจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางตรงกันข้ามกับความฝัน นั่นคือ ความจริง เป็นการล้มเลิกประเพณีคลาสสิกและโลกแห่งความฝันอย่างสิ้นเชิง

การสร้างงานศิลปะด้วยการสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัวโดยตรง ของศิลปินเรียลลิสต์ ได้รับการตอบรับจากประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มกรรมกรเป็นอย่างมาก ตัวอย่างศิลปินแนวนี้ในระยะแรกๆ คือ Gustave Courbet (1819–1877) ซึ่งเขาจะเขียนเฉพาะภาพที่ปรากฏแก่สายตา หรือภาพที่เป็นปัจจุบันเท่านั้น ซึ่งให้ความสำคัญกับพื้นผิวของวัตถุและมีเทคนิคในการทำภาพให้เหมือนจริงตามธรรมชาติ ดังผลงาน *Bathers* เป็นการแสดงภาพสตรีเปลือยให้เห็นไขมันและกล้ามเนื้อเป็นมัดๆ ไม่สวยงามอ่อนช้อยน่าชม อย่างภาพคนอาบน้ำในสมัยก่อน ด้วยแนวคิดการสร้างงานตามสภาพความเป็นจริงของศิลปินกลุ่มเรียลลิสต์นี้เอง ได้เป็นตัวอย่างการสร้างงานศิลปะ ให้แก่ศิลปินกลุ่มอิมเพรสชันนิสต์ซึ่งมุ่งแสดงภาพในสิ่งที่ตาสัมผัสรับรู้ในทันที ในเวลาต่อมา ศิลปะเรียลลิสต์เป็นแนวทางให้พวกเขา มองตรงไปยังสภาพความเป็นจริงอย่างไม่มีอคติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน (วีรวรรณ มณี, 2538)

ความแปรเปลี่ยนในเนื้อหาทางด้านศาสนาของศิลปะคลาสสิก มาสู่ความคิดฝันของดินแดนในจินตนาการของศิลปะโรแมนติก จนกระทั่งเข้าสู่กระแสของการยอมรับสภาพความเป็นจริงของศิลปะเรียลลิสต์นั้น ล้วนเป็นผลมาจากสภาพสังคม และเศรษฐกิจในช่วงเวลานั้น ดังได้กล่าวไว้ในข้างต้นแล้วว่า การแปรเปลี่ยนของแนวการสร้างงานศิลปะกรรมนั้น มิได้เปลี่ยนแปลงเพียงชั่วข้ามวัน แต่เกิดจากการรับรู้ การสังสม และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น สภาพสังคม เศรษฐกิจ หรือแนวการสร้างงานศิลปะที่มีมาก่อน สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการวิวัฒนาการ การพัฒนา และการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ของงานศิลปะกรรมทั้งสิ้น การศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปะจึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ทราบความเป็นมา เหตุและผลของการริเริ่ม ความสมบูรณ์ และการเสื่อมไปของงานศิลปะกรรมต่างๆ

1.3 ความสำคัญของศาสตร์วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ประวัติศาสตร์ศิลป์ ถือเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์ เพราะเป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นจริงของสังคม สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี แนวความคิดและความเชื่อของมนุษย์ ซึ่งถ่ายทอดผ่านงานศิลปะกรรมต่างๆ

นักวิชาการทางด้านศิลปะต่างให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ศิลป์ในฐานะเป็นเครื่องมือขยายความรู้ ความเข้าใจ และความชัดเจนต่อการศึกษาศิลปะแขนงอื่นๆ (ดำรง วงศ์

อุปราช, 2524) การศึกษาเรื่องราวศิลปะในอดีต เป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาศิลปะในปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้เราเข้าใจความเป็นมาของงานศิลปกรรม ว่าเกิดขึ้นและพัฒนาอย่างไร มีสิ่งใด เป็นแรงผลักดันหรือเป็นอิทธิพลต่อกัน รูปแบบที่แตกต่างกันนั้นมีปัจจัยอะไรที่เป็นตัวบ่งชี้ ซึ่งจะ ทำให้เราเรียนรู้ความเปลี่ยนแปลงของงานศิลปกรรมอย่างมีระบบ อันก่อให้เกิดความเข้าใจในงาน ศิลปกรรมได้ง่ายและรวดเร็ว (นิพนธ์ ทวีกาญจน์, 2529)

นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัทธินะ (2525) กล่าวว่า ประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นความ สนใจลักษณะสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม และสิ่งแวดล้อมของสังคมที่ให้ความสำคัญ ศิลปกรรมเหล่านั้น ซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งแก่การศึกษาประวัติศาสตร์ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ศิลป์มักจะช่วยกำหนดอายุของเมืองหรืออารยธรรมที่ไม่มีหลักฐานอย่างอื่นบอกไว้ และยังช่วย เปิดเผยให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสังคมต่างๆ ในอดีต โดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมที่มี ต่อกัน เป็นการเติมข้อมูลที่ขาดหายไปหลักฐานประเภทอื่น การศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ดี ยัง ช่วยให้ความรู้ในด้านคติความเชื่อถือด้านต่างๆ ของสังคมในอดีตได้อย่างดีอีกด้วย

นอกจากนี้ ประวัติศาสตร์ศิลป์ยังช่วยให้เราเข้าใจประวัติความเป็นมาของงาน ศิลปกรรมตลอดจนวิธีการสร้างงานศิลปกรรมในสมัยต่างๆ ทำให้ทราบข้อบกพร่องและลักษณะ เด่นในการสร้างงาน เพื่อจะได้นำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคม ความภาคภูมิใจใน มรดกทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ อันจะนำมาซึ่งการส่งเสริม เก็บรักษา และอนุรักษ์ ศิลปะและ วัฒนธรรมที่ดั่งงามไว้สืบไป (วนิดา ขำเขียว, 2544)

อารี สุทธิพันธุ์ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงนักวิจารณ์ศิลปะและอาจารย์ศิลปะท่านหนึ่ง คือ John Ruskin ที่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของประวัติศาสตร์ศิลป์ไว้ว่า

ชาติที่ยิ่งใหญ่สามารถเขียนประวัติศาสตร์ของชาติตนเป็นหนังสือได้ 3 รูปแบบ ต่างๆ กัน คือ

หนังสือแห่งคำพูด (Book of speech) หนังสือแห่งการกระทำ (Book of doing) หนังสือแห่งศิลปะ (Book of art)

ประวัติศาสตร์ศิลป์เปรียบเสมือนหนังสือแห่งศิลปะ เนื่องจากหนังสือแห่งคำพูด และ แห่งการกระทำ สามารถผันแปรเปลี่ยนแปลงและชำรุดสูญหายได้ง่ายกว่าหนังสือแห่งศิลปะ เหตุที่ John Ruskin ได้ให้ทรรศนะเช่นนี้เนื่องจากเขาตระหนักว่าหนังสือแห่งศิลปะ หรือหนังสือประวัติศาสตร์ หรือผลงานศิลปะ สามารถเข้าถึงได้ทุกคน เพราะเป็นรูปแบบสามมิติ สามารถจับต้องสัมผัสได้มี ตำแหน่งกินเนื้อที่แน่นอน และยังมีลักษณะพิเศษอีก คือ

1. แสดงให้เห็นถึงความใฝ่รู้ของผู้สร้าง และความเป็นจริงของสังคม
2. แสดงให้เห็นถึงความเชื่อ สภาพแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมประเพณี

3. แสดงให้เห็นถึงความเป็นอยู่ของผู้คน ความงาม ความน่าเกลียด ความลำบาก หรือความอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งความเหลื่อมล้ำในสังคมด้วย

4. แสดงให้เห็นถึงผลงานของมนุษย์ที่แปรเปลี่ยนไปตามสภาพสังคม

อัสนีร์ ชูอรูณ (2554) กล่าวว่า เนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ว่าด้วยประวัติความเป็นมาของศิลปะตั้งแต่ยุคโบราณเรื่อยมาจนถึงยุคปัจจุบัน แต่ละยุคสมัยก็มีแบบอย่างศิลปะเป็นลักษณะเฉพาะอันสะท้อนถึงวัฒนธรรมของยุคสมัยที่มีเหตุการณ์ทางสังคม การเมือง ความเชื่อทางศาสนาและสภาพทางภูมิศาสตร์แตกต่างกันไป ผู้ศึกษาจะรู้เรื่องราวของศิลปะของโลกซึ่งมีพัฒนาการต่อเนื่องกันมา จากยุคโบราณ ยุคกลาง ยุคฟื้นฟู ถึงยุคใหม่ ทำให้ได้รู้จักชื่อยุคสมัยของศิลปะ ชื่อผลงานศิลปะ และศิลปินที่สำคัญของโลก ทำให้เข้าใจแนวความคิดของศิลปินแห่งยุคสมัยต่างๆ เข้าใจถึงลักษณะของศิลปะแบบต่างๆ ตลอดจนการได้รับอิทธิพลแก่กันของศิลปะแบบต่างๆ ด้วยความรู้และเข้าใจศิลปะในเรื่องประวัติความเป็นมาและเรื่องแบบอย่างศิลปะจะทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจบริบทต่างๆ ที่ศิลปินสร้างสรรค์ผลงาน ทำให้เห็นคุณค่าของศิลปะในฐานะตัวแทนวัฒนธรรมของยุคสมัยและในฐานะเป็นสิ่งบำรุงจิตใจของมนุษย์เรา

จิระพัฒน์ พิตรปรีชา (2545) ได้กล่าวไว้ว่าศิลปะเป็นภาษาสากลเป็นภาษาที่สำคัญยิ่งในทุกสังคม วัฒนธรรม หากมีการปลูกฝังและสร้างค่านิยม ตลอดจนทัศนคติที่ดีต่อศิลปะให้เกิดขึ้นแก่เยาวชนตั้งแต่อยู่ในวัยซึ่งพร้อมจะรับสิ่งใหม่ๆ และมีจินตนาการเปิดกว้าง ผลที่ได้รับไม่เพียงแต่จะช่วยให้เยาวชนของเรามีความคิดสร้างสรรค์ กล้าที่จะทำสิ่งใหม่ๆ เท่านั้น ยังจะช่วยให้ผู้ที่ได้รับการปลูกฝังให้ใกล้ชิดกับสุนทรียศาสตร์ทางศิลปะนั้นเป็นผู้ที่มีความละเอียดอ่อน มีรสนิยมที่ดีและเห็นคุณค่าของความงามทั้งในธรรมชาติและในความเป็นมนุษย์

ประวัติศาสตร์ศิลปะ แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับศิลปะ และการได้สัมผัสชื่นชมงานศิลปะโดยตรง ล้วนมีส่วนช่วยให้เกิดการความซาบซึ้งประทับใจต่องานศิลปะทุกประเภทได้ ทั้งนี้ต้องอาศัยเวลาและประสบการณ์พอสมควร

ถึงแม้ว่าเราจะไม่อาจได้เห็นงานศิลปะชั้นเยี่ยมที่ศิลปินในยุคสมัยต่างๆ ได้ฝากไว้เป็นสมบัติของโลกด้วยสายตาของเราเอง การได้เห็นภาพได้รับรู้ที่มาที่ไปของงานเหล่านั้นผ่านหนังสือและตัวอักษร ก็อาจเป็นอีกทางหนึ่งที่ผู้สนใจสามารถที่จะเข้าใจและเข้าถึงสุนทรียภาพของศิลปะอันหลากหลายทั้งในอดีตและปัจจุบันได้ในระดับหนึ่ง

จีรพันธ์ สมประสงค์ (2533) พูดถึงลักษณะที่สำคัญของประวัติศาสตร์ศิลป์ ดังนี้

1. เป็นที่รวมเรื่องราวที่เป็นหลักฐานของศิลปกรรมทุกแขนง
2. มุ่งให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจถึงเรื่องราวประวัติศาสตร์ความเป็นมาของศิลปะอันเป็นผลงานที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น
3. ข้อมูลที่ให้ไม่จำเป็นต้องมีข้อสรุป ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับหลักฐานที่นำมาอ้างอิง

4. ข้อมูลบางครั้งเป็นเพียงข้อสันนิษฐาน นำไปเป็นแนวทางได้เท่านั้น
5. ประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นความรู้ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับศาสตร์อีก

หลายสาขา เช่น ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี มานุษยวิทยา ปรัชญา และจิตวิทยา เป็นต้น

รัฐ จันทรเดช (2522) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายและประโยชน์ในการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ว่าคือเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยกำลังกาย กำลังความคิด สร้างสรรค์ด้วยวัสดุชนิดต่างๆ ที่ได้เลือกเฟ้นคุณสมบัติอย่างเหมาะสม วัตถุประสงค์เพื่อนตอบสนองความต้องการของสังคม ตามความเชื่อ หรือขนบธรรมเนียมประเพณี ผลงานของมนุษย์ที่สร้างสรรค์ขึ้นนี้อาจแสดงความรู้สึก สะท้อนความเป็นไปของสังคมที่มนุษย์มีส่วนร่วมอยู่ อาจเป็นเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสมัยนั้นๆ

การศึกษาวินิจฉัยประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นการศึกษาผลงานทางศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้น เหลือตกทอดเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของสังคม มีความมุ่งหมายของการศึกษาดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้มีความเข้าใจประวัติความเป็นมาของศิลปกรรม ที่เกิดของศิลปกรรม และแบบอย่างที่สำคัญของศิลปะแต่ละสมัย
2. เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อถือของสังคมที่มีอิทธิพลต่อศิลปกรรม และการเลือกใช้วัสดุเพื่อประกอบศิลปกรรมนั้นๆ
3. เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับวิวัฒนาการของศิลปะตลอดจนการติดต่อ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมทางศิลปกรรมของสังคมที่เกี่ยวข้อง
4. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในการดำรงรักษาศิลปะนั้นๆ ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม
5. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในการที่จะดัดแปลง ปรับปรุงลักษณะศิลปกรรม ตลอดจนนำไปประยุกต์ได้เหมาะสมกับสภาพของสังคม

ประโยชน์ของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในการให้เหตุผลเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ ประการแรกว่า การที่มนุษย์จะสร้างสรรค์สิ่งใดใหม่ หรือประกอบศิลปกรรมชิ้นใหม่นั้นต้องมีความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิมอย่างเพียงพอ การสร้างสรรค์โดยไม่มีพื้นฐานความรู้เดิมอยู่ย่อมเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์จึงมีประโยชน์อย่างยิ่งอันที่จะช่วยก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างกว้างขวาง และลึกซึ้ง

วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ได้ถูกบรรจุเป็นวิชาบังคับของคณะครุศาสตร์ เอกวิชาศิลปศึกษา ซึ่งนิสิตนักศึกษาจะเป็นครูในอนาคต สุรยุทธ์ จุลานนท์ (ปาฐกถา, 2554) ได้กล่าวว่า นิสิตนักศึกษาที่จะต้องออกไปทำหน้าที่เป็นครูสอนศิลปะในอนาคต การที่นิสิตนักศึกษามีความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ศิลปะไทย ซึ่งเป็นการแสดงออกทาง

วัฒนธรรมของชาติ โดยเชื่อมโยงไปถึงความเชื่อแต่เก่าก่อนของแต่ละชุมชน ความเชื่อที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับแต่เฉพาะทางด้านศาสนาเพียงเท่านั้น แต่เป็นการสืบทอดจากประเพณีจนกลายมาเป็นวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น เราควรที่จะรู้ถึงสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น รู้ที่มาที่ไป แล้วนำไปประกอบกับการเป็นครูศิลปะ ที่สอนนักเรียนให้เห็นคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมของประเทศในอนาคตต่อไป

1.4 รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (รายละเอียดรายวิชาและคำอธิบายรายวิชาอยู่ในภาคผนวก ข) มีดังนี้

ตารางที่ 1 รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

สถาบัน	ชื่อหลักสูตร	ชื่อวิชา	หน่วยกิต	รายวิชา	
				บังคับ	เลือก
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ศิลปกรรมศาสตร์ บัณฑิตสาขา ทัศนศิลป์	ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก 1	3	✓	
		ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก 2	3	✓	
		ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออก	3	✓	
		ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย	3	✓	
	ครุศาสตร์บัณฑิต สาขา ศิลปศึกษา	ประวัติศาสตร์ศิลปะ	2	✓	
		ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออก	2		✓
		ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก	2		✓
		ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย	2	✓	
มหาวิทยาลัย ขอนแก่น	ศิลปกรรมศาสตร์ บัณฑิต สาขา จิตรกรรม	ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออก	2	✓	
		ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก	2	✓	
		ประวัติศิลปะไทย	2	✓	
	ศึกษาศาสตร์ บัณฑิต สาขา ศิลปศึกษา	ประวัติศาสตร์ศิลป์	2	✓	
		ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย	2	✓	
		ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออก	2		✓
มหาวิทยาลัย เชียงใหม่	ศิลปกรรมศาสตร์ บัณฑิต สาขาจิตรกรรม	ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก	3	✓	
		ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออก	3	✓	
	ศึกษาศาสตร์ บัณฑิต สาขา ศิลปศึกษา	ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก	3	✓	
		ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออก	3	✓	

ตารางที่ 1 รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ต่อ)

สถาบัน	ชื่อหลักสูตร	ชื่อวิชา	หน่วยกิต	รายวิชา	
				บังคับ	เลือก
มหาวิทยาลัย ทักษิณ	ศิลปกรรมศาสตร์	ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก	3	✓	
	บัณฑิต	ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันออก	3	✓	
	สาขาทัศนศิลป์	ประวัติศาสตร์ศิลป์ปะไทย	3	✓	
มหาวิทยาลัย บูรพา	ศิลปกรรมศาสตร์	ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันออก	2	✓	
	บัณฑิต	ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก	2	✓	
	สาขาจิตรกรรม	ประวัติศาสตร์ศิลป์ปะไทย	3	✓	
มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	ศิลปกรรม	ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันออก	2	✓	
	บัณฑิต สาขา	ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก	2	✓	
	ทัศนศิลป์	ประวัติศิลป์ปะไทย	2	✓	
มหาวิทยาลัย ศรีนครินทร์ วิโรฒ	ศิลปกรรม	ประวัติศาสตร์ศิลป์ 1	3	✓	
	บัณฑิต สาขา	ประวัติศาสตร์ศิลป์ 2	3	✓	
	ศิลปปะจินตทัศน์				
	ศึกษาศาสตร์	ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก	3	✓	
มหาวิทยาลัย ศิลปากร	ศิลปกรรมศาสตร์	ประวัติศาสตร์ศิลป์ 1 (ตะวันตก)	2	✓	
	บัณฑิต	ประวัติศาสตร์ศิลป์ 2 (ตะวันออก)	2	✓	
	สาขา จิตรกรรม				
มหาวิทยาลัย สงขลา	ศิลปกรรมศาสตร์	ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก	2	✓	
	บัณฑิต	ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันออก	2	✓	
	สาขาจิตรกรรม	ประวัติศาสตร์ศิลป์ปะไทย	3	✓	
มหาวิทยาลัย วิทยาเขต ปัตตานี	ศึกษาศาสตร์	ประวัติศาสตร์ศิลป์	3	✓	
	บัณฑิต				
	สาขา ศิลปะศึกษา	ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก	2		✓

ตารางที่ 1 รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ต่อ)

สถาบัน	ชื่อหลักสูตร	ชื่อวิชา	หน่วยกิต	รายวิชา	
				บังคับ	เลือก
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	ศิลปกรรมศาสตร์ บัณฑิต สาขา จิตรกรรม	ประวัติศาสตร์ศิลป์ 1	3	✓	
		ประวัติศาสตร์ศิลป์ 2	3	✓	
		ประวัติศาสตร์ศิลป์ 3	3	✓	
		ประวัติศาสตร์ศิลป์ 4	3	✓	
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	ศึกษาศาสตร์ บัณฑิต สาขา ศิลปศึกษา	ประวัติศาสตร์ศิลป์	2	✓	
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	ศิลปกรรมศาสตร์ บัณฑิต สาขา จิตรกรรม	ประวัติศาสตร์ศิลป์ 1 (ตะวันออก)	2	✓	
		ประวัติศาสตร์ศิลป์ 2 (ตะวันตก)	2	✓	

จากตารางที่ 1 สถาบันที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์มากที่สุดคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิตสาขาทัศนศิลป์ รวม 4 วิชา เป็นวิชาบังคับทั้งหมด และ ครุศาสตร์บัณฑิต สาขา ศิลปศึกษา เป็นวิชาบังคับ 2 วิชา และวิชาเลือก 2 วิชา ข้อสังเกต มหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ไม่ครบทั้ง 3 รายวิชา จะเป็นลักษณะของการรวมอยู่ในวิชาเดียวกัน ซึ่งจะพบมากในสาขาวิชาศิลปศึกษา เนื่องจากหลักสูตรมีทั้งเรื่องของการศึกษา และทางศิลปะ จึงไม่สามารถแยกเนื้อหาวิชาให้ครบถ้วนได้ และในบางมหาวิทยาลัยไม่มีการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ไทย แต่จะเน้นไปที่วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนไม่เข้าใจศิลปะของชาติไทย ซึ่งเป็นของผู้เรียนเอง ดังผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งได้กล่าวว่า การที่หลักสูตรของคณะที่เกี่ยวข้องกับศิลปะมีวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ไม่ครบทั้ง 3 รายวิชา เปรียบเสมือนกับการให้สารอาหารกับผู้เรียนไม่ครบถ้วน

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2548) ได้จำแนกกลุ่มวิชาศิลปะที่มีธรรมชาติในการเรียนรู้ใกล้เคียงกัน ดังนี้

1. กลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ และประวัติศาสตร์ศิลปะ

กลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ประกอบด้วยวิชาทฤษฎี และประวัติศาสตร์ศิลปะ (Art History) ซึ่งในกลุ่มวิชานี้ นอกจากวิชาทฤษฎีศิลปะ และประวัติศาสตร์ศิลป์แล้วยังประกอบด้วยวิชาศิลป

วิจารณ์ (Art Criticism) ปรัชญาศิลปะ (Art Philosophy) จิตวิทยาศิลปะ (Art Psychology)
ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) เป็นต้น

2. กลุ่มวิชาศิลปศึกษา

ประกอบด้วยการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนศิลปะ การจัดการ
หลักสูตร การวัดและประเมินผล ตลอดจนการวิจัยผลงานศิลปกรรม เป็นต้น

3. กลุ่มวิชาการสร้างสรรค์

ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

3.1 การสร้างสรรค์ทางจิตรศิลป์ (Fine Art) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งในกลุ่ม
วิชานี้ประกอบด้วย ทัศนศิลป์ ดุริยางคศิลป์ นาฏยศิลป์ และวรรณศิลป์ เป็นต้น

3.2 การสร้างสรรค์ทางศิลปะประยุกต์ (Applied Art) ใช้วิธีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์
(ใช้วิทยาศาสตร์/และสังคมศาสตร์) ซึ่งในกลุ่มนี้ประกอบด้วยวิชาการออกแบบ การตกแต่งภายใน
การออกแบบเครื่องประดับ การออกแบบอุตสาหกรรม คอมพิวเตอร์กราฟฟิก เป็นต้น

ตารางที่ 2 ตารางวิเคราะห์จำนวนรายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

สถาบัน	ประวัติศาสตร์ ศิลปะไทย	ประวัติศาสตร์ศิลป์ ตะวันออก	ประวัติศาสตร์ศิลป์ ตะวันตก	ใน 1 รายวิชามีการเรียนการสอนผสมกัน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2	2	7	3
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	-	-	1	1
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	-	-	3	3
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	2	2	2	1
มหาวิทยาลัยศิลปากร	2	3	12	1
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	2	-	1	1
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	1	1	1	2
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	-	2	2	1
มหาวิทยาลัยทักษิณ	1	1	1	-
มหาวิทยาลัยบูรพา	1	1	1	-
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	-	-	-	1
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	-	-	1	1
มหาวิทยาลัยราชภัฏมจธ	-	-	1	1

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่ามีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่มีการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ตะวันตก ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันออก และประวัติศาสตร์ศิลปะไทย ครบทั้ง 3 ภาควิชา จำนวน 6 แห่ง ดังนี้

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีคณะที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ครบทั้ง 3 ภาควิชา จำนวน 2 คณะ คือ
  - 1.1 คณะศิลปกรรมศาสตร์
  - 1.2 คณะครุศาสตร์เอกศิลปศึกษา
2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีคณะที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ครบทั้ง 3 ภาควิชา จำนวน 2 คณะ คือ
  - 2.1 คณะศิลปกรรมศาสตร์
  - 2.2 คณะศึกษาศาสตร์
3. มหาวิทยาลัยศิลปากร มีคณะที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ครบทั้ง 3 ภาควิชา จำนวน 2 คณะ คือ
  - 3.1 คณะโบราณคดี
  - 3.2 คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์
4. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีคณะที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ครบทั้ง 3 ภาควิชา จำนวน 1 คณะ คือ คณะศิลปกรรมศาสตร์
5. มหาวิทยาลัยทักษิณ มีคณะที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ครบทั้ง 3 ภาควิชาจำนวน 1 คณะ คือ คณะศิลปะกรรมศาสตร์
6. มหาวิทยาลัยบูรพา มีคณะที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ครบทั้ง 3 ภาควิชาจำนวน 1 คณะ คือ คณะศิลปกรรมศาสตร์

วัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก ประวัติศาสตร์ศิลป์ ตะวันออก และประวัติศาสตร์ศิลปะไทย ของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีคณะที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ครบทั้ง 3 ภาควิชา จำนวน 2 คณะ คือ
  - 1.1 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มีความเป็นเลิศทางศิลปกรรมศาสตร์ ระดับชาติ
  - 1.2 คณะครุศาสตร์เอกศิลปศึกษา เป็นศูนย์กลางในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยผ่าน กิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนิสิต ทั้งด้านคุณธรรมและสติปัญญา สามารถนำไปพัฒนาและสร้างสรรค์สังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญต่อไป

2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีคณะที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ครบทั้ง 3 ภาควิชา
จำนวน 2 คณะ คือ

2.1 คณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นสถาบันศึกษาชั้นนำทางด้านศิลปกรรมที่มีคุณภาพของ
ประเทศและกลุ่มอนุภูมิภาคผู้นำโขง

2.2 คณะศึกษาศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการศึกษาในภูมิภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการผลิตครูระดับปริญญา และระดับอนุปริญญาสาขาต่างๆ ที่จะสอนใน
ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. มหาวิทยาลัยศิลปากร มีคณะที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ครบทั้ง 3 ภาควิชา
จำนวน 2 คณะ คือ

3.1 คณะโบราณคดี ปรักษา "ศึกษามนุษย์ ชูคั่นก้าวหน้า ภาษาเชี่ยวชาญ สืบสาน
ศิลปวัฒนธรรม" ปณิธาน 1) ผลิตบัณฑิตในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก
ที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีทักษะในการทำงานในสาขาวิชาที่เรียน ควบคู่กับการเป็นผู้รอบรู้ที่มี
คุณธรรมซึ่งพร้อมที่จะเสียสละประโยชน์ตนเองเพื่อส่วนรวม 2) มีระบบฐานข้อมูลขององค์ความรู้
ด้านศิลปะและวัฒนธรรมไทยทั้งสมัยอดีตและปัจจุบัน ที่เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ และสามารถ
ให้บริการแก่ประชาคม ทั้งภายในและภายนอกคณะโบราณคดีได้อย่างสะดวกและรวดเร็วทำให้
สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้สูงสุดต่อวิชาการหลากหลายสาขาทั้งด้านสังคมศาสตร์
มนุษยศาสตร์ ศิลปะ และวิทยาศาสตร์ 3) ผลิตงานวิชาการสาขาต่างๆ ในหลายลักษณะออก
เผยแพร่อย่างสม่ำเสมอเพื่อส่งเสริมการพัฒนการศึกษาของประเทศไทย 4) ทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรมไทยและให้บริการวิชาการแก่สังคม 5) เผยแพร่ความรู้แก่สังคมอย่างสม่ำเสมอ
เพื่อเป็นที่ยอมรับจากประชาคมทั้งภายในและภายนอกว่าเป็นสถาบันการศึกษาที่ทรงคุณค่า
ของประเทศ และสร้างประโยชน์สูงมากให้ประเทศไทย

3.2 คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ผลิตบัณฑิตผู้มีความ
ความสามารถ ในการสร้างสรรค์ผลงานด้านทัศนศิลป์ระดับสูง 2) ผลิตบัณฑิตผู้มีความรู้ทาง
วิชาการด้านทัศนศิลป์ สามารถวิเคราะห์และอธิบายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ 3) สนับสนุนและ
ส่งเสริมทั้งในด้านการสร้างสรรค์และวิชาการทางด้านทัศนศิลป์ 4) ดำรงศักยภาพความเป็นเลิศ
ด้านศิลปะและศิลปวิทยาการในระดับชาติและนานาชาติ 5) เป็นศูนย์กลางแห่งภูมิปัญญาด้าน
ศิลปวัฒนธรรม สนับสนุนบูรณาการศาสตร์และศิลป์ที่จะบริหารวิชาการแก่ชุมชน สังคมและทำนุ
บำรุงศิลปวัฒนธรรม

4. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีคณะที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ครบทั้ง 3 ภาควิชา จำนวน 1 คณะ คือ คณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นคณะวิชาการศึกษาแห่งภูมิปัญญาที่มุ่งเน้นการส่งเสริม การเรียนรู้ การอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ การวิจัย แสวงหาเป็นเลิศทางวิชาการด้านศิลปกรรม มีระบบการศึกษาที่หลากหลายโดยศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปกรรมร่วมสมัยผสมผสานกับ วิทยาการที่เป็นสากลโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความมั่งคั่งทางสติปัญญา สามารถพัฒนาตนเองให้เปรียบพร้อมด้วยทักษะวิชาการ ความคิดสร้างสรรค์ ภาวะแห่งผู้นำ จริยธรรม และคุณธรรม

5. มหาวิทยาลัยทักษิณ มีคณะที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ครบทั้ง 3 ภาควิชาจำนวน 1 คณะ คือ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ปรัชญาประจำคณะ ปัญญา จริยธรรม นำการพัฒนา ศิลปกรรมเพื่อชีวิตและสังคมที่สมบูรณ์

6. มหาวิทยาลัยบูรพา มีคณะที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ครบทั้ง 3 ภาควิชาจำนวน 1 คณะ คือ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มีจุดมุ่งหมายที่จะใช้ศิลปะ และการออกแบบในสาขาต่างๆ เข้า ไปมีส่วนช่วยเสริมการผลิตในระบบอุตสาหกรรมให้มีคุณค่า และเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น และเพื่อสร้าง บัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการในเชิงธุรกิจ และอุตสาหกรรม มีบทบาทสำคัญในการจัด การศึกษาที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีแนวทางในการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่สอดคล้อง กับนโยบายของมหาวิทยาลัย โดยเน้นความเป็นสากล การพัฒนาสังคม สร้างความพร้อมในเชิง บริหาร และการจัดการวิชาการเพื่อให้การดำเนินการเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

2. การเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

2.1 การสอนระดับอุดมศึกษา

Chickering and Gamson (1987) ได้ศึกษาลักษณะของการสอนระดับปริญญาตรีที่ส่งผลต่อคุณภาพของการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบหลักสำคัญ 7 ประการ คือ

1. ส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิตนักศึกษา (Encourages student-faculty contact)
2. ส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียน (Encourages cooperation among students)
3. ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เชิงรุก (Encourages active learning)
4. การบอกข้อดีข้อเสียของผลงานหรือผลการเรียน โดยป้อนข้อมูลย้อนกลับอย่างทันควัน (Give prompt feedback)
5. เน้นการทำงานตามกำหนดเวลา (Emphasize time on task)
6. การสื่อให้เกิดความคาดหวังสูง (Communication high expectation)
7. ยอมรับความฉลาดที่หลากหลายและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน (Respect diverse talent and ways of learning)

Ramsden (1993) ได้ศึกษาเรื่องหลักการสอนที่มีคุณภาพมี 6 ประการ ดังนี้

1. ความสนใจและการอธิบาย
2. การรับรู้และให้เกียรติผู้เรียนและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. การประเมินที่เหมาะสม และการตรวจงาน
4. จุดมุ่งหมายของการสอนชัดเจนและทำทนายสติปัญญาผู้เรียน
5. ควบคุมอย่างอิสระ และให้มีส่วนร่วมในกิจกรรม
6. เรียนรู้จากนักศึกษา

ปราณี โพธิสุข (2526) กล่าวถึง อาจารย์ผู้สอนต้องรู้วัตถุประสงค์ในการสอนแต่ละบทเรียน มีจุดมุ่งหมายของการสอนโดยให้ผู้เรียนมีความรู้ มีความเข้าใจ และที่สำคัญต้องพัฒนาด้านจิตใจด้วย จึงควรสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ 3 ด้าน คือ

1. ด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) คือ ความรู้ ความเข้าใจ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า
2. ด้านทัศนคติ และอารมณ์ (Affective Domain) คือ ความรู้สึกเห็นพ้อง ไม่เห็นพ้อง ความชอบ ความไม่ชอบ ความพอใจ ความไม่พอใจ ในสิ่งที่ชอบที่ควร
3. ด้านทักษะ (Psychomotor Domain) คือ ความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการกระทำได้ด้วยตนเอง เช่น การอ่าน การเขียน การค้นคว้า การทำงานกลุ่ม เป็นต้น

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544) ได้กล่าวถึงการสอนในระดับอุดมศึกษาว่า จำเป็นที่จะต้องตั้งเน้นการอบรมฝึกฝนคนให้มีความดี อาจารย์และนักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะ การค้นคว้าวิจัย ดังนั้นในการเรียนการสอนจึงต้องส่งเสริมให้ผู้สอนและนักเรียนต้องพัฒนาทักษะ การแสวงหาความรู้ การวิเคราะห์ การรวบรวมข้อมูล และการนำเสนอข้อค้นพบใหม่ มีการปฏิรูป ผู้สอนในด้านความคิด คือ ให้การสอนเป็นไปตามหลักกฎหมายปฏิบัติการศึกษา เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญซึ่งไม่ขึ้นกับจำนวนผู้เรียน จัดกิจกรรมการสอนสาระครบตามหลักสูตร มีการปรับเปลี่ยน กิจกรรมประกอบการสอน ใช้อุปกรณ์และสื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น ในด้านพฤติกรรมผู้สอนควร พิจารณาเลือกวิธีการ ให้ความเมตตา ส่งเสริมให้กำลังใจมากกว่ามีจะแสดงอารมณ์อันไม่สมควร ตลอดจนเป็นตัวอย่งที่ดีในการแต่งกาย กิริยามารยาท การพูดจาและการวางตัวในสังคม ในด้าน วิธีการสอนผู้สอนควรหาวิธีการที่จะพัฒนาการสอนให้ได้ผล โดยการสะสมรวบรวมงานเขียนใส่ แฟ้มไว้ เพื่อจะได้สาระการสอนที่หลากหลาย สามารถนำไปประกอบการสอนเพื่อบูรณาการกับ ศาสตร์อื่น ผู้สอนสามารถทำหรือเลือกใช้สื่อประกอบการสอนในรูปแบบต่างๆ มีการสืบค้นหา ความรู้อย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุง ทดลองรูปแบบการสอนต่างๆ ให้ดีขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด การอยากรู้ อยากเห็น พยายามค้นคว้ารวบรวมคำตอบ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน และเสริมสร้างบุคลิกภาพ ความสามารถในการคิดและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้ วิทยาศาสตร์ และความเข้าใจชีวิต

หลักการสอนระดับอุดมศึกษา มี 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นวิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนซึ่ง ประกอบด้วย การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์ผู้สอน การวิเคราะห์ปัจจัยประกอบอื่นๆ เพื่อ สามารถกำหนดทิศทาง วิธีการสอน และสื่ออุปกรณ์การสอนได้ตรงตามวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น
  2. ขั้นวางแผน คือ การจัดเตรียมวางแผนการสอนทั้งในระยะยาวคือการกำหนดทิศทาง การสอนจากชั่วโมงแรกจนถึงชั่วโมงสุดท้าย เขียนแผนการสอน (Course Outline) ของกรอบ การเรียนรู้ในกระบวนการเรียนตลอดภาคการศึกษา
  3. ขั้นเตรียมการ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เขียนเรียบเรียงสาระ รายละเอียดของวิชา เลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม เตรียมสื่อและอุปกรณ์การสอน และเตรียมการ ประเมินผล
  4. ขั้นตอนปฏิบัติ คือ ขั้นตอนที่ผู้สอนนำแผนการสอนไปสอนตามที่ได้เตรียมไว้ หรือ เรียกว่า การดำเนินการสอน
- บทบาทของครูผู้สอนในระดับอุดมศึกษา
1. รู้จักวางแผนการสอน คือ ทำประมวลรายวิชา ทำแผนการสอนรายวันเพื่อจะได้ เตรียมการสอน วิธีการ และสาระอย่างถูกต้องบริบูรณ์

2. รู้วิธีการสอนหลายแบบ และรู้จักวิธีการสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และสาระของเนื้อหาวิชาที่จะสอน
3. รู้จักผู้เรียน ผู้สอนควรรู้จักผู้เรียนเพื่อทราบภูมิหลังพื้นฐาน ความเข้าใจ และเพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรต่อกัน ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน
4. รู้จักใช้อุปกรณ์ ผู้สอนควรรู้จักอุปกรณ์ที่จะใช้เป็นเครื่องช่วยทำให้บทเรียนน่าสนใจ
5. รู้จักทรัพยากรมนุษย์ รู้จักแหล่งที่จะเชิญผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่มีความรู้มาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ศิษย์ตน
6. รู้จักแหล่งค้นคว้า รู้จักแหล่งที่จะให้ข้อมูลสำหรับนิสิตนักศึกษาค้นคว้าหรือฝึกฝนอาชีพได้
7. รู้จักวิธีประเมินผล การสอนที่ดีควรมีการประเมินผลที่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่สอน เพื่อให้ผู้สอนเข้าใจการสอนของตนเองดีขึ้น
  - เทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา
    1. สร้างความคุ้นเคยและสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้เรียน (Get Acquainted) เพื่อลดช่องว่างระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอยากเรียนมากขึ้น
    2. การอธิบายสังเขปรายวิชา หรือประมวลรายวิชา (Course Outline) ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสซักถาม หรือเสนอข้อคิดเห็นที่เกี่ยวกับสาระของการเรียนการสอน วิธีการเรียน การวัดและการประเมินผล
    3. การกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ คือ ผู้สอนควรพยายามหาวิธีที่จะทำให้ผู้เรียนสนใจ
    4. การมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้เรียน คือ ไม่คิดว่าผู้เรียนต่ำต้อยไม่ฉลาด มีพื้นฐานไม่ดี ต้องคิดว่าทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนได้อยู่เสมอ
    5. การให้การแนะนำ ผู้สอนมีหน้าที่พร้อมแนะนำผู้เรียนในด้านต่างๆ การใช้วิธีการสอนหลากหลาย คือ ผู้สอนต้องรู้จักคิดหรือประยุกต์ใช้การสอน ติดตามวิธีการสอนแบบใหม่ๆ จากวารสาร ตำรา การประชุมวิชาการทางศาสตร์การสอนเพื่อจะทำให้การสอนน่าสนใจขึ้น
    6. การทำตามระบบการสอน คือ อาจารย์ควรมีการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง การวางแผนการสอน การเตรียมการสอน และการสอนตามที่วางแผนไว้
    7. การตรวจงานและข้อติ-ชม เพื่อให้ผู้เรียนทราบผล ได้เรียนรู้และสามารถแก้ไขข้อบกพร่อง การเรียนของตนเองได้
    8. การประเมินผล อาจารย์ควรมีการประเมินผลที่เป็นธรรมชาติ ไม่ง่ายเกินไป ไม่ยากเกินไป ไม่มีอคติต่อผู้เรียน มีการวางแผนการประเมินไว้อย่างชัดเจน โดยกำหนดให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้า

9. สนุกกับการสอน คือ ผู้สอนควรมีความสุขและสนุกกับการสอน ควรพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูเพื่อให้มีความมุ่งมั่นที่จะสอนอย่างมีประสิทธิภาพองค์ประกอบของการเรียนการสอน

องค์ประกอบของการพัฒนาการสอนในแนวทางปฏิรูป จุดมุ่งหมายระดับชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในมาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไป “เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข” ทำให้อาจารย์ผู้สอนจะต้องพิจารณาว่าจะบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมในการสอน และมีส่วนเสริมคุณลักษณะที่กำหนดไว้ได้อย่างไรบ้างในมาตรา 22 (ราชกิจจานุเบกษา, 2542) “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” มีผลทำให้ ในการพัฒนาการสอนทุกระดับ และทุกรายวิชา อาจารย์ยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการเรียนการสอนจะต้องปรับเปลี่ยนไปจากเดิมโดยใช้เอกสารและสื่อ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามธรรมชาติและศักยภาพที่แตกต่างกัน ต้องพยายามเลือกสรรสาระ และวิธีการสอนที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้บรรยายเป็นผู้จัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติสามารถสรุปได้ว่า ได้ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนในทุกระดับการศึกษาในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น คือ การยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ การบูรณาการความรู้ ทักษะ คุณธรรมและศิลปวัฒนธรรม ซึ่งแนวทางการจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอันได้แก่ ความเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน การจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียน การสอนที่มุ่งเน้นทักษะการคิด การสอนการปฏิบัติ ต้องให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติ เน้นประสบการณ์เป็นฐาน (Experiential Based) มีการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรม

2.2 องค์ประกอบการเรียนรู้การสอน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) อธิบายความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในองค์ประกอบการเรียนรู้การสอน ได้แก่

1. สิ่งที่น่ามาก่อน ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนจะมาพบกัน
2. ผู้สอน

2.1 พื้นฐานทางด้านส่วนตัว (อายุ เพศ วุฒิ สถานภาพทางสังคม ประสบการณ์ทำงาน)

2.2 คุณสมบัตินี้ (ความรู้ความสามารถ ทักษะการสอน บุคลิกภาพ ทักษะต่อการสอน)

2.3 ประสบการณ์ทางการสอน (การสอน สถาบันการศึกษา การประชุม การสัมมนา)

3. ผู้เรียน

3.1 พื้นฐานทางด้านส่วนตัว (อายุ เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว พื้นฐานเดิมของความรู้)

3.2 คุณสมบัตินี้ ความสามารถในการเรียนรู้ วิธีการแสวงหาความรู้ ความสนใจ ความเข้าใจ การเรียนรู้ เจตคติและความตั้งใจเรียน สภาพของผู้เรียน)

3.3 ผลการเรียนรู้ (แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ แนวคิด ค่านิยม ความรู้และความสามารถ)

4. จุดเริ่มของการเรียนการสอน

4.1 ห้องเรียน (พฤติกรรมของผู้สอน พฤติกรรมของผู้เรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เวลาที่ผู้เรียนใช้ในการเรียน คุณภาพของการสอน กระบวนการเรียนการสอน การประเมินผล)

4.2 สภาพแวดล้อมและชุมชน (ขนาดของสถาบันการศึกษา ขนาดของชั้นเรียน จำนวนนักเรียน เพศ สื่อการเรียนการสอน ลักษณะบทเรียน ลักษณะอาชีพ เศรษฐกิจ ความเชื่อ ค่านิยมทางสังคม)

ไพฑูริย์ สีนลรัตน์ (2526) กล่าวว่า การสอนเป็นกระบวนการสามเ้า ที่มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน อันประกอบไปด้วย OLE รวมเรียกว่า “ไตรยางศ์การสอน” ได้แก่

O = Objective = จุดมุ่งหมาย

L = Learning Experience = การจัดประสบการณ์การเรียนการสอน

E = Evaluation = การประเมินผล

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2537) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอน ต้องประกอบไปด้วย

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอน

การตั้งจุดประสงค์การเรียนการสอนเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา จุดมุ่งหมายเปรียบเสมือนหลักชัยที่ผู้เรียนจะต้องเดินไปถึงจุดนั้น และขณะเดียวกันก็จะเป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางการสอนของครูว่าจะสอนให้นักเรียนบรรลุผลในสิ่งใดบ้าง ดังนั้นในการสอนจึงต้องกำหนดจุดประสงค์ของการสอนให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน อันได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะ และด้านเจตคติและค่านิยม ในการเขียนจุดประสงค์ควรได้เขียน

ออกมาในลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพราะทำให้ผู้สอนสังเกตและวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น

2. กำหนดเนื้อหา

เนื้อหาวิชา หมายถึง เนื้อหาความรู้และมวลประสบการณ์ต่างๆ ที่สำคัญในการเรียนรู้ เป็นส่วนที่จะต้องตอบสนองจุดประสงค์ของหลักสูตร ในการกำหนดเนื้อหาวิชา และประสบการณ์ของการเรียนนี้ ควรจะให้ความเหมาะสมกับระดับชั้น มีการจัดลำดับความยากง่ายให้สัมพันธ์กัน และไม่เกิดการซ้ำซ้อน

เกณฑ์ในการเลือกเนื้อหา มีเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาไว้ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เชื่อถือได้ และเป็นแก่นสารของความรู้ในแต่ละสาขาวิชา
2. สอดคล้องกับวุฒิภาวะในการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน
3. สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจและความลึก
4. มีความสมดุลระหว่างความกว้างและความลึก
5. สอดคล้องกับความจริงในสังคม
6. สนองความมุ่งหมายได้หมายได้หลายประการ

นอกจากนี้ ในการเลือกเนื้อหาสาระที่จะนำมาสอนนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงความยากง่ายให้พอเหมาะกับความสามารถของผู้เรียน และให้มีความต่อเนื่องกับความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียน ถ้าหากเนื้อหาสาระที่นำมาสอนมีความง่ายเกินไป ผู้เรียนก็จะไม่เกิดการเรียนรู้แต่อย่างใด แต่ในทิศทางตรงกันข้าม ถ้าหากเนื้อหาที่นำมาสอนมีความยากเกินไป ก็ทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นด้วยความยากลำบาก ดังนั้น ผู้สอนต้องพิจารณาเนื้อหาสาระที่นำมาสอนให้มีความเหมาะสม และพิจารณาว่าเป็นเนื้อหาประเภทใดในประเภทเหล่านี้ 1) ข้อเท็จจริงและความรู้ธรรมดา 2) ความคิดรวบยอดและหลักการ 3) การแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ 4) ทักษะทางกาย 5) เจตคติและค่านิยม ในการสอนแต่ละครั้งผู้สอนจำเป็นต้องศึกษารายละเอียดต่างๆ ของประเภทความรู้ที่จะนำมาสอนว่าจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง

อาจารย์ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ว่าการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ควรสอนให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการกับการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ ได้ เช่น วิชาศิลปะปฏิบัติ โดยการนำแนวคิดในอดีตมาผสมผสานกับแนวคิดในปัจจุบัน (ฉันทนา สุรัสวดี, สัมภาษณ์ 2553)

สรุปคือ องค์ประกอบของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์นั้น จะเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปบูรณาการในการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ ทำให้เกิดการผสมผสานแนวความคิดที่มีมาในอดีตกับแนวความคิดปัจจุบัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้

ความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ในด้านของเนื้อหาการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์นั้น ควรที่จะมีความยืดหยุ่นตามความสนใจ สถานะการณ์ และทักษะของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. การดำเนินการ ขั้นตอนการดำเนินการสอน มีดังนี้

3.1 การเตรียมการสอน การวางแผนและเตรียมการสอน เป็นการกำหนดไว้ล่วงหน้าว่า จะสอนใคร ในเนื้อหาใด สอนเมื่อใด สอนอย่างไร และเพื่อให้เกิดอะไร ซึ่งเมื่อถึงเวลาดังกล่าว จึงดำเนินการสอนตามที่วางแผนไว้ ผู้สอนจึงต้องคิดวางแผนและเตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างละเอียดรอบคอบ เหมาะสมเพื่อให้สามารถดำเนินการสอนตามที่ได้กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนเตรียมการสอนมีหลายลักษณะ เช่น การวางแผนระยะสั้น ระยะปานกลาง ระยะยาว เป็นต้น

3.2 วิธีและเทคนิคการสอน การสอน คือ การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้นักเรียนได้ปะทะเพื่อที่จะให้เกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี การสอนจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิดความเจริญงอกงาม การสอนจึงเป็นภารกิจที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ จึงจะสามารถก่อให้เกิดประสบการณ์ที่มีความหมายต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน นอกจากนี้ ผู้สอนจำเป็นต้องเลือกเทคนิคและวิธีการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชาต่างๆ และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนด้วย ดังนั้น ผู้สอนจะได้ศึกษาถึงเทคนิควิธีการสอนแบบต่างๆ ให้รู้ถึงข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการสอนเหล่านั้น ให้รู้ว่าวิธีการสอนเหล่านั้นเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาประเภทใดหรือเหมาะสมกับผู้เรียนในวัยใด

3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุสู่จุดประสงค์ของการสอนที่กำหนดไว้ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งพัฒนาในทุกๆ ด้านให้แก่ผู้เรียน ด้วยวิธีการต่างๆ โดยให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบ่งได้ 2 รูปแบบ คือ กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง และกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

4. อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน หมายถึง อุปกรณ์ที่เป็นผลผลิตทางวิศวกรรม ที่สร้างขึ้นเพื่อปฏิบัติงานหรือประกอบกับสิ่งอื่นๆ เพื่อปฏิบัติงานอย่างหนึ่งมาช่วยการเรียนการสอน ได้แบ่งสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ประเภทวัสดุ ได้แก่ ชอล์ก สี แผ่นภาพ แผนภูมิ ภาพถ่าย สไลด์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพและเสียง หนังสือ ฯลฯ

2. ประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ กล้องถ่ายรูป เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพยนตร์ วิทยู โทรทัศน์ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

3. ประเภทเทคนิควิธี ได้แก่ ระบบการสอนแบบต่างๆ สถานะฝึกงานต่างๆ

4. ประเภทสิ่งพิมพ์

การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอน ควรจะได้คำนึงถึงความประหยัดและสะดวกในการจัดหาเป็นประการสำคัญ สื่อการเรียนการสอนที่ดีไม่จำเป็นจะต้องมีราคาแพง แต่ควรคำนึงถึงคุณค่าที่จะให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. การวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลนั้นช่วยให้ทราบว่า การสอนที่ผ่านมานั้น บรรลุผลหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีตอนใดหรือจุดประสงค์ข้อใดบ้างที่ยังไม่บรรลุทำให้ผู้สอนสามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ตรงจุด การวัดและประเมินผลนี้มีประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน ผู้สอนจึงต้องทำการวัดผลประเมินผลทุกครั้ง ที่สอน นอกจากนี้ การวัดและประเมินผลหลังการสอน ควรจะได้ตรวจสอบดูว่า ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและมีเจตคติต่อสิ่งที่เรียนมาแล้วเป็นอย่างไร โดยอาจใช้วิธีการต่างๆ เช่น การตรวจสอบผลงานจากการทำแบบฝึกหัด การให้ทำข้อทดสอบสั้นๆ การให้ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญ การซักถามและสัมภาษณ์ เป็นต้น

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2535) ได้จำแนกวิธีการวัดผลการเรียนออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การวัดโดยใช้การทดสอบ (Testing Technique) เป็นการวัดโดยมีแบบทดสอบ (Test) เป็นเครื่องมือในการวัด แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

1.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test)

1.2 แบบทดสอบวัดความถนัด และเชาว์ปัญญา (Aptitude and Intelligence Test)

1.3 แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ (Personality Test) หรือวัดการปรับตัว (Adjustment Test)

2. การวัดโดยไม่ใช้การทดสอบ (Non-testing Technique) ได้แก่

2.1 การสอบถาม (Questioning)

2.2 การสัมภาษณ์ (Interview)

2.3 การสังเกต (Observation)

2.4 การวัดผลงาน (Product Evaluation)

สรุปว่าการเตรียมตัวเพื่อทำการสอนทุกระดับ สิ่งสำคัญและจำเป็นต่อตัวผู้สอนอันดับแรก คือ จะต้องมีความรู้พื้นฐานทางวิชาการอย่างดี มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ รวมทั้งมีความรู้ในวิธีการและกลวิธีการสอน ส่วนสถานการณ์เงื่อนไขของการเรียนรู้นั้นจะมีลักษณะร่วมกันของการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้อะไรก็ตามจะประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการกระทำของผู้เรียน (Active Participation) ตามแนวคิดที่ว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง 2) การให้

ข้อติชมหรือข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) จะช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบเกี่ยวกับข้อดีและข้อผิดพลาดของการเรียนรู้ที่สามารถตรวจปรับได้ถูกต้อง 3) การเสริมแรง ที่จะทำให้ผู้เรียนก้าวไปข้างหน้า เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับกระบวนการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ที่จะสืบเสาะแสวงหาความรู้ต่อไป 4) การจัดจำแนกลำดับขั้นตอนของการเรียน (Gradual Approximation) ที่สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจ จะช่วยให้บทเรียนน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ ชวนคิดและติดตาม ไม่ยากเกินไป

2.3 วิธีการสอน และรูปแบบการสอนระดับอุดมศึกษา

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544) ได้อธิบายวิธีสอนระดับอุดมศึกษา จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการเรียน
2. ธรรมชาติแห่งเนื้อหาวิชา
3. ลักษณะเนื้อหาของบทเรียน
4. ชั้นและวัยของนักเรียน
5. วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้
6. จำนวนผู้เรียนที่จะสอน

สรุปได้ว่า ในแต่ละวิธีสอนมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ครูหรือผู้สอนจะใช้หลายๆ วิธีผสมผสานกัน เพื่อให้เหมาะสมกับระดับชั้น อายุ และเนื้อหาวิชาต่างๆ และวิธีสอนที่จะนำมาทำการสอนมีประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอนต่อไป

ทิตินา แชมมณี (2545) ได้อธิบายถึงรูปแบบการเรียนการสอน (Teaching / Instructional Model) คือ แบบแผนการดำเนินการสอนที่ได้รับการจัดระบบอย่างสัมพันธ์ สอดคล้องกับทฤษฎีหลักการเรียนรู้ หรือการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือ และได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ ว่ามีประสิทธิภาพสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบนั้นๆ โดยทั่วไปแบบแผนการดำเนินการสอนดังกล่าว มักประกอบด้วยทฤษฎี หลักการที่รูปแบบนั้นยึดถือ และกระบวนการที่มีลักษณะเฉพาะอันจะนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมาย เฉพาะที่รูปแบบนั้นกำหนด ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแบบแผน หรือแบบอย่างในการจัด และดำเนินการสอนอื่นๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเช่นเดียวกันได้ สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่างๆ ซึ่งเนื้อหาสาระอาจอยู่ในรูปของข้อมูล ข้อเท็จจริง มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอด เช่น รูปแบบการเรียนการสอนแบบมโนทัศน์ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกาเย รูปแบบการเรียนการสอนโดยการ

นำเสนอโมโนทัศน์กว้างล่วงหน้า รูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำ รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก

2. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ เช่น รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัยของบลูม รูปแบบการเรียนการสอนโดยการซักค้ำ้น รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ รูปแบบการเรียนการสอนโดยวิธีทำความเข้าใจในค่านิยม

3. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Psycho-motor Domain) เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงผลออกต่างๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการ วิธีการ ที่แตกต่างกันไป จากการพัฒนาทางด้านจิตพิสัยหรือพุทธิพิสัย เช่น รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมสัน (Simpson) รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ (Harrow) รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ (Davies)

4. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ (Process Skills) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ ที่เกี่ยวข้องกับวิธีดำเนินการต่างๆ ซึ่งอาจเป็นการบวนการทางสติปัญญา หรือกระบวนการทางสังคม เช่น รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการสืบทอด รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดอุปนัย รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาขนาดตามแนวคิดของทอร์แรนซ์

5. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นบูรณาการ (Integration) เป็นรูปแบบที่พยายามพัฒนาการเรียนรู้ด้านต่างๆ ของผู้เรียนไปพร้อมๆ กัน โดยใช้การบูรณาการทั้งทางด้านเนื้อหาสาระและวิธีการ รูปแบบการเรียนการสอนในลักษณะนี้กำลังได้รับความนิยมอย่างมาก เพราะมีความสอดคล้องกับทฤษฎีทางการศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนารอบด้าน หรือการพัฒนาเป็นองค์รวม เช่น รูปแบบการเรียนการสอนทางตรง รูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างเรื่อง รูปแบบการเรียนการสอนตามวัฏจักรการเรียนรู้ 4MAT รูปแบบการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ เช่น รูปแบบ Jigsaw, STAD, TAI, TGT, LT, GI, CIRC และ Complex Instruction

รูปแบบการสอนอาจใช้วิธีการบูรณาการการสอนที่หลากหลายวิธี และการใช้นวัตกรรมการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม การจัดการเรียนรู้โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด (สุวิทย์ มูลคำ ; อรทัย มูลคำ, 2550)

การสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านการพัฒนาความรู้และทักษะ เป็นกระบวนการเรียนรู้ในด้านการจัดการตนเอง เพื่อให้เข้าใจตนเอง ค้นพบตนเองในด้านความถนัดและสนใจ การฝึกฝนตนเองให้เป็นคนคิดอย่างเป็นระบบ และมีความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นการสอนด้วยวิธีแบบบรรยาย, แบบอภิปราย, แบบอภิปรายกลุ่มย่อย, แบบสาธิต, การแสดงบทบาทสมมุติ, การแสดงละคร, แบบสถานการณ์จำลอง, แบบใช้เกม, แบบเน้นกระบวนการ, แบบกระบวนการกลุ่ม, แบบร่วมมือ, เทคนิคTGT, เทคนิคSTAD, เทคนิคJIGSAW, แบบบูรณาการ, แบบSTORYLINE, แบบมุ่งประสบการณ์ภาษา, แบบชี้แนะ และแบบSQ 3R

การสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของหน้าที่พึงปฏิบัติต่อผู้อื่น และสังคมโดยรวม อันจะส่งผลต่อความสงบสุขและความเจริญของตนเอง ครอบครัว และสังคม เป็นการสอนด้วยวิธีแบบไตรสิกขา, แบบสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิกา, แบบทำค่านิยมให้กระจ่าง, แบบเบญจขันธ์, แบบขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ, แบบใช้กระบวนการสร้างนิสัย, แบบพัฒนาจริยธรรม, แบบพัฒนาบุคลิกภาพ, แบบใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์, แบบใช้นิทาน และแบบชักค้ำ

การสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ตรงตามความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียนเอง โดยจะเน้นที่กระบวนการเกิดการเรียนรู้ ว่าด้วยวิธีการใด มีขั้นตอนอย่างไร เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ ประเมินจุดดีจุดด้อย และปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตนเองให้เหมาะสมพร้อมที่จะนำไปใช้ในการเรียนรู้ครั้งต่อไป เป็นการสอนด้วยวิธีแบบเอกัตภาพ, แบบศูนย์การเรียน, แบบใช้บทเรียนโปรแกรม, แบบใช้บทเรียนโมดูล, แบบใช้ชุดการสอน, แบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน, แบบโครงงาน, แบบทัศนศึกษา, แบบใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ

การสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านการพัฒนากระบวนการคิด เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถทางสมองในการประมวลข้อมูลความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ให้เป็นความรู้ใหม่ เพื่อไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม และนำไปปฏิบัติได้จริง เป็นการสอนด้วยวิธีอุปนัย, นิรนัย, แบบค้นพบ, แบบวิทยาศาสตร์, แบบทดลอง, แบบแก้ปัญหา, แบบแก้ปัญหาโดยใช้สารสนเทศ, แบบใช้คำถาม, แบบKWL, แบบกรณีศึกษา, แบบสร้างสรรค์, แบบระดมสมอง, แบบซินเนคติกส์, แบบสร้างสรรค์ความรู้, แบบสืบสวนสอบสวน, แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกลุ่ม, แบบ 4 MAT, แบบจัดกรอบมโนทัศน์, แบบใช้ผังความรู้แบบวี, แบบวรรณิ และแบบการพยากรณ์

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

3.1 ความเป็นมาของการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา

การศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์ในประเทศไทยเริ่มขึ้นอย่างเป็นระบบในปี พ.ศ. 2469 เมื่อสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงนิพนธ์เรื่อง ตำนานพุทธเจดีย์สยามประกอบการศึกษาของยอร์จ เซเดส์ ในการจำแนกรูปแบบศิลปวัตถุในประเทศไทย ได้นำมาใช้เป็นพื้นฐานความรู้ในการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์ในเวลาต่อมา ทั้งในเรื่องของอายุเวลา รูปแบบ คติความเชื่อและเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปกรรมนั้นๆ

สำหรับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษานั้น ได้เริ่มขึ้นหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 ซึ่งทางราชการได้ริเริ่มฟื้นกรมศิลปากรขึ้นมาใหม่ และจัดตั้งเป็นสถานศึกษาประณีตศิลปกรรมขึ้น โดยจัดฝึกอบรมวิชาจิตรกรรมและประติมากรรม ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อสถานศึกษาเป็นสถานศึกษาศิลปากรแผนกช่าง และในปีพุทธศักราช 2482 จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ยกฐานะสถานศึกษาศิลปากรขึ้นมาเป็นมหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศิลปากรในสมัยนั้นมีคณะเดียว คือ คณะจิตรกรรมและประติมากรรม โดยมีศาสตราจารย์ศิลปะ พีระศรี เป็นคนบติและเป็นผู้สอนวิชาจิตรกรรมและประติมากรรม และมีพระยาสาโรชรัตนนิมมานเป็นผู้สอนประวัติศาสตร์ศิลป์ยุโรป และเอเชีย อย่างไรก็ตามศาสตราจารย์ศิลปะ พีระศรี ได้สอนประวัติศาสตร์ศิลป์ด้วยส่วนหนึ่ง แต่ประวัติศาสตร์ศิลป์ของท่านหมายถึงการเรียนประวัติของศิลปะในวัฒนธรรมต่างๆ ต่อมาได้มีการเรียนการสอนวิชาโบราณคดีขึ้น (ซึ่งพัฒนามาเป็นคณะโบราณคดีในที่สุด) โดยมีหลวงบริบาลบุรีภัณฑ์เป็นผู้วางแนวการศึกษา ในช่วงระยะเวลานี้ความหมายของคำว่า “ศิลป์” ซึ่งแต่เดิมในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวหมายถึง “การฝีมือ” นั้นได้เปลี่ยนความหมายไปตามแนวความคิดตะวันตกเป็นการแสดงออกเกี่ยวกับงานซึ่งก่อให้เกิดอารมณ์และความประทับใจ ซึ่งเป็นความหมายที่ใช้กันโดยทั่วไปจนถึงปัจจุบัน (พิริยะ ไกรฤกษ์, 2533)

ถึงแม้ว่าจะมีการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เกิดขึ้นในช่วงนี้ แต่ประวัติศาสตร์ศิลป์ในลักษณะที่เริ่มต้นสอนในมหาวิทยาลัยศิลปากรนั้น หมายถึงการเรียนศิลปะของตะวันตกและของวัฒนธรรมที่สำคัญในโลกเท่านั้น เพราะการศึกษาประวัติโบราณวัตถุสถานของไทยในช่วงเวลาดังกล่าว ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของวิชาโบราณคดี อย่างไรก็ตามมีชาวต่างประเทศบางท่านได้เริ่มศึกษาโบราณวัตถุสถานในประเทศไทยตามระบบประวัติศาสตร์ศิลป์บ้างแล้ว อาทิ นายอาร์ เลอเมย์ (R. Le May) ในวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต เรื่อง A Concise History of Buddhist Art in Siam (1938) เป็นการจำแนกยุคสมัยของโบราณวัตถุสถานในประเทศไทย โดยใช้การเปลี่ยนแปลงของเชื้อชาติหรือชนเผ่าที่เป็นผู้สร้างผลงาน ซึ่งก่อให้เกิดความแตกต่างทางรูปแบบเป็นหลัก หลังจาก

นั่นเป็นต้นมาการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์จึงเริ่มมีบทบาทมากขึ้น โดยมีการวิเคราะห์เนื้อหาของภาพ (Iconography) และศึกษาวิวัฒนาการของลายมากขึ้นตามลำดับ จนในปีพุทธศักราช 2517 ได้มีการเปิดภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ขึ้น ในคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการแสดงออกทางศิลปะ (Artistic expression) ในรูปแบบต่างๆ ตามยุคสมัย ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการนำเอาความรู้ที่ชาวตะวันตก ได้ทำการศึกษามาแล้วมาเผยแพร่มากกว่าการสร้างบุคลากรที่มีความสามารถศึกษาค้นคว้าตามระเบียบวิธีของประวัติศาสตร์ศิลป์ด้วยตนเอง (พิริยะ ไกรฤกษ์, 2533)

3.2 การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นการสอนที่ใช้งานศิลปกรรมเป็นหลักในการศึกษาค้นคว้าเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง ต่างจากการเรียนการสอนวิชาอื่นเช่น คณิตศาสตร์ หรือภาษาศาสตร์ซึ่งไม่มีสิ่งที่เป็นรูปธรรมให้ศึกษานอกจากตัวหนังสือ อย่างไรก็ตาม แม้การยึดถือข้อมูลในการศึกษาจะต่างกัน แต่สิ่งหนึ่งที่มีการเรียนการสอนทุกระดับชั้น และทุกรายวิชา ต้องยึดถือเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเช่นเดียวกัน คือ องค์ประกอบการเรียนการสอน

3.2.1 วัตถุประสงค์ของการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

ดำรง วงศ์อุปราช (2524) กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของการเรียนสอนประวัติศาสตร์ศิลป์นั้น มิได้จำกัดอยู่เฉพาะการนำความรู้ที่ชาวตะวันตกได้ทำการศึกษามาเผยแพร่เพียงอย่างเดียว เพราะระบบการเรียนการสอนที่แปรเปลี่ยนไป ผู้เรียนและผู้สอนมีอิสระในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น ทำให้เกิดการค้นพบข้อความรู้ในประเด็นใหม่ๆ อยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการ และอาจารย์ผู้สอนประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ต่างให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ศิลป์ในฐานะเป็นเครื่องมือขยายความรู้ ความเข้าใจ และความชัดเจนต่อการศึกษาศิลปะแขนงอื่นๆ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งในแก่นแท้ของงานศิลปะ ด้วยความสำคัญดังกล่าวประวัติศาสตร์ศิลป์ จึงถูกบรรจุไว้เป็นวิชาพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจทางศิลปกรรม ศิลปศึกษา และศิลปะประยุกต์ ในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง

ศักดิ์ชัย สายสิงห์ (2543) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ของภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ไว้ว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจแนวความคิดในการสร้างงานศิลปกรรมของช่างแต่ละสมัย สามารถรวบรวม และวิเคราะห์ ข้อมูลโดยการเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ของข้อมูลเหล่านั้น อันเป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้เมื่อสำเร็จการศึกษาได้

จิรพันธ์ สมประสงค์ (2533) ได้เสนอวัตถุประสงค์การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้ทราบเรื่องราวประวัติความเป็นมา ความเจริญ ตลอดจนความคิดอ่านของมนุษย์ในอดีต อันเป็นรากฐานของอารยธรรมความเจริญในสมัยปัจจุบันและอนาคต
  2. เพื่อให้ทราบเรื่องราวเหตุการณ์ด้านศิลปกรรมแขนงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตทุกด้าน เพื่อนำมาเป็นตัวอย่างในการศึกษา ดัดแปลง ปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน
  3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ศึกษาเกิดความเข้าใจในประวัติศาสตร์ศิลป์
  4. เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีความซาบซึ้งถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์ศิลป์
  5. ทำให้รู้สึกภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ และภูมิใจในมรดกวัฒนธรรมของชาติ
  6. ทำให้รู้จักเลือกเฟ้นส่งเสริมศิลปกรรมตามวัตถุประสงค์ของตนได้อย่างถ่องแท้
  7. เป็นทางให้เกิดการสงวนรักษาศิลปะอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติและของมนุษยชาติ
  8. เพื่อส่งเสริมให้เป็นผู้มีวิจรรณญาณอันสมบูรณ์รอบคอบ รู้จักตัดสินใจและพยากรณ์เหตุการณ์ได้
  9. เพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย มีทัศนคติที่ดี และฝึกให้มีความคิดสร้างสรรค์
  10. เพื่อให้รู้จักการอ่านหนังสือ และรู้จักแยกแยะข้อเท็จจริงในศิลปะสมัยต่างๆ ได้
  11. เพื่อให้เข้าใจคุณค่าความเป็นมาทางด้านศิลปกรรม การเมือง การปกครอง ศาสนา สังคม ปรัชญา เป็นต้น
- ดังนั้น การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์จึงมีวัตถุประสงค์ ดังนี้
1. ศึกษาต้นกำเนิดหรือที่มาของงานศิลปกรรม เพื่อให้เข้าใจถึงวิวัฒนาการความหมายของงานทั้งในด้านเนื้อหาและรูปแบบของงานศิลปกรรม
  2. ศึกษาถึงแนวคิด หรืออิทธิพลที่มีต่อการสร้างงานศิลปกรรม
- จากการศึกษาวัตถุประสงค์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่นักวิชาการหลายท่านได้เสนอไว้ แสดงให้เห็นว่าวัตถุประสงค์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์นั้น เป็นวัตถุประสงค์ที่ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านการพัฒนาพฤติกรรมด้านความเข้าใจ ความคิด ความสามารถในการใช้เหตุผล ความซาบซึ้งในคุณค่า การจัดระบบค่านิยม – ความเชื่อ ตลอดจนความสามารถในการนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ตลอดจนการริเริ่มใช้วิธีการสมัยใหม่ในการสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

3.2.2 ขอบเขตของเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์

เนื้อหา ถือเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบการเรียนการสอนที่สำคัญ เพราะเป็นส่วนของสาระ ความรู้ที่ผู้สอนนำมาถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน โดยมีวัตถุประสงค์เป็นตัวกำหนดขอบเขตของเนื้อหา ซึ่ง รัฐ จันทรเดช (2522) ได้กล่าวถึงแนวทางการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ไว้ดังนี้

1. ศึกษาถึงแหล่งกำเนิดของศิลปกรรม และสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์
2. ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อของสังคมที่มีผลต่อแบบอย่างของศิลปกรรม
3. ศึกษาถึงลักษณะแบบอย่างเฉพาะของศิลปกรรม ตลอดจนปัญหา

อุปสรรคต่างๆ เกี่ยวกับการใช้วัสดุ และวิธีการสร้างสรรค์

จากที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับรายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (ตารางภาคผนวก ฉ) พบว่า ประวัติศาสตร์ศิลป์ถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรทั้งในส่วนของวิชาบังคับ และวิชาเลือก เนื้อหาโดยรวมเป็นการศึกษาถึงความสำคัญ คุณค่าความหมายตลอดจนแนวคิดพื้นฐานที่สะท้อนออกมาในงานศิลปกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์และอนุรักษ์ ซึ่งมีเนื้อหาแตกต่างกันไปตามรายวิชา สามารถจำแนกรายวิชาออกเป็นหมวดหมู่ได้ ดังนี้

1. จำแนกตามแหล่งกำเนิดของงานศิลปกรรม เป็นการจำแนกรายวิชาออกเป็นหมวดใหญ่ ตามแหล่งกำเนิดของงานศิลปกรรม ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาที่กว้าง โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในภาพรวมของความเป็นมาในการสร้างงานศิลปกรรมต่างๆ ซึ่งจะศึกษาถึงงานศิลปกรรมประเภทจิตรกรรม สถาปัตยกรรม และประติมากรรมเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันออก ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก และศิลปะไทย

2. จำแนกตามประเภทของงานศิลปกรรม เป็นการจำแนกรายวิชาออกตามประเภทของงานศิลปกรรม อันได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์ และประยุกต์ศิลป์

3. จำแนกตามช่วงเวลา นอกจากการจำแนกตามแหล่งกำเนิดและตามประเภทของงานศิลปกรรมแล้ว ยังสามารถจำแนกรายวิชาออกตามช่วงเวลาหรือยุคสมัยต่างๆ ซึ่งเป็นการจำกัดขอบเขตของการศึกษาเฉพาะช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

แม้เนื้อหาของรายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์จะถูกจำแนกต่างกันออกไปตามแหล่งกำเนิดตามประเภทของงานศิลปกรรม หรือตามช่วงเวลาต่างๆ ซึ่งเป็นการจำกัดสาระของเนื้อหาในการศึกษาให้แคบลง แต่องค์ประกอบร่วมของสาระทุกรายวิชาที่เหมือนกันคือ ศิลปินหรือช่างผู้สร้างงาน อิทธิพล และผลงานศิลปะ เนื่องจากผลงานศิลปกรรมที่แสดงออกมานั้น เป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกของผู้สร้าง ที่เป็นผลมาจากประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น

สภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ การเมือง และลักษณะภูมิประเทศ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ลักษณะของงานศิลปกรรมแปรเปลี่ยนไป ภายใต้ขอบเขตของการศึกษาในด้านการกำเนิด รูปแบบอิทธิพล และคุณค่าของงานศิลปกรรม

สรุปได้ว่าเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ ในระดับอุดมศึกษา มีขอบเขตเกี่ยวกับการกำเนิด รูปแบบอิทธิพล ความหมายของงาน และคุณค่าของงานศิลปกรรม เพราะการศึกษางานศิลปกรรมควรมีความเข้าใจถึงรากฐานเหตุผลและผลของการสร้าง ว่าได้รับอิทธิพลหรือถ่ายทอดแนวคิดมาจากสิ่งใด การมีความรู้ ความเข้าใจ ในความเป็นมาของงานศิลปกรรมแขนงต่างๆ ย่อมทำให้เกิดความตระหนักในความสำคัญ และซาบซึ้งในคุณค่าของงานศิลปกรรมในฐานะที่เป็นมรดกวัฒนธรรมของมนุษยชาติ อันนำมาซึ่งการอนุรักษ์ สงวนรักษา อีกทั้งยังทำให้ทราบถึงข้อดี ข้อบกพร่อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและสร้างสรรค์งานศิลปะ

3.2.3 วิธีการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาใดก็ตาม วิธีการสอน ถือเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาที่ตั้งไว้ วิธีการสอนจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ความมุ่งหมายของการศึกษาหรือจุดประสงค์ของการศึกษาบรรลุผล เนื่องจากการเรียนการสอนในปัจจุบันจะเน้นเรื่องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน และในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงความสนใจและวัยของผู้เรียนจึงจะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และเจตคติที่ดีได้มากที่สุด การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ และวิชาศิลปศึกษาไม่จำเป็นต้องสอนวิธีเดียวอาจใช้หลายวิธีร่วมกันได้ เช่น

อารี สุทธิพันธ์ (2519) ได้วางแผนแนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ไว้ โดยได้เสนอรูปแบบการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ครอบคลุมการพัฒนาการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน เช่นเดียวกัน คือ

1. ด้านความรู้ (Knowledge) คือ การให้ความรู้ในเรื่องของ
  - 1.1 ลักษณะของรูปแบบ
  - 1.2 ความเป็นมาและเงื่อนไขของแต่ละยุค
  - 1.3 คุณค่าของความรู้ลึกและสุนทรีย์ยะ
  - 1.4 ทฤษฎีศิลปะ
2. ด้านทัศนคติ (Attitude) คือ การปลูกฝังทัศนคติที่เกี่ยวกับ
  - 2.1 ทัศนคติที่เกี่ยวกับสถานภาพ
  - 2.2 ทัศนคติที่เกี่ยวกับค่านิยมของมนุษย์
  - 2.3 ทัศนคติที่เกี่ยวกับพฤติกรรม

3. ด้านทักษะ (Skill) คือ การให้ทักษะที่เกี่ยวข้องกับ

3.1 ทักษะในการถ่ายทอดและพัฒนารูปแบบศิลปกรรม

3.2 ทักษะในการคิดและแสวงหารูปแบบใหม่

3.3 ทักษะในการใช้เครื่องมือ และพัฒนากระบวนการ

เพื่อให้การสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน ที่กล่าวมาแล้วนั้น การพัฒนาการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนจะต้องกำหนดชนิดของความรู้และจุดมุ่งหมายของการสอนที่จะถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ มุ่งพัฒนาจิตใจ ค่านิยม คุณธรรมต่างๆ และการสอนทักษะในการคิดและแสวงหารูปแบบใหม่ให้เกิดขึ้นแก่ตัวผู้เรียน การเลือกวิธีสอนและการใช้สื่อการสอน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายที่วางไว้

ผู้สอนควรสอนโดยการยึดแผนการสอนที่ได้วางไว้ตามวัตถุประสงค์การสอนในแต่ละสัปดาห์ การจัดเตรียมสื่อการสอนให้ถูกต้อง เช่น ภาพงานศิลปะแต่ละยุคสมัยตามที่วางไว้ในแผนการสอน โดยมีทั้งการบรรยายในชั้นเรียน และการสอนแบบนอกสถานที่ โดยที่ผู้สอนจะทำการบรรยายเกี่ยวกับสถานที่ที่จะไปศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจก่อนที่จะออกไปสัมผัสกับสถานที่จริง การสอนแบบนอกสถานที่เป็นการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์โดยตรงพร้อมกับการบรรยาย การบรรยายนี้จะเป็นการบรรยายแบบเล่านิทาน เล่าเป็นเกร็ดความรู้ว่าสถานที่ที่ไปทัศนศึกษามีความยิ่งใหญ่อย่างไร มีความสำคัญทางด้านใดบาง เพื่อให้ผู้เรียนสนุกไปกับการเรียนการสอน

ด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ภาพ สไลด์ PowerPoint ที่น่าสนใจ สวยงาม และการศึกษานอกสถานที่ แหล่งศิลปะโบราณที่สำคัญ อาทิ หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ต่างๆ ก็เป็นการดึงดูดความสนใจให้ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

ในด้านการวัดและประเมินผล การประเมินจะใช้การอิงเกณฑ์เป็นหลัก และจะใช้การอิงกลุ่มในกรณี que ผู้เรียนได้คะแนนไม่ดีแต่มีความตั้งใจเรียนก็จะพิจารณาเป็นรายบุคคล โดยดูจากพฤติกรรมการเรียน เช่น ความตั้งใจเรียน มีส่วนร่วมกับกิจกรรม เข้าเรียนสม่ำเสมอ เป็นต้น (ฉันทนา สุรัสวดี, สัมภาษณ์ 2553)

สรุปคือ การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ผู้สอนมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะเสริมสร้างความรู้ ความสนใจให้กับผู้เรียน ผู้สอนควรที่หาความรู้ใหม่ๆ ทั้งในด้านของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ สื่อการสอนที่น่าสนใจและทันสมัย และสถานที่ทางประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เป็นที่น่าสนใจอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในรายวิชา อีกทั้งยังควรส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาในสิ่งที่สนใจนอกเวลาเรียนแล้วนำมาอภิปราย และเปลี่ยนความคิดเห็นในข้อความรู้ที่

ตนเองมีความสนใจ และการนำความรู้ที่ได้ไปบูรณาการใช้กับวิชาเรียนอื่นๆ เป็นการต่อยอดความรู้ต่อไป

การสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นการสอนเรื่องราวความเป็นมาทางศิลปะที่ผ่านมามีในอดีต ซึ่งเป็นการให้ความรู้จากภายนอก กล่าวคือ การถ่ายทอดข้อเท็จจริงต่างๆ เป็นการสอนที่เน้นความรู้เชิงพุทธิปัญญา อย่างไรก็ตาม ในการสอนนั้น อาจมีการสอดแทรกเรื่องความรู้ลึก และทักษะเข้าไปด้วย เพื่อเสริมความเข้าใจให้ดียิ่งขึ้น แนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์นั้น มีหลายวิธี สมาคมศิลปศึกษาในสหรัฐอเมริกา (Paterakis, 1979) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. แนวการสอนตามยุคสมัยทางศิลปะ (Chronological Survey) การสอนในแนวนี้นี้ยึดอายุยุคสมัยทางศิลปะเป็นแกน ซึ่งเป็นแนวการสอนที่นิยมกันในปัจจุบัน โดยการบรรยายที่ละยุคสมัย เริ่มต้นจากสมัยที่เก่าแก่ที่สุด แล้วไล่ลงมาตามลำดับ ทั้งนี้กรอบของเนื้อหาสำหรับการสอนในแต่ละยุคสมัย ผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดขึ้น เช่น ลำดับของงานศิลปะ ตามวัน เดือน ปี สภาวะสังคม ศิลปิน รูปแบบการแสดงผลงาน เป็นต้น

แนวการสอนแบบนี้ เหมาะสำหรับหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้ในเชิงพุทธิปัญญา โดยลักษณะแล้ว จะสะดวกต่อการจัดการสอน เพราะสามารถเตรียมไว้ล่วงหน้าได้ ซึ่งหนังสือตำราทางประวัติศาสตร์ศิลป์ ส่วนใหญ่มักจัดลำดับเนื้อหาตามแนวนี้อยู่แล้ว นอกจากนั้นยังสะดวกต่อการเรียน เพราะหากพิจารณาถึงการเรียนแล้ว จะเป็นวิธีที่ผู้เรียนคุ้นเคย กล่าวคือ มีความคล้ายคลึงกับวิชาอื่นๆ ในหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในวิชาประวัติศาสตร์และวิชาอารยธรรม อย่างไรก็ตามการสอนแนวนี้นี้เหมาะสำหรับ การให้ความรู้แนวกว้างมากกว่าแนวลึก เพราะช่วงเวลาในแต่ละภาคการศึกษานั้นส่วนใหญ่จะไม่เพียงพอในการเจาะลึกถึงสาระต่างๆ ในแต่ละสมัยโดยละเอียดได้

2. แนวการสอนตามความสนใจ (Spontaneous Approach) แนวการสอนตามความสนใจนี้ คล้ายกับแนวการสอนตามประเด็น คือเน้นการสอนเฉพาะประเด็นที่ต่างกันคือ ผู้สอนเป็นผู้คัดสรรประเด็น เป็นความร่วมมือกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยสอนจะนำอภิปรายให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ถึงเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ จากนั้นจึงหาข้อสรุปของชั้นเรียน และผู้สอนจะสนองตอบต่อข้อสรุปนั้นๆ โดยนำไปเป็นแนวในการจัดบทเรียน

คุณค่าของการสอนแนวนี้นี้คือ ทำให้ผู้เรียนสนใจติดตามเพราะเป็นเรื่องที่ตนสนใจ และมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหา อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ควรคำนึง คือศักยภาพในตัวผู้สอน กล่าวคือผู้สอนควรมีความรู้ที่สูง และกว้างขวางเพียงพอ มีความพยายามในการจัดบทเรียนที่สนองความสนใจของนักเรียนได้ ซึ่งอาจเป็นเรื่องหรือแง่มุมที่ต่างไปจากการสอนปกติ ที่ต้องใช้เวลาในการค้นคว้าและจัดเตรียมการสอนมาก นอกจากนั้นการจะนำการสอนแนวนี้นี้ไปใช้นั้นขึ้นอยู่กับ

กับความยืดหยุ่นของหลักสูตร จึงเหมาะกับหลักสูตรรายวิชาที่มีความยืดหยุ่นสูง ซึ่งให้อิสระในการกำหนดบทเรียน แต่อาจไม่เหมาะกับรายวิชาที่มีขอบเขตเนื้อหาตายตัว เช่นในรายวิชา ระดับพื้นฐาน ข้อควรคำนึงอีกประการหนึ่งคือ พื้นความรู้ของผู้เรียน ในบางกรณีนั้น ถึงแม้ว่าผู้เรียนสนใจอย่างจริงจัง ในบางเรื่อง แต่หากว่าความรู้ไม่เพียงพอ ก็อาจทำให้ยากต่อการเข้าใจ ประการสุดท้ายคือขนาดของชั้นเรียน หากจำนวนผู้เรียนมีมาก เช่น 100 คนขึ้นไป ความสนใจอาจมีความหลากหลายสูง ทำให้ยากต่อการหาข้อสรุป ผลที่ตามมาคือไม่สามารถสนองความสนใจของผู้เรียนส่วนใหญ่ และยากที่จะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมได้

3. แนวการสอนรายบุคคล (The Independent Approach) หลักการสอนรายบุคคลนี้สามารถแก้ไขจำกัดของแนวการสอนแบบตามความสนใจดังที่กล่าวข้างต้นได้ กล่าวคือ ในการสอนตามความสนใจ ต้องหาข้อสรุปของชั้น ซึ่งอาจตรงกับความสนใจของผู้เรียนมากบ้าง น้อยบ้าง หรือในบางกรณี อาจไม่ตรงเลยก็เป็นได้ แนวการสอนรายบุคคลนี้ สนองความสนใจของแต่ละบุคคลอย่างแท้จริง ซึ่งคล้ายกับการสอนวิชาศิลปะปฏิบัติที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสวงหาเรื่องที่ตนสนใจโดยอิสระ ในการดำเนินการสอนนั้น ผู้สอนจะให้ผู้เรียนกำหนดเรื่องเป้าหมาย ขั้นตอน และวิธีการศึกษาเอง ซึ่งอาจทำขึ้นมาในรูปของโครงการ ผู้สอนจะช่วยปรับโครงการให้กระชับ และมีความไปได้ในการศึกษา แนะนำแหล่ง และวิธีการค้นคว้า ตลอดจนทำความเข้าใจความตกลงกับผู้เรียนในการประเมินผล โดยปกติก็คือการประเมินผลจากโครงการที่ผู้เรียนได้เสนอไว้วันนั้นเอง

คุณค่าของแนวการสอนรายบุคคล คือการสนองต่อความสนใจของผู้เรียนแต่ละบุคคลอย่างแท้จริง เป็นการปลูกฝังความรับผิดชอบ และการมีวินัยในตนเองการดำเนินงานตามขั้นตอนความพยายามในการ แก้ปัญหา และการประเมินความสำเร็จของตนเอง จากโครงการที่ตนได้วางไว้ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงจะคล้ายกับที่กล่าวถึงในแนวการสอนตามความสนใจคือ ศักยภาพของผู้สอน ระดับความยืดหยุ่นของหลักสูตร ความพร้อมของผู้เรียน และขนาดของชั้นเรียนโดยเฉพาะในสอง ประเด็นหลังนี้จะป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนการสอน กล่าวคือ ในด้านความพร้อมของผู้เรียนนั้น นอกจากจะต้องมีพื้นความรู้เพียงพอสำหรับการศึกษาในบางเรื่องแล้วยังครอบคลุมไปถึงความคุ้นเคยต่อวิธีการศึกษาที่ต้องช่วยตนเอง และทำงานอย่างมีระบบ ส่วนในด้านขนาดของชั้นเรียนนั้น หากใหญ่มากจะทำให้ผู้สอนไม่สามารถดูแลผู้เรียนได้ทั่วถึง เพราะต้องดูแลเป็นรายบุคคล

วิธีการสอนแต่ละวิธีย่อมเหมาะสมกับเนื้อหาวิชามากน้อยต่างกัน ผู้สอน จำเป็นที่จะต้องมีความสามารถในการพิจารณาวิธีการสอนแบบต่างๆ เพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสมกับสาระวิชาต่างๆ หรือเหมาะสมกับผู้เรียน อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้จะเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพได้นั้น ขึ้นอยู่กับวิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่ดีของผู้สอน ผู้สอนแต่ละยุคสมัยจึงพยายามคิดค้น

วิธีการสอนที่ดีที่สุด ที่จะนำมาใช้ในการสอน ทำให้เกิดวิธีการสอนต่าง ๆ ตามพรศนะของแต่ละบุคคล (อุบล ตูจันดา, 2532) นอกจากนี้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ยังได้เสนอว่า วิธีการสอนต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ยังไม่มีผลการวิจัยใดที่บ่งชี้ว่าเป็นวิธีการสอนที่ดีที่สุด เพราะวิธีการสอนในแต่ละวิธีต่างก็มีลักษณะเด่นและข้อจำกัดในตัวเอง ซึ่งข้อเสนอเป็นไปในแนวทางเดียวกับบุญชุม ศรีสะอาด (2537) ที่กล่าวถึงวิธีการสอนแต่ละวิธี ว่ามีลักษณะเฉพาะมีจุดเด่นและข้อจำกัดที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกและนำมาปรับใช้ผสมผสานให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ รวมถึงความสนใจของผู้เรียนด้วยแนวคิดที่เกี่ยวกับการสอนนั้น

นอกจากวิธีการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ผู้สอนประวัติศาสตร์ศิลป์ก็เป็นส่วนสำคัญในการเรียนการสอนวิชานี้ ซึ่ง Whitehead (2008) ได้กล่าวไว้ว่าในปัจจุบันทั่วโลกมีความต้องการผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะเป็นอย่างมาก นักเรียนต้องการมีความรู้ที่จะเชื่อมโยงระหว่างงานศิลปะที่ประยุกต์มาจากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ศิลป์ ซึ่งผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ประสบความสำเร็จในการสอนต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้คือ มีทักษะและความรู้ทางศิลปะเป็นอย่างดี ผู้สอนประวัติศาสตร์ศิลปะควรแสดงออกถึงความรู้ความสามารถในขอบข่ายเนื้อหาวิชาครอบคลุมทุกด้านทั้ง ประวัติศาสตร์ศิลป์ การออกแบบ ดิจิทัลอาร์ต ควรเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติ เป็นคนใฝ่ใจรายละเอียด มีความสามารถในการพัฒนาความรู้จากจินตนาการ มีทักษะการจัดแบ่งกลุ่ม สามารถฝึกฝนด้วยตัวเอง และทำงานเป็นทีมกับผู้อื่นได้ มีทักษะการจัดการ มีทักษะการวิจัย สามารถสื่อสารและวิจารณ์ความคิด มีทักษะการเขียน อีกทั้งยังชอบการเรียนรู้การใช้สื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอนประวัติศาสตร์ศิลปะ เช่น โปรแกรมนำเสนองานทางคอมพิวเตอร์ (PowerPoint) สามารถใช้โปรแกรมตัดต่อรูปภาพได้ และมีความสนใจศึกษาทฤษฎีประวัติศาสตร์ศิลปะอยู่ตลอดเวลา สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์เพื่อบูรณาการศาสตร์ต่างๆมาพัฒนาประยุกต์ใช้ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลปะ เช่น การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ ศาสนา รวมถึงนวัตกรรม ในสถานที่และเวลาต่างๆ ที่มีการสร้างสรรค์งานศิลปะ สุดท้ายคือเป็นบุคคลที่ยึดมั่นในวิชาชีพการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ส่งสมประสงค์พัฒนาการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนต่อไป

ศักดิ์ชัย สายสิงห์ (2544) กล่าวว่า การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะนั้นค่อนข้างจำกัดอยู่ในวงจำกัด ทั้งผู้ศึกษาค้นคว้าวิจัยสถาบันที่มีการเรียนการสอน รวมทั้งแหล่งงานเมื่อเรียนจบไปแล้ว ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะตระหนักในข้อนี้ด้วยดีเสมอมา โดยได้ทำความเข้าใจเป็นเบื้องต้นกับผู้เรียนว่าเป็นวิชาเฉพาะ และหางานยาก แต่ความสำคัญของการศึกษาด้านนี้ควรจะเป็นพื้นฐานของคนทุกสาขาอาชีพ เพราะถ้าทุกคนมีความเข้าใจที่ดีในเรื่องงานศิลปกรรม อันเป็นภูมิปัญญาของช่างที่ได้สร้างไว้ อย่างน้อยส่วนหนึ่งก็คงจะทำให้เกิดความสบายใจ ไม่เคร่งเครียดกับชีวิตมากนัก อันเป็นพื้นฐานของชีวิต จากการศึกษาที่ได้พูดคุยกับอาจารย์ผู้สอน

ประวัติศาสตร์ศิลปะในด้านตะวันออก ทั้งประสบการณ์ในการสอนและวิจัยอันยาวนาน รวมทั้งแนวโน้มของการทำงานของนักเรียนที่จบออกไปแล้ว ทำให้ต้องปรับกระบวนการเรียนการสอนกันใหม่ เนื่องจากภาพพจน์ของวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะมักออกมาในรูปของการท่องจำ การเรียนที่เป็นแบบแผนตายตัว จำให้ได้ตามอาจารย์ผู้สอน แต่ถามว่าจำแม่นแล้วจะเกิดประโยชน์อะไร อาจเหมาะสำหรับผู้ไปประกอบอาชีพมัคคุเทศน์ แต่ถ้าผู้ที่จบออกไปแล้วไม่ได้ทำงานด้านที่เกี่ยวข้อง เชื่อได้เลยว่าภายใน 2 ปี ก็จะมีลืมหมด ดังนั้นกระบวนการเรียนการสอนใหม่จึงไม่เน้นให้ผู้เรียนท่องจำ แต่ให้ความสำคัญในเรื่องของการทำความเข้าใจกับเนื้อหาวิชา รู้จักคิด ค้นคว้า และอ้างอิง เป็น จุดประสงค์ก็คือ การสร้างคนที่มีคุณภาพ เมื่อผู้เรียนคิดแก้ไขปัญหาในประเด็นเล็กๆ ได้ หาที่มาที่ไป และหาข้อยุติได้ หรือ การนำเสนอแนวความคิดใหม่ๆ เหล่านี้คือพื้นฐานของการสร้างคนที่มีวิธีการคิด การทำงานที่เป็นระบบ เมื่อผู้เรียนจบไปแล้วจะไปทำงานอะไรก็ได้ อย่างไรก็ตาม ผลจากการเรียนการสอนในระบบใหม่นี้ ทำให้ผู้เรียนบางส่วนยังเกิดความไม่เข้าใจ จึงมักมีคำถามสะท้อนกลับมาอยู่เสมอว่าทำไมเรียนยาก ทำไมจึงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ต้องมีการตื่นตัวหาข้อมูลใหม่ๆ ผลที่ตามมาคือผู้เรียนส่วนหนึ่งจึงหลีกเลี่ยงที่จะไม่ลงเรียน เหตุที่ผู้เรียนยังสับสนในเรื่องนี้ ทั้งที่น่าจะเป็นการเรียนที่สนุกและมีรสชาติ เพราะว่าแนวทางของการเรียนการสอนของผู้สอนทั้งหมดยังไม่ไปในทิศทางเดียวกัน การจะสอนในแนวทางใหม่นี้ได้ผู้สอนจะต้องทำวิจัยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้มีอะไรใหม่ๆ มาให้ผู้เรียนได้คิดได้ทำ รวมทั้งต้องมีเวลาอย่างมากให้กับผู้เรียน ทั้งการแนะนำเนื้อหา การค้นคว้าเพิ่มเติม รวมไปถึงขั้นตอนการตรวจงาน การเขียนรายงาน รวมถึงภาษาที่ใช้ในการเขียนด้วย ดังนั้นผู้สอนจึงต้องเป็นเหมือนกับพี่เลี้ยงอยู่ตลอดเวลา จากปัญหาที่ประสบอยู่ นอกเหนือจากผู้เรียนหลีกเลี่ยงที่จะลงทะเบียนเรียนแล้ว จากการประเมินผลจะพบว่าผู้เรียนประมาณ 20-30 % เท่านั้นที่สามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจกับระบบการเรียนใหม่นี้ได้ดี ส่วนที่เหลือนั้นก็ยังคงติดอยู่กับการเรียนในรูปแบบเดิม ซึ่งถ้าต่อไปเราได้ใช้ความพยายามมากขึ้นผู้สอนได้ทำงานในระบบเดียวกันมากขึ้นหรือทำงานเป็นทีม ระบบการเรียนการสอนหรือคุณภาพการศึกษาและผู้เรียนจะตามมา ในที่นี้จึงใคร่ย้อนกลับมาถามอาจารย์และผู้บริหารว่า ได้สังเกตเห็นหรือได้ให้ความสำคัญของงานวิชาการมากน้อยเพียงใด

3.3 ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

ศิลป์ พีระศรี (2512) กล่าวถึง ปัญหาในการเรียนประวัติศาสตร์ศิลป์ของนักศึกษาคือ นักศึกษาของเราไม่มีใครจะสนใจด้านประวัติศาสตร์ศิลป์เท่าไรนัก อีกทั้งนักศึกษายังขาดโอกาสในการเรียนรู้งานศิลปะและยังขาดความเข้าใจประโยชน์จากการเรียนรู้ศิลปกรรมอันแตกต่างจากตนเอง ผิดกับนักศึกษาตะวันตกที่ได้มีโอกาสเห็นงานศิลปกรรมจากหอศิลปะ ได้เห็นงานจิตรกรรม ประติมากรรม มาตั้งแต่เด็ก และก่อนการเริ่มเรียนศิลปะนักศึกษาได้มีการศึกษาก่อนเริ่มเรียนเสมอ

ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์(2549) กล่าวว่า ปัญหาของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ นักศึกษาศิลปะบางคนเข้าใจผิด หรือยังเข้าใจไม่ครอบคลุมว่าศิลปะนั้นไม่ได้เป็นเพียงศิลปะปฏิบัติ หรือการสร้างสรรคผลงานศิลปะเท่านั้น จึงส่งผลให้นักศึกษาศิลปะสนใจเรียนเพียงศิลปะปฏิบัติ ไม่สนใจที่จะเรียนวิชาทฤษฎีอย่างวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง(2551) ได้กล่าวถึง ประวัติศาสตร์ศิลป์ว่าแม้จะมีการสอนในระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา ทว่าก็ในฐานะวิชาย่อยๆ ตำราในการศึกษายังมีไม่มากนัก อาจารย์ส่วนใหญ่จะเป็นการสอนเป็นเพียงการแปลบทความ หนังสือภาษาต่างประเทศมาให้ นักศึกษาท่องจำ มิได้มีการให้นักศึกษาพัฒนาองค์ความรู้เพิ่มมากขึ้นเท่าใดนัก สอดคล้องกับ อัครนีย์ ชูอรุณ (2530) กล่าวว่า การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์นั้นมีความสำคัญในการเรียนรู้มาก ซึ่งนักศึกษาศิลปะพึงเรียนรู้ แต่น่าเสียดายที่เอกสารและตำราเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ยังมีไม่มากนัก และเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ยังมี คำศัพท์ คำทับศัพท์ บางคำก็เป็นคำที่ยากแก่การทำ ความเข้าใจ ส่งผลให้นักเรียน นักศึกษาศิลปะของไทยเรามีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลป์ไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งฉันทนา สุรัสวดี (2553, สัมภาษณ์) ได้กล่าวถึงปัญหาของการเรียนประวัติศาสตร์ศิลป์ คือ ภาษาต่างประเทศ เนื่องจากหนังสือประวัติศาสตร์ศิลป์ส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือ ต่างประเทศ ทำให้ผู้เรียนที่มีทักษะด้านภาษาน้อยเกิดการเบื่อหน่าย และทำให้คิดว่าการเรียน ประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นสิ่งที่ยาก ปัญหาอีกประการหนึ่ง คือการไม่จดเนื้อหาหรือที่เรียน ไม่อ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเป็นจำนวนมาก และด้วยธรรมชาติของวิชานี้ คือ ประวัติความเป็นมา ทฤษฎี ต่างๆ ผู้เรียนจึงเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจเรียน ไม่เห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ดังนั้นปัญหาในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ จึงเป็นปัญหาที่มีความ ต่อเนื่องกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งปัญหาที่สำคัญที่เกิดจากตัวผู้เรียน คือ โดยธรรมชาติของผู้เรียนทางด้านศิลปะมักจะให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานศิลปะมากกว่าวิชาการที่เป็นทฤษฎี อีกทั้งยังขาดความรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศ และผู้เรียนยังยึดติดกับระบบการเรียนแบบท่องจำ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถประมวลความคิดจากข้อมูลตามหลักการของเหตุและผลได้ด้วยตนเอง

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การที่ผู้สอนจะดำเนินการสอนให้สามารถบรรลุ วัตถุประสงค์ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น นอกจากจะต้องเข้าใจหลักพื้นฐานการสอน ต่างๆ แล้วการเลือกวิธีการสอนก็มีความสำคัญเช่นกัน ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน จำนวนผู้เรียน วัตถุประสงค์ในการสอน เนื้อหา และบริบทต่างๆ ในการสอนเช่น เวลาอุปกรณ์หรือ สื่อการสอนด้วย

การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นวิชาที่มุ่งศึกษาความเป็นจริงของสังคม สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี แนวความคิดความเชื่อของศิลปินหรือช่างผู้สร้าง ที่แปร เปลี่ยนไปตามแต่ละยุคสมัย โดยใช้งานศิลปกรรมอันได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม

สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์ และประยุกตศิลป์ ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นเป็นข้อมูลในการตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งล้วนแต่ต้องอาศัยกระบวนการคิดเป็นเครื่องมือสำคัญในการพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงอันนำไปสู่ข้อสรุปอย่างเป็นเหตุเป็นผลได้ วิธีการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์จึงควรเป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนรู้จักการประเมินค่าจากหลักฐานและข้อเท็จจริง จนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนเพื่อเกิดประสบการณ์ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนด้วยวิธีการสอนที่เหมาะสมและหลากหลาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่าของประวัติศาสตร์ ตลอดจนนำความรู้ประวัติศาสตร์ไปใช้ได้อย่างถูกต้อง เพราะวิธีการสอนแต่ละวิธีย่อมเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการสอนที่ต่างกัน

สรุปเรื่องแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ได้ว่า ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์องค์ประกอบสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือ วัตถุประสงค์การสอน เนื้อหา วิธีการเรียนการสอน สื่อในการเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งองค์ประกอบแต่ละส่วนล้วนมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ วัตถุประสงค์ เป็นเป้าหมายของการเรียนการสอน หรือเป็นผลจากการเรียนการสอนที่มุ่งให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากสิ้นสุดการสอน เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาซึ่งเป็นส่วนของสาระความรู้ ที่ผู้สอนนำมาถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งควรมีความสัมพันธ์กับวิธีการสอนและการประเมินผลเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์นั้นๆ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

อุดม นิลรัตน์สุวรรณ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา ประวัติศาสตร์ศิลป์ 4 เรื่อง ลัทธิคิวบิสม์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่ลงทะเบียนเรียน วิชา02070004 ประวัติศาสตร์ศิลป์ 4 เรื่องลัทธิคิวบิสม์ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย 1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสาขา เรื่องลัทธิคิวบิสม์ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบประเมินคุณภาพ บทเรียนสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า การประเมินคุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหาอยู่ในเกณฑ์ที่ดี เนื้อหาและการดำเนินเรื่องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และความถูกต้องของเนื้อหาที่ประเมินอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก ด้านการผลิตความถูกต้องของวัตถุประสงค์ ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่เนื้อหา และความเหมาะสมกับผู้เรียนดี ด้านบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ 4 เรื่อง “ลัทธิคิวบิสม์” มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วย เรื่อง “ลัทธิคิวบิสม์” หลังจากบทเรียนนี้แล้วมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ด้านความพึงพอใจของผู้เรียน ในการนำเสนอเนื้อหา และการดูรูปภาพประกอบของศิลปินที่หายาก และการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

สาวิตรี บุตรเล็ก (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่องทรรชนะของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการสอน ประวัติศาสตร์ศิลป์ ตามแนวการคิดแบบวิจารณ์ญาณ ในสาขาทัศนศิลป์ ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์การสอน 2) กรอบเนื้อหา 3) วิธีการสอน 4) การประเมินผล กลุ่มประชากรประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์จำนวน 8 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) วัตถุประสงค์การสอน ควรมุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำศาสตร์ความรู้สาขาอื่น มาประกอบการวิเคราะห์ และข้อสรุปทางประวัติศาสตร์ศิลป์ในเชิงบูรณาการ 2) กรอบเนื้อหา ควรให้ผู้เรียนได้ศึกษาประวัติความเป็นมาด้านศิลปกรรม อิทธิพลในการสร้างงานศิลปกรรม และ ความสำคัญของประวัติศาสตร์ศิลป์กับศาสตร์สาขาอื่น 3)วิธีการสอน ควรมีการให้ผู้เรียนสังเกต ชักถาม และวิเคราะห์ข้อมูล ควรใช้หลักการเหตุและผลในการวิเคราะห์ 4) การประเมินผล ควรมีการประเมินความรู้ความสามารถในการตั้งประเด็นคำถามหรือปัญหา รวมถึงความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีหลักการและเหตุผล

สุเมธ เทศขำ (2554) ได้ทำการวิจัย เรื่อง นาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยสื่อสารประวัติศาสตร์ไทยในการแสดง แสง เสียงประกอบจินตภาพเรื่องแผ่นดินผืนนี้มีความหลัง มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการใช้นาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย เพื่อสื่อสารประวัติศาสตร์ไทยในการแสดง แสง เสียง

ประกอบจินตภาพ เรื่องแผ่นดินผืนนี้มีความหลังในพระราชวังเดิม พบว่า นาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย ในการแสดง แสง เสียง ประกอบจินตภาพ เรื่อง แผ่นดินผืนนี้มีความหลัง ถือได้ว่าเป็นผลงานที่ดีเลิศชิ้นหนึ่งของ ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรีที่ควรอนุรักษ์และเผยแพร่ให้สาธารณชนเพื่อได้รับทราบว่ามี การแสดงที่ระดับประเทศ และเป็นความสามารถและความชาญฉลาดเฉพาะตัว ที่ได้นำเอาโบราณสถานผสมผสานกับการสร้างสรรค์ กระบวนทำนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยจนเกิด ศิลปะแนวใหม่ ที่มีทั้งสุนทรียศาสตร์และบริบททางสังคมสมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตอนต้น จนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ทำให้ผู้ชมซาบซึ้งและตระหนักถึงประวัติศาสตร์ไทย ทั้งยังได้เผยแพร่พระเกียรติคุณของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชผู้ทรงกอบกู้อิสรภาพให้ชาติไทยและประวัติศาสตร์ของกรุงธนบุรีรวมถึงเหตุการณ์สมัยต่างๆ ที่เกิดขึ้น ณ พระราชวังเดิมที่เคยเป็นที่ประทับของ เจ้านายชั้นสูงในสมัยรัตนโกสินทร์ ต่อมารัชกาลที่ 5 ทรงพระราชทานให้เป็นโรงเรียนนายเรือจน เป็นกองทัพเรือในปัจจุบัน การแสดง แสง เสียงประกอบจินตภาพเรื่องแผ่นดินผืนนี้มีความหลังครั้งนี้ เป็นการสงวนและรักษาโบราณสถานอันเป็นมรดกทางโบราณสถาน (Heritage Site) ของชาติ ทางหนึ่ง โดยนำการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยมาเสริมการนำเสนอเรื่องของโบราณสถานแห่งนี้ และไม่ทำลายหลักฐานทางประวัติศาสตร์

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชา ประวัติศาสตร์ศิลป์ ในด้านของวัตถุประสงค์ของการสอนวิชานี้คือ การเห็นถึงคุณค่า มีความรู้ ความเข้าใจ และมุ่งให้ผู้เรียนสามารถสามารถนำศาสตร์ความรู้อื่นมาวิเคราะห์ในเชิงบูรณาการได้ ด้านกรอบเนื้อหา ควรที่จะระบุปัญหาที่มีมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และการแก้ปัญหาในรูปแบบ ต่างๆ การแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ด้านวิธีการสอน ควรให้ผู้เรียนสังเกต ชักถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้เหตุและผลในการวิเคราะห์ ด้านสื่อการ สอนควรศึกษาจากสถานที่จริง วัตถุของจริง สไลด์ พิพิธภัณฑน์ ห้องสมุด และนวัตกรรมใหม่ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน และด้านการประเมินผลควรมีการประเมินความรู้ในด้านการวิเคราะห์ข้อมูล อย่างมีหลักการและเหตุผล นอกจากนี้ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มมากขึ้น ทางด้านการวิจัย ที่เกี่ยวกับการศึกษาเรื่องการสอน ผู้สอนต้องมีความพร้อมในการสอนแต่ละครั้ง การเน้นให้ผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง และปรับเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับผู้เรียน

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Kabiri (1983) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “Principles for Structuring a Motivating Program in art History” ได้ทำการศึกษาเรื่อง พื้นฐานโครงสร้างของการสร้างแรงจูงใจในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ โดยเริ่มศึกษาจากองค์ประกอบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ต่อเนื่องด้วยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่า การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ส่วนใหญ่ยึดถือหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และการค้นคว้าเพิ่มเติมของผู้สอนมาใช้ในการเรียนการสอน และผลการวิจัยยังพบอีกว่า ทิศทางของการจัดหลักสูตรประกอบด้วย การเลือกเนื้อหารายวิชา และการจัดลำดับเนื้อหา ซึ่งการเลือกเนื้อหาจะพิจารณาถึงคุณค่าของเนื้อหา และความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนการจัดลำดับของเนื้อหาจะพิจารณาจากความสำคัญก่อนหลังโดยพิจารณาจากเนื้อหาทั้งหมดสามารถสรุปเป็นทิศทางของการจัดหลักสูตรโดยยึดหลัก 5 ประการคือ 1) การค้นคว้าและเลือกสรร 2) การสรุปใจความ 3) การเลือกเนื้อหาที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม 4) การจัดลำดับเนื้อหา 5) ผู้ปฏิบัติการ

Stevanov (1982) ทำการวิจัยเรื่อง “A study of Three Instructional Procedures in the Teaching of Art Survey to Non-Art Majors on the College Level” ได้ศึกษาวิธีการสอน 3 แบบในการสอนวิชาศิลปะขั้นต้นแก่ผู้ที่ไม่ได้เรียนเอกศิลปะในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ วิธีที่ 1 มีการจัดกิจกรรมศิลปะปฏิบัติเพื่อทำความเข้าใจกับหลักการและองค์ประกอบศิลป์ ประกอบกับการบรรยายด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ วิธีที่ 2 การบรรยายประวัติศาสตร์ศิลป์ตามยุคสมัยแบบที่เรียนตามปกติโดยไม่มีกิจกรรม วิธีที่ 3 การบรรยายประวัติศาสตร์ศิลป์โดยไม่เรียงยุคสมัยและไม่มีกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า วิธีที่ 1 ที่มีการจัดกิจกรรมศิลปะปฏิบัติเพื่อทำความเข้าใจกับหลักการและองค์ประกอบศิลป์ ประกอบกับการบรรยายด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนสูงกว่าการเรียนโดยบรรยายอย่างเดียว

Danser (1996) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “An Art History Curriculum Designed to Make Ninth Grade Art Students Aware of the Role of Art in Human History” งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งพัฒนาแบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้ทางประวัติศาสตร์ศิลป์และประเมินผลงานทางศิลปะอย่างมีความเข้าใจและมีศิลปะของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้วิจัยพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรประวัติศาสตร์ศิลป์ 9 ตอน จากช่วงก่อนประวัติศาสตร์ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 20 หลักสูตรจะนำเสนอให้นักเรียนเป็นรายสัปดาห์ในรูปแบบของแบบเรียนสำเร็จรูปของประวัติศาสตร์ศิลป์ ซึ่งบรรจุประวัติศาสตร์ย่อๆเอาไว้ในแต่ละยุค โบราณ และเอกสารที่ทำนายโครงการศิลปะของแต่ละยุค ผลการทดลองพบว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงว่า การเรียนการสอนในระบบเช่นนี้ให้ผลด้านบวก ผลสอบของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีพัฒนาความเข้าใจและความมีศิลปะสูงขึ้น รวมทั้งผลจากการพิจารณาแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) จากแบบเรียนสำเร็จรูปต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมมีคุณภาพ

Georgianna (1997) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “Understanding Domain Knowledge for Teaching: Higher-Order Thinking in Pre-Service Art Teacher Specialists” เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของความคิดขั้นสูงและการทำความเข้าใจของครูฝึกสอนทางด้านศิลปะ โดยพิจารณาจากความเข้าใจในเนื้อหาและวิธีการสอน กรณีศึกษาคือครูผู้สอนจำนวน 18 คน จากมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้เรียนทางด้านทัศนศิลป์หรือศิลปะศึกษาในภาคเรียนสุดท้าย โดยการนำภาพผลงานของศิลปินที่มีชื่อเสียงในอดีตมาให้ครูฝึกสอนอธิบายชิ้นงานนั้นตามความเข้าใจจากความรู้ในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เคยได้รับมา งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยจะตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ข้อมูลที่ได้มา มาจากการสัมภาษณ์ แผนการสอน ประวัติส่วนตัว ใบแสดงผลการเรียน และการนำเสนอตนเอง ข้อมูลเหล่านี้จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถของครูที่มีความรู้ ความเข้าใจในด้านทัศนศิลป์ว่ามีความลึกซึ้งเพียงใด เพราะครูศิลปะในอนาคตมีความรู้ความเข้าใจเพียงแคผิวเผินเท่านั้น และเป็นสาระความรู้ที่ไม่ลึกซึ้ง การวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นการหาข้อแนะนำกระบวนการทางความรู้ความเข้าใจของครูฝึกสอนซึ่งยังไม่มีความรู้พอที่จะออกไปสอนจริงเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว การสำเร็จการศึกษาไม่สามารถรับประกันได้ว่าครูที่จบไปจะมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในองค์ความรู้นั้นๆ ดังนั้นผู้ที่เป็นครูต้องกลับมาพิจารณาในการเรียนการสอนในปัจจุบัน

Lehman (1997) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Constructivist Inquiry for the Study of History : Learning from Small – Group Discussions in an American Studeis Classroom โดยศึกษากัน ผู้เรียนเกรด 11 การศึกษานี้ได้ทำการทดลองใช้กับประวัติศาสตร์ โดยยึดรูปแบบการเรียนการสอน Constructivist Inquiry คือให้ผู้เรียนได้สืบค้นหรือหาข้อมูลซึ่งเน้น การสรรค์สร้างความรู้ ดำเนินการสอดด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้ข้อคำถามผู้เรียนจะทำการสืบค้นหรือค้นหาข้อมูลจากแหล่งความรู้ด้วยตนเอง และนำมาอภิปรายกันในกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า การเรียนในรูปแบบนี้เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากกว่าการเรียนแบบเดิมๆ คือการท่องจำ และพบว่า เป็นวิธีเรียนรู้ทางหนึ่งที่ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญในความรู้ประวัติศาสตร์

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ไว้ว่าการสอนโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนเป็นผู้ตั้งปัญหา ตั้งสมมติฐาน การแก้ปัญหา รวมทั้งสรุปเหตุผลและอธิบายปัญหาต่างๆ ได้ เป็นความสามารถที่ทำให้เกิดความรู้และเหตุผล อีกทั้งยังสามารถพัฒนาทักษะ และเจตคติให้สัมพันธ์กับความคิดได้เป็นอย่างดี รวมทั้งยังสามารถวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล ในจัดกิจกรรมศิลปะปฏิบัติ ประกอบกับการบรรยายด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนที่สูงขึ้นด้วย ด้านของการจัดหลักสูตรควรพิจารณาจากคุณค่าของเนื้อหาและความสามารถของ

ผู้เรียนเป็นสำคัญสรุปได้ ดังนี้ 1) การค้นคว้าและเลือกสรร 2) การสรุปใจความ 3) การเลือกเนื้อหา
ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม 4) การจัดลำดับเนื้อหา 5) ผู้ปฏิบัติการ ด้านการสอน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. เก็บรวบรวมข้อมูล
6. วิเคราะห์ข้อมูล
7. สรุป อภิปรายผล และนำเสนอรายงานการวิจัย

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร บทความ วารสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร และงานวิจัยทั้งใน และต่างประเทศเกี่ยวกับหลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนในระดับอุดมศึกษาและวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา

1.2 ศึกษาหลักสูตรที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา เพื่อหาผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

1.3 ศึกษาหลักและวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลรูปแบบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

2. กำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่มีการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันออก และประวัติศาสตร์ศิลป์ไทย โดยมีเกณฑ์คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. อาจารย์ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่มีประสบการณ์การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษาเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปี
2. มีผลงานทางวิชาการ บทความ ตำราหรืองานวิจัยที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลป์อย่างน้อย 2 ชิ้น
3. มีตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป หรือสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท

จากการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน อาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนส่วนใหญ่ที่มีความเชี่ยวชาญในการสอนของแต่ละรายวิชาจะเป็นอาจารย์พิเศษที่ถูกเชิญมาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และอาจารย์ผู้สอนของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งทุนวิจัยต่างๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีให้กับอาจารย์ผู้สอน ซึ่งเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งกับทางมหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอน และกับผู้เรียนอีกด้วย

สรุปได้ว่ามีประชากรจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวน 6 แห่ง เป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 17 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีรายละเอียดดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Selection Interview) โดยแบ่งข้อคำถามคำถามออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบเลือกตอบ และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ของผู้เชี่ยวชาญโดยแบ่งเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์การเรียนการสอน 2) เนื้อหาการเรียนการสอน 3) วิธีการดำเนินการเรียนการสอน 4) สื่อการเรียนการสอน 5) การวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นแบบปลายเปิด

4. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลป์ และรูปแบบการสอนในระดับอุดมศึกษา

ขั้นที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์สร้างเป็น
ข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ในรูปแบบของแบบสัมภาษณ์

ขั้นที่ 3 นำแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน
3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

เกณฑ์ในการพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิมีดังต่อไปนี้

1. อาจารย์ผู้สอนประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา โดยมีประสบการณ์ด้านการเรียน
การสอนไม่น้อยกว่า 10 ปี

2. นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นผู้มีผลงานวิชาการ ตำราอย่างน้อย 2 ชิ้น

ขั้นที่ 4 นำแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่
ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นที่ 5 นำแบบสัมภาษณ์ มาตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (สุภาวงศ์ จัน
ทวานิช, 2545) เพื่อหาว่าข้อมูลที่ได้มามีความเที่ยงตรง และความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ขั้นที่ 6 นำแบบสัมภาษณ์ มาปรับแก้ไข และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจอีกครั้ง

ขั้นที่ 7 จะได้เครื่องมือการวิจัยที่ประกอบไปด้วย แบบสัมภาษณ์ ที่สมบูรณ์ เหมาะสมใน
การวิจัย และสามารถนำมาใช้รวบรวมข้อมูลได้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามลำดับขั้นตอนดังนี้

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
ผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการติดต่อนัดหมายโดยตรง เพื่อนัด
หมายเวลาสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง และผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตัวเอง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบเลือกตอบและ
แบบเติมคำ นำมาแจกแจงความถี่แต่ละข้อ แล้วจึงนำมาหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ของผู้เชี่ยวชาญ นำเสนอในรูปแบบของ
ตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นแบบปลายเปิด นำเสนอในรูปแบบของ
ตารางประกอบความเรียง

7. การสรุป อภิปรายผล และนำเสนอรายงานการวิจัย

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามที่กำหนดแล้ว ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย เป็นการนำเสนอข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เรื่องการศึกษารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การสรุปผลเป็นความเรียง ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ระดับอุดมศึกษา

ตารางที่ 3 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ระดับอุดมศึกษา

ข้อมูลทั่วไป(n=17)	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
เพศ					
ชาย	8	3	3	14	82.5
หญิง	3	-	-	3	17.6
อายุ					
26 - 30 ปี	-	-	-	-	-
31 - 40 ปี	3	1	1	5	29.4
41 - 50 ปี	3	2	-	5	29.4
51 - 60 ปี	5	-	1	6	35.3
60 ปีขึ้นไป	-	-	1	1	5.9

ตารางที่ 3 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์
ระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป(n=17)	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
วุฒิการศึกษาระดับ					
ปริญญาตรี	1	-	-	1	5.9
ปริญญาโท	7	2	-	9	52.9
ปริญญาเอก	3	1	3	7	41.2
สาขาที่จบในระดับปริญญาตรี					
ศิลปกรรมศาสตร์	9	2	1	12	70.6
โบราณคดี (ประวัติศาสตร์ศิลป์)	-	-	2	2	11.8
ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ (ศิลปศึกษา)	2	1	-	3	17.6
สาขาที่จบในระดับปริญญาโท					
ศิลปกรรมศาสตร์	4	-	-	4	23.5
โบราณคดี (ประวัติศาสตร์ศิลป์)	5	1	3	9	52.9
ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ (ศิลปศึกษา)	1	2	-	3	17.6
สาขาที่จบในระดับปริญญาเอก					
ศิลปกรรมศาสตร์	-	-	-	-	-
โบราณคดี (ประวัติศาสตร์ศิลป์)	3	-	3	6	35.3
ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ (ศิลปศึกษา)	-	1	-	1	5.9
ประสบการณ์ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์					
อายุงาน 1 – 5 ปี	4	1	-	5	29.4
อายุงาน 6 -10 ปี	-	-	-	-	-
อายุงาน 11 – 15 ปี	3	-	1	4	23.5
อายุงาน 16 – 20 ปี	2	-	-	2	11.8
อายุงาน 21 – 25 ปี	2	2	1	5	29.4
อายุงาน 25 ปีขึ้นไป	-	-	1	1	5.9

ตารางที่ 3 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์
ระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป(n=17)	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่มีความชำนาญ					
ประวัติศาสตร์ศิลป์ไทย	6	1	3	10	58.9
ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันออก	5	2	3	10	58.9
ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก	5	2	-	7	41.2
ตำแหน่งทางวิชาการ					
อาจารย์	7	1	1	11	64.8
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	2	1	-	2	11.8
รองศาสตราจารย์	2	1	1	2	11.8
ศาสตราจารย์			1	1	5.8
ศาสตราจารย์กิตติคุณ	-	-		1	5.8
คณะที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์					
ศิลปกรรมศาสตร์	11	-	-	11	64.8
โบราณคดี	-	-	3	3	17.6
ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา	-	3	-	3	17.6
รวม				17	100

จากตารางที่ 3 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 82.5 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 8 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอกศิลปศึกษา จำนวน 3 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน และเพศหญิงจำนวน 3 คน เป็นคณะศิลปกรรมทั้งหมดจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 5 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน รองลงมาได้แก่อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน และอายุระหว่าง 31-40 คน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน

คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน และ
น้อยที่สุดคืออายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 เป็นคณะโบราณคดี

ในด้านการศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาโทจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 58.8 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 7 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 3 คน รองลงมาเป็นระดับปริญญาเอกจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 แบ่งออกเป็นคณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน และน้อยที่สุดระดับปริญญาตรีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 เป็นคณะศิลปกรรม สาขาที่ผู้เชี่ยวชาญจบในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คือ คณะด้านศิลปกรรม เป็นจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 70.6 แบ่งออกเป็น ผู้เชี่ยวชาญที่สอนในคณะศิลปกรรมจำนวน 9 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญที่จบด้านคณะโบราณคดีจำนวน 2 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญที่สอนในคณะโบราณคดี ทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 11.8 และจบคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 เป็นผู้เชี่ยวชาญที่สอนในคณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน และคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน สาขาที่ผู้เชี่ยวชาญจบในระดับปริญญาโทมากที่สุด คือ คณะโบราณคดีเป็นจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 52.9 แบ่งออกเป็น ผู้เชี่ยวชาญที่สอนในคณะศิลปกรรมจำนวน 5 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน รองลงมาจบทางด้านคณะศิลปกรรมศาสตร์จำนวน 4 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญที่สอนในคณะศิลปกรรมทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 23.5 และจบคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 เป็นผู้เชี่ยวชาญที่สอนในคณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน และคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน สาขาที่ผู้เชี่ยวชาญจบในระดับปริญญาเอกมากที่สุด คือ คณะโบราณคดีเป็นจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 แบ่งออกเป็น ผู้เชี่ยวชาญที่สอนในคณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญที่จบปริญญาเอกคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญที่สอนในคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา

ด้านประสบการณ์ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์โดยส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 1 – 5 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 4 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน และอายุงานระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน รองลงมาในระหว่าง 11 – 15 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1

คน และระหว่าง 16 – 20 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 เป็นคณะศิลปกรรมทั้งหมด และ
น้อยที่สุดคือ มากกว่า 25 ปี จำนวน 1 คน คือคณะโบราณคดี คิดเป็นร้อยละ 5.9

วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความชำนาญในการสอนมากที่สุดคือ
ประวัติศาสตร์ศิลป์ไทย จำนวน 10 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 6 คน คณะครุ
ศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน และ
ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออก จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 58.9 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรม
จำนวน 5 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี
จำนวน 3 คน ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2 แบ่ง
ออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 5 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2
คน

ตำแหน่งทางวิชาการโดยส่วนใหญ่เป็นอาจารย์จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8
แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 7 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน
1 คน รองลงมาเป็นตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 แบ่งออกเป็น
คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะ
โบราณคดี จำนวน 1 คน และรองศาสตราจารย์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 แบ่งออกเป็น
คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน และ
ตำแหน่งศาสตราจารย์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 คือคณะโบราณคดี สุดท้ายศาสตราจารย์
กิตติคุณ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 คือคณะโบราณคดีเช่นกัน

คณะที่สอนมีคณะศิลปกรรมศาสตร์จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8 คณะ
โบราณคดี และคณะครุศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา คณะละ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับรูปแบบ การสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ด้านความรู้ ความสามารถ

วัตถุประสงค์ด้านความรู้ ความสามารถ	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
1. ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เทคนิค วิธีการ แนวความคิด รูปแบบ ของ งานศิลปะในสมัยต่างๆ ได้	11	3	3	17	100
2. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาอย่างมีหลักการ และเหตุผล	11	3	3	17	100
3. เป็นวิชาพื้นฐานทางความคิด และข้อมูล ที่จะนำไปใช้ในวิชาศิลปะ	3	2	1	6	35.3
4. ผู้เรียนเกิดความรู้ในเรื่องของความคิด บริบททางสังคม วัฒนธรรม ในแต่ละ ยุคสมัยที่ส่งผลต่อรูปแบบในการสร้างสรรค์ และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใน ผลงานของศิลปิน	4	-	-	4	23.5
5. ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบงานของศิลปินในแต่ละยุคสมัย แยกแยะความ แตกต่างได้อย่างมีหลักการ และเหตุผล	3	-	1	4	23.5
6. ผู้เรียนทราบถึงเทคนิคในการสร้างสรรค์ของศิลปินในแต่ละยุค	2	-	-	2	11.8
7. เพื่อให้เห็นภาพรวมว่าในอดีตเกิดอะไรขึ้นโดยใช้หลักฐานในอดีตที่ค้นพบ เป็นตัวสื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ และสามารถเชื่อมโยงไปถึงหลักฐานอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นลายลักษณ์อักษรเช่น คัมภีร์ทางศาสนา	-	-	1	1	5.9
8. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปสอนวิชาศิลปะ ทั้งปฏิบัติและทฤษฎีได้	-	1	-	1	5.9
9. ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่เป็นพื้นฐานของศิลปะไทย ศิลปะตะวันออก เพราะนั่นคือศิลปะพื้นฐานของวัฒนธรรมทั้งหมดในเขตภูมิภาคนี้	1	-	-	1	5.9

จากตารางที่ 4 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ด้านความรู้ ความสามารถ เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหมดมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เทคนิค วิธีการ แนวความคิด รูปแบบ ของ งานศิลปะในสมัยต่างๆ ได้ และผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาอย่างมีหลักการ และเหตุผล คิด ตรงกัน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 วัตถุประสงค์รองลงมา คือ เพื่อเป็นวิชาพื้นฐานทางความคิด และข้อมูล ที่จะนำไปใช้ในวิชาศิลปะ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 แบ่ง ออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน อีกทั้งวัตถุประสงค์ที่ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในเรื่องของความคิด

บริบททางสังคม วัฒนธรรม ในแต่ละยุคสมัยที่ส่งผลต่อรูปแบบในการสร้างสรรค์ และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในผลงานของศิลปิน จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 เป็น คณะศิลปกรรมทั้งหมด และผู้เชี่ยวชาญยังให้วัตถุประสงค์ที่เน้นในด้านความรู้ ความสามารถอื่นๆ อีกว่าผู้เรียนควรสามารถเปรียบเทียบงานของศิลปินในแต่ละยุคสมัย แยกแยะความแตกต่างได้อย่างมีหลักการ และเหตุผล จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 แบ่งออกเป็นคณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน และวัตถุประสงค์ที่ให้ผู้เรียนทราบถึง เทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์งานของศิลปินในแต่ละยุค จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 แบ่งออกเป็นคณะศิลปกรรมทั้งหมด วัตถุประสงค์ที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นแตกต่างจากท่านอื่น คือ วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมว่าในอดีตเกิดอะไรขึ้นโดยใช้หลักฐานในอดีตที่ค้นพบเป็นตัวสื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ และสามารถเชื่อมโยงไปถึงหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นลายลักษณ์อักษรเช่น คัมภีร์ทางศาสนา เป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญ คณะโบราณคดี คนวัตถุประสงค์สามารถนำความรู้ที่ได้ไปสอนวิชาศิลปะ ทั้งปฏิบัติและทฤษฎีได้ เป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา และวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่เป็นพื้นฐานของศิลปะไทย ศิลปะตะวันออก เพราะนั่นคือศิลปะพื้นฐานของวัฒนธรรมทั้งหมดในเขตภูมิภาคนี้ เป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ด้านทัศนคติ

วัตถุประสงค์ด้านทัศนคติ	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
1. การตระหนักถึงคุณค่าและรากเหง้า ภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น	3	-	-	3	17.6
2. เห็นประโยชน์ของความรู้ในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาศิลปะได้	1	1	-	2	11.8
3. ผู้เรียนเกิดความสนใจในการศึกษา ค้นคว้าข้อความรู้ของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เพิ่มเติมนอกเหนือจากในชั้นเรียน	-	1	1	2	11.8
4. วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์สามารถเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันไปจนถึงอนาคตได้	1	-	1	2	11.8
5. ผู้เรียนเห็นถึงรูปแบบ อิทธิพล ของงานศิลปกรรมในอดีต ที่ส่งผลมาถึงงานศิลปกรรมในปัจจุบัน	1	-	-	1	5.9
6. ปลุกฝังจิตสำนึกในการรัก หวงแหน ศิลปวัฒนธรรมของชาติ	1	-	-	1	5.9
7. ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในความงามของรูปแบบงานศิลปกรรมในอดีต	1	-	-	1	5.9
8. ผู้เรียนเกิดความตระหนักในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ว่าไม่ได้เป็นเรื่องที่ไกลตัว	1	-	-	1	5.9

จากตารางที่ 5 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับ
 วัตถุประสงค์ด้านทัศนคติ เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้วัตถุประสงค์
 ว่าเพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงคุณค่า และรากเหง้า ภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่นสูงสุด เป็น
 จำนวน 3 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 17.6 เป็นคณะศิลปกรรมทั้งหมดวัตถุประสงค์ด้านทัศนคติ
 รองลงมาผู้เชี่ยวชาญได้ให้วัตถุประสงค์โดยผู้เรียนเห็นประโยชน์ของความรู้ในวิชาประวัติศาสตร์
 ศิลป์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาศิลปะได้ เป็นจำนวน 2 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 11.8 แบ่ง
 ออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1
 คน วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลความรู้ของวิชา
 ประวัติศาสตร์ศิลป์เพิ่มเติมนอกเหนือจากในชั้นเรียน เป็นจำนวน 2 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 11.8 แบ่ง
 ออกเป็น คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1
 คน และวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์สามารถเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันไปจนถึงอนาคตได้ จาก
 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะ
 โบราณคดี จำนวน 1 คน วัตถุประสงค์ที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นแตกต่างจากท่านอื่น คือ
 เพื่อให้ผู้เรียนเห็นถึงรูปแบบ อิทธิพล ของงานศิลปกรรมในอดีต ที่ส่งผลมาถึงงานศิลปกรรมใน
 ปัจจุบัน และเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในการรัก หวงแหน ศิลปวัฒนธรรมของชาติ อีกทั้งผู้เรียนเกิด
 ความซาบซึ้งในความงามของรูปแบบงานศิลปกรรมในอดีต และให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักใน
 วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ว่าไม่ได้เป็นเรื่องไกลตัว เป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม

ตารางที่ 6 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ด้านทักษะ

วัตถุประสงค์ด้านทักษะ	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
1. ทักษะการค้นคว้า การหาข้อมูล และสามารถนำมาอภิปรายได้	5	-	3	8	47
2. นำความรู้ที่ได้ไปสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอย่างมีคุณภาพ	5	1	1	7	41.2
3. ทักษะในการวิเคราะห์รูปแบบงานศิลปะ และการตีความสำคัญทางวิชาการ	2	-	1	3	17.6
4. ทักษะวิธีวิทยาในการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่	-	-	1	1	5.9
5. สามารถสังเกต เปรียบเทียบ และตรวจสอบข้อมูลการค้นคว้าด้วยตัวเองโดย ผู้สอนเป็นเพียง “พี่เลี้ยง”	-	-	1	1	5.9
6. ทักษะการค้นคว้าวิจัย ทักษะการเขียน การเขียนรายงานเพื่อที่ผู้เรียนสำเร็จ การศึกษาสามารถไปทำงานทางด้านหนังสือ สารคดี	-	-	1	1	5.9
7. ทักษะการนำเสนอต่อหน้าข้อความรู้ต่อหน้าสาธารณชน การคัดเลือกข้อมูล ที่นำมาบรรยายภายใต้ระยะเวลาที่กำหนด	-	-	1	1	5.9

จากตารางที่ 6 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับ
 วัตถุประสงค์ด้านทักษะ เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญมีวัตถุประสงค์
 เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการค้นคว้า การหาข้อมูล และสามารถนำมาอภิปรายได้ จากผู้เชี่ยวชาญ
 จำนวนสูงสุด คือ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 47 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 5 คน คณะ
 โบราณคดี จำนวน 3 คน รองลงมา คือ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ
 อย่างมีคุณภาพ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรม
 จำนวน 5 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี
 จำนวน 1 คน และวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการวิเคราะห์รูปแบบงานศิลปะ และการ
 ตีความสำคัญทางวิชาการ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 แบ่งออกเป็น คณะ
 ศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน วัตถุประสงค์ที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็น
 แตกต่างจากท่านอื่น คือ ให้ผู้เรียนเกิดทักษะวิธีวิทยาในการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ สามารถ
 สังเกต เปรียบเทียบ และตรวจสอบข้อมูลการค้นคว้าด้วยตัวเองโดยผู้สอนเป็นเพียง “พี่เลี้ยง”
 ทักษะการค้นคว้าวิจัย ทักษะการเขียน การเขียนรายงานเพื่อที่ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาสามารถไป
 ทำงานทางด้านหนังสือ สารคดีได้ และทักษะการนำเสนอต่อหน้าข้อความรู้ต่อหน้าสาธารณชน
 การคัดเลือกข้อมูลที่น่ามาบรรยายภายใต้ระยะเวลาที่จำกัด ล้วนแล้วแต่เป็นวัตถุประสงค์ของ
 ผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดีทั้งสิ้น

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนการสอนในเรื่องการกำหนดกรอบเนื้อหาสาระ

เนื้อหาการเรียนการสอนในเรื่องการกำหนดกรอบเนื้อหาสาระ	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
1. รูปแบบ คติ ความหมาย ความคิด ซึ่งในทุกๆ ด้านควรศึกษาเป็นภาพรวมไปพร้อมๆ กัน	2	1	3	6	35.3
2. การเชื่อมโยงจากยุคหนึ่งไปสู่ยุคหนึ่ง ในช่วงของรอยต่อที่ซ้อนทับกันมีอิทธิพลอะไรที่เข้ามาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ	3	1	-	4	11.8
3. ความงามในงานศิลปะของแต่ละยุคสมัย มีความงามแตกต่างกันอย่างไร	2	1	1	4	23.5
4. เพิ่มเติมประเด็นต่างๆ ของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม วัฒนธรรม ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงของโลกในช่วงเวลานั้น กับเนื้อหารายวิชาที่มีอยู่	1	-	-	1	5.9
5. ปรัชญา ทศนคติ ความเชื่อ ที่มีผลต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะ	-	-	1	1	5.9
6. ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ มนุษยวิทยา รูปแบบศิลปะ คติทางศาสนา	-	-	1	1	5.9
7. กรอบ 5 ประเด็น What Where When Why และ How	-	1	-	1	5.9
8. พัฒนาการด้านระบบความคิดเกี่ยวกับโลกและจักรวาล ศาสนจักร อาณาจักร แหล่งกำเนิด รูปแบบ ค่านิยม การแพร่กระจาย อิทธิพล ลักษณะเฉพาะ การเมืองการปกครอง	1	-	-	1	5.9
9. บริบททางสังคม วัฒนธรรม จากอดีตสู่ปัจจุบัน การรับอิทธิพลซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ	1	-	-	1	5.9
10. เสริมเนื้อหาทางด้านโบราณคดีที่จะสามารถนำมาตรวจสอบข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น	1	-	-	1	5.9

จากตารางที่ 7 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนการสอนในเรื่องการกำหนดกรอบเนื้อหาสาระ เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้กำหนดกรอบเนื้อหาสาระของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในด้านรูปแบบ คติ ความหมาย ความคิด ซึ่งในทุกๆ ด้านควรศึกษาเป็นภาพรวมไปพร้อมๆ กัน เป็นความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวนสูงสุด คือ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน รองลงมา คือ กรอบเนื้อหาสาระในเรื่องของการเชื่อมโยงจากยุคหนึ่งไปสู่ยุคหนึ่ง ในช่วงของรอยต่อที่ซ้อนทับกันมีอิทธิพลอะไรที่เข้ามาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน

4 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ /
ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน และในเรื่องของความงามในงานศิลปะของแต่ละยุค
สมัย มีความงามแตกต่างกันอย่างไร จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 แบ่ง
ออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1
คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน กรอบเนื้อหาสาระที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นแตกต่างจาก
ท่านอื่น คือ ควรเพิ่มเติมประเด็นต่างๆ ของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม วัฒนธรรม
ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงของโลกในช่วงเวลานั้น กับเนื้อหารายวิชาที่มีอยู่ เป็น
วัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม ข้อความรู้ด้านปรัชญา ทศนคติ ความเชื่อ ที่มีผลต่อ
การสร้างสรรคงานศิลปะ เป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์
มนุษยวิทยา รูปแบบศิลปะ คติทางศาสนา เป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี
พัฒนาการด้านระบบความคิดเกี่ยวกับโลกและจักรวาล ศาสนจักร อาณาจักร แหล่งกำเนิด
รูปแบบ ค่านิยม การแพร่กระจาย อิทธิพล ลักษณะเฉพาะ การเมืองการปกครอง เป็นวัตถุประสงค์
ของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม เข้าใจในบริบททางสังคม วัฒนธรรม จากอดีตสู่ปัจจุบัน การรับ
อิทธิพลซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบเป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม อีกทั้งควร
เสริมเนื้อหาทางด้านโบราณคดีที่จะสามารถนำมาตรวจสอบข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ให้มี
ความชัดเจนยิ่งขึ้นเป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม และกรอบเนื้อหาของวิชา
ประวัติศาสตร์ศิลป์ควรอยู่ในกรอบ 5 ประเด็น What Where When Why และ How เป็น
วัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนการสอน
ในเรื่องของแหล่งข้อมูลของเนื้อหา

เนื้อหาการเรียนการสอนในเรื่องของแหล่งข้อมูลของเนื้อหา	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
1. เอกสารตำรา หนังสือ บทความทางวิชาการต่างๆ ทั้งของไทย และ ต่างประเทศ	11	3	3	17	100
2. ศึกษาจากสถานที่จริง เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์	7	3	3	13	76.5
3. จากประสบการณ์การทำงาน และการวิจัยมาต่อเนื่อง	2	1	3	6	35.3
4. อินเทอร์เน็ต	3	2	-	5	29.4
5. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์	-	1	-	1	5.9
6. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์	-	1	-	1	5.9

จากตารางที่ 8 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนการสอนในเรื่องของแหล่งข้อมูลของเนื้อหา เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้แหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ แหล่งข้อมูลที่ผู้เชี่ยวชาญเลือกนำมาใช้เหมือนกันทั้งหมด 17 คน คือ เอกสารตำรา หนังสือ บทความทางวิชาการต่างๆ ทั้งของไทย และต่างประเทศ รองลงมา คือ การไปศึกษาจากสถานที่จริง เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 76.5 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 7 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 3 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน และมาจากประสบการณ์การทำงาน และการวิจัยมาต่อเนื่องของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน อีกทั้งมาจากสื่อ Internet ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน แหล่งข้อมูลของเนื้อหาที่ผู้เชี่ยวชาญให้แตกต่างจากท่านอื่น คือ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ในด้านต่างๆ ด้วยตนเอง เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดเกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา เช่นกัน

ตารางที่ 9 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนการสอนในเรื่องของการกำหนดเนื้อหา

เนื้อหาการเรียนการสอนในเรื่องของการกำหนดเนื้อหา	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
1. การกำหนดเนื้อหาที่เน้นด้านความรู้ ความสามารถ	4	1	-	5	29.4
2. การกำหนดเนื้อหาที่เน้นด้านทัศนคติ	1	1	1	3	17.6
3. การกำหนดเนื้อหาที่เน้นด้านทักษะ	1	-	2	3	17.6
4. การกำหนดเนื้อหาที่เน้นทั้ง 3 ด้าน	3	2	3	8	47
5. การกำหนดเนื้อหาที่เน้นทางด้าน อื่นๆ	-	-	1	1	5.9
6. ผู้สอนกำหนดเนื้อหา โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหา	3	1	3	7	41.2

จากตารางที่ 9 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนการสอนในเรื่องของการกำหนดเนื้อหา เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญกำหนดเนื้อหาการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ โดยเน้นที่ด้านความรู้ ความสามารถ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 4 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน เน้นด้านทัศนคติ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดีจำนวน 1 คน เน้นด้านทักษะ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญที่สอนที่ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความสามารถโดยเน้นทั้ง 3 ด้านไปพร้อมกัน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 47 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงที่สุด และมีผู้เชี่ยวชาญ 1 ท่าน ที่เน้นทางด้านอื่นๆ คือ เน้นที่การอ้างอิงของการทำรายงานเป็นหลัก และเรื่องของจรรยาบรรณ เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี ในการกำหนดเนื้อหาการเรียนการสอนแต่ละภาคการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า และความสำคัญ

วิธีดำเนินการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญ	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
1. ผู้เรียนจะสามารถซึมซับคุณค่าของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ด้วยตนเอง จาก การศึกษาแหล่งสถานที่จริง และจากเนื้อหาของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เอง	2	-	3	5	29.4
2. การประยุกต์ใช้องค์ความรู้สู่การสร้างสรรคงานศิลปะ	3	1	1	5	29.4
3. งานศิลปกรรมที่ศิลปินในอดีตใช้นำเสนอรูปแบบของสังคม วัฒนธรรม ผ่านทางผลงานออกมาในแต่ละยุคสมัย	-	-	2	2	11.8
4. นำเสนองานศิลปะในปัจจุบันที่กำลังเป็นที่น่าสนใจ โดยอ้างอิงฐานความรู้ทางด้านวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ศิลปินนำมาใช้	1	-	-	1	5.9
5. ผู้สอนเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนในเรื่องการเห็นคุณค่า และความสำคัญ	1	-	1	2	11.8

จากตารางที่ 10 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับ
 วิธีดำเนินการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า และความสำคัญ เรียงลำดับค่าความถี่
 จากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า ผู้เรียนจะสามารถซึมซับคุณค่า
 ของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ด้วยตนเอง จากการไปศึกษายังสถานที่จริง และจากเนื้อหาของวิชา
 ประวัติศาสตร์ศิลป์เองจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 แบ่งออกเป็นคณะ
 ศิลปกรรม จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน การสอนให้ผู้เรียนสามารถใช้องค์ความรู้
 มาประยุกต์สู่การสร้างสรรค์งานศิลปะได้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 แบ่ง
 ออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1
 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน รองลงมา คือ จากตัวงานศิลปกรรมเองที่ศิลปินในอดีตใช้
 นำเสนอรูปแบบของสังคม วัฒนธรรม ผ่านทางผลงานออกมาในแต่ละยุคสมัย ความคิดเห็นจาก
 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี
 ทั้งหมด ความคิดเห็นที่ผู้สอนนำงานศิลปะในปัจจุบันที่กำลังเป็นที่น่าสนใจ โดยอ้างอิงฐานความรู้
 ทางด้านวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ศิลปินนำมาใช้เป็นความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม
 จำนวน 1 คน และมีผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้ความคิดเห็นว่าตัวผู้สอนเองเป็นควรตัวอย่างให้ผู้เรียนใน
 เรื่องการเห็นคุณค่า และความสำคัญของประวัติศาสตร์ศิลป์จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8
 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียนการสอนเกี่ยวกับรูปแบบการสอน

รูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
1. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย					
1.1 การบรรยายประกอบภาพตัวอย่าง	11	3	3	17	100
1.2 ผู้เรียนไปศึกษาสถานที่จริง ประกอบการบรรยาย	1	2	2	5	29.4
1.3 ดูภาพยนตร์ คลิปวิดีโอ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์	2	1	-	3	17.6
1.4 ให้ผู้เรียนอ่านหนังสือในหัวข้อที่จะเรียนในครั้งต่อไปมาก่อน	1	-	2	3	17.6
1.5 เชื่อมโยงยุคสมัยระหว่างตะวันตก และตะวันออกเข้าด้วยกัน	1	-	-	1	5.9
2. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย					
2.1 ไปศึกษาสถานที่จริงเช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑน์ หอศิลป์	2	2	2	6	35.3
2.2 ศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมในเนื้อหาที่สนใจนอกเหนือจากที่ได้รับมอบหมาย	1	-	1	2	11.8
2.3 สอนถึงแนวคิดของศิลปะแต่ละยุคสมัยที่มีเรื่องของบริบททางสังคม วัฒนธรรม ที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจ และเห็นคุณค่า	1	-	-	1	5.9
3. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย					
3.1 ศึกษา ค้นคว้าในหัวข้อที่ผู้สอนมอบหมาย	1	1	1	3	17.6
3.2 การค้นคว้าวิจัย ฝึกการเขียนรายงานเพื่อให้ผู้เรียนเขียนเป็น	-	-	3	3	17.6
3.3 การทำรายงานจากการไปศึกษาสถานที่จริง	-	-	2	2	11.8
3.4 วิเคราะห์ และเปรียบเทียบรูปแบบงานศิลปกรรมในอดีต กับงานปฏิบัติของผู้เรียนโดยทำเป็นรายงาน	1	-	-	1	5.9
4. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ					
4.1 ศึกษา ค้นคว้า ในหัวข้อที่สนใจ และนำเสนอผลงาน	4	-	2	6	35.3
4.2 นำความรู้ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองมานำเสนอ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งผู้เรียนด้วยตนเอง และผู้สอน	-	1	2	3	17.6
4.3 ฝึกการคิดวิเคราะห์ข้อมูล การใช้เหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการตั้งคำถาม – ตอบ และนำมาทำเป็นรายงาน	1	-	-	1	5.9
5. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านบูรณาการ					
5.1 ผู้เรียนวาดภาพในหัวข้อที่ศึกษาในสถานที่จริง	2	2	-	3	17.6
5.2 วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นวิชาที่เป็น สหวิทยาการ จึงสามารถนำไปบูรณาการร่วมกับสายงานอื่นได้ในทุกด้าน	1	1	-	1	5.9

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียนการสอนเกี่ยวกับรูปแบบการสอน (ต่อ)

รูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
5.3 เชื่อมโยงเหตุผล ยกตัวอย่างประเด็นในชีวิตประจำวันที่เทียบเคียงได้กับปัญหาในชั้นเรียน	-	-	1	1	5.9
6. รูปแบบการสอนแบบอื่นๆ					
6.1 แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน ชักชวนให้ดูภาพยนตร์ ฟังเพลง โขน ละคร ทั้งสมัยโบราณ และสมัยปัจจุบัน	-	-	1	1	5.9
6.2 ไม่เน้นที่การสอน แต่เป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างในสาระรายวิชาผู้เรียน และผู้สอน	-	-	1	1	5.9

จากตารางที่ 11 รูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

1. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียนการสอนเกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านจะสอนในรูปแบบของการบรรยายประกอบภาพตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 100 เพื่อเป็นการปูพื้นฐานความรู้ให้ผู้เรียน รองลงมา คือ รูปแบบการสอนที่พาผู้เรียนไปศึกษาไปยังสถานที่จริง ประกอบการบรรยาย จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน รูปแบบในการให้ดูภาพยนตร์ คลิปวิดีโอ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญบางท่านได้มีรูปแบบการสอนโดยการให้ผู้เรียนอ่านหนังสือในหัวข้อที่จะเรียนในครั้งต่อไปมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเนื้อหานั้นๆ กับผู้สอนได้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน และมีผู้เชี่ยวชาญอีกหนึ่งท่านสอนโดยการเชื่อมโยงยุคสมัยระหว่างตะวันตก และตะวันออกเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม

2. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียนการสอนเกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย ผู้เชี่ยวชาญจะสอนในรูปแบบของการไปศึกษาไปยังสถานที่จริงเช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ เพื่อให้ผู้เรียนได้สัมผัสถึงคุณค่าใน

ตัวงานศิลปะอย่างใกล้ชิด ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน รองลงมา คือการแนะนำช่องทางการเรียนรู้ให้ผู้เรียนไปศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมในเนื้อหาที่สนใจนอกเหนือจากที่ได้รับมอบหมาย จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน

สุดท้าย คือ รูปแบบที่สอนถึงแนวคิดของศิลปะแต่ละยุคสมัยที่มีเรื่องของบริบททางสังคม วัฒนธรรม ที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจ และเห็นคุณค่า เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน

3. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียนการสอนเกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนมีรูปแบบการสอนโดยการให้ผู้เรียนไปศึกษา ค้นคว้าศึกษา ค้นคว้าในหัวข้อที่ผู้สอนมอบหมาย และทำออกมาเป็นรายงาน คิดเป็นร้อยละ 17.6 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน อีกทั้งยังสอนการค้นคว้าวิจัย ฝึกการเขียนรายงานเพื่อให้ผู้เรียนเขียนหนังสือ เขียนบทความ เป็นรูปแบบการสอนจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี และจากการไปศึกษาสถานที่จริง ผู้สอนมอบหมายหัวข้อในการศึกษาเพื่อที่จะทำรายงานจากการไปสถานที่จริง เป็นรูปแบบการสอนจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี ยังมีผู้เชี่ยวชาญอีก 1 คน ที่เพิ่มประเด็นการคิดวิเคราะห์ และเปรียบเทียบรูปแบบงานศิลปกรรมในอดีต กับงานปฏิบัติของผู้เรียนโดยทำเป็นรายงาน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม

4. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียนการสอนเกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คนมีรูปแบบการสอนโดยการให้ผู้เรียนไปศึกษา ค้นคว้า ในหัวข้อที่สนใจด้วยตนเอง และการทำรายงานนำเสนอผลงาน คิดเป็นร้อยละ 29.4 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 4 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน การนำความรู้ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองมานำเสนอ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งผู้เรียนด้วยตนเอง และผู้สอน เป็นรูปแบบการสอนจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 แบ่งออกเป็น คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน ยังมีผู้เชี่ยวชาญอีก 1 คน ที่เพิ่มประเด็นการฝึกคิดวิเคราะห์ข้อมูล การใช้เหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการตั้งคำถาม – ตอบ และนำมาทำเป็นรายงาน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม

5. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียนการสอนเกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านบูรณาการ เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญมีรูปแบบการสอนโดยการให้ผู้เรียนวาดภาพในหัวข้อที่ศึกษาในสถานที่จริง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน และด้วยที่ว่าวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นวิชาที่เป็นสหวิทยาการ จึงสามารถนำไปบูรณาการร่วมกับสายงานอื่นได้ในทุกด้าน ความคิดเห็นนี้ เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม รูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญอีกท่านหนึ่ง คือ การที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเหตุผล ยกตัวอย่างประเด็นในชีวิตประจำวันที่เทียบเคียงได้กับปัญหาในชั้นเรียน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี

6. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียนการสอนเกี่ยวกับรูปแบบการสอนแบบอื่นๆ นอกจากการสอนในชั้นเรียนแล้วผู้เชี่ยวชาญยังแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน ชักชวนให้ดูภาพยนตร์ ฟังเพลง ไขน ละคร ทั้งสมัยโบราณ และสมัยปัจจุบันให้กับผู้เรียนอีกด้วย เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี ผู้เชี่ยวชาญอีกท่านหนึ่งก็สอนโดยการไม่เน้นที่การสอน แต่เป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างในสาระรายวิชาผู้เรียน และผู้สอน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดีเช่นกัน

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับรูปแบบการสอนด้าน
วิธีดำเนินการเรียนการสอนให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูล

รูปแบบการสอน ด้านวิธีดำเนินการเรียนการสอนให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูล จากแหล่งข้อมูล	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
1. ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้า วิจัย จัดการกับข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ โดย ไม่ลี้มอ้างอิงแหล่งข้อมูลอันเป็นประเด็นทางจริยธรรม	1	1	1	3	17.6
2. ศึกษาการฝึกวิเคราะห์ห้ข้อมูลโดย ดูจากบทความและงานวิจัยที่มีคุณภาพ	2	-	1	3	17.6
3. นำพื้นฐานทางด้านความรู้ ความสนใจของผู้เรียนที่มีอยู่ มาต่อยอด โดยมี ผู้สอนเป็นผู้แนะนำ	-	-	2	2	11.8
4. พิจารณาแหล่งอ้างอิงว่า มีความน่าเชื่อถือเพียงพอในการนำมาอ้างอิง	1	-	1	2	11.8
5. การสร้างทัศนคติที่ดีในการวิจารณ์เพื่อเป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์ข้อมูล อย่างเป็นระบบ	-	1	-	1	5.9
6. ส่งเสริม สนับสนุน ให้กล้าวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นต่างๆ ทาง ประวัติศาสตร์ศิลป์	-	-	1	1	5.9
7. จากหนังสือ เอกสาร ภาควิชาภาษาอังกฤษ เพราะเป็นต้นกำเนิดแนวทาง การศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก	1	-	-	1	5.9
8. ในเรื่องที่ศึกษา ข้อความที่ได้อาจมาจากแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย แล้วนำมาวิเคราะห์ก่อนการใช้อย่างจริง	-	-	1	1	5.9

จากตารางที่ 12 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับรูปแบบ
การสอนด้านวิธีดำเนินการเรียนการสอนให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูล เรียงลำดับ
ค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นว่าคุณเรียนควรสามารถศึกษาค้นคว้า
วิจัย จัดการกับข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ลี้มอ้างอิงแหล่งข้อมูลอันเป็นประเด็นทาง
จริยธรรม เป็นความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 แบ่งออกเป็น คณะ
ศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะ
โบราณคดี จำนวน 1 คน อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนยังเสนอให้ผู้เรียนศึกษาการฝึกวิเคราะห์
ข้อมูลโดย ดูจากบทความและงานวิจัยที่มีคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 17.6 แบ่งออกเป็น คณะ
ศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน การนำพื้นฐานทางด้านความรู้ ความสนใจ
ของผู้เรียนที่มีอยู่ มาต่อยอด โดยมีผู้สอนเป็นผู้แนะนำ และการสอนให้ผู้เรียนพิจารณาแหล่ง
อ้างอิงว่า มีความน่าเชื่อถือเพียงพอในการนำมาอ้างอิงหรือไม่ เป็นความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี มีผู้เชี่ยวชาญ

ท่านหนึ่งกล่าวว่า การสร้างทัศนคติที่ดีในการวิจารณ์เพื่อเป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา และการส่งเสริม สนับสนุน ให้กล้าวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นต่างๆ ทางประวัติศาสตร์ศิลป์ ในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตกข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าควรมาจากหนังสือ เอกสาร ภาคภาษาอังกฤษ เพราะเป็นต้นกำเนิดแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรมสุดท้ายผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่าข้อความรู้ที่ได้ควรมาจากแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย แล้วนำมาวิเคราะห์ก่อนการใช้อ้างอิง เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียนการสอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและสรุปข้อมูลอย่างมีหลักการและเหตุผล

วิธีดำเนินการเรียนการสอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและสรุปข้อมูลอย่างมีหลักการและเหตุผล	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
1. ผู้เรียนสามารถโยงข้อความรู้ที่ได้นำไปใช้กับตนเองได้อย่างไร	2	2	1	5	29.4
2. ทำความเข้าใจกับรูปแบบของงานศิลปะในด้านเทคนิค วิธีการ กระบวนการสร้างสรรค์ของศิลปะและศิลปิน	2	1	-	3	17.6
3. ค้นคว้า ศึกษาบทความที่ผู้เรียนสนใจ วิเคราะห์งานเขียนย่อๆ	1	1	-	2	11.8
4. ผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีด้านการวิจารณ์ด้วยพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้อง	-	-	1	1	5.9
5. ให้ผู้เรียนตั้งคำถาม What Where When Why How ของงานศิลปะในแต่ละชิ้น แต่ละยุคสมัย	-	1	-	1	5.9

จากตารางที่ 13 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียนการสอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและสรุปข้อมูลอย่างมีหลักการและเหตุผล เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญสอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์โดยการให้ผู้เรียนคิดว่าจะสามารถโยงข้อความรู้ที่ได้นำไปใช้กับตนเองได้อย่างไร เป็นการสอนของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน สอนให้ผู้เรียนทำความเข้าใจกับรูปแบบของ

งานศิลปะในด้านเทคนิค วิธีการ กระบวนการสร้างสรรค์ของศิลปะและศิลปิน และการศึกษา ค้นคว้า บทความที่ผู้เรียนสนใจ ผู้เรียนควรวิเคราะห์งานเขียนเยาะๆ เป็นรูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญยังมีการสอนที่ต่างกันออกไปอีก คือ ผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีด้านการวิจารณ์ด้วยพื้นฐานของข้อมูลที่ต้อง เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี และสุดท้ายสอนให้ผู้เรียนตั้งคำถาม What Where When Why How ของงานศิลปะในแต่ละชิ้น แต่ละยุคสมัย เป็นความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญคณะ ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา

ตารางที่ 14 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียนการสอนในการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยี

วิธีดำเนินการเรียนการสอนในการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยี	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
1. PowerPoint	5	3	1	9	52.9
2. ภาพเคลื่อนไหว คลิป จาก YouTube	1	2	-	3	17.6
3. ภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์	1	1	-	2	11.8
4. ให้คำแนะนำแหล่งข้อมูลที่น่าสนใจใน Internet ให้แก่ผู้เรียน การให้นำหน้าหรือวิเคราะห์ข้อมูลก่อนนำมาใช้	-	1	-	1	11.8
5. Google Art Project	-	1	-	1	5.9

จากตารางที่ 14 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียนการสอนในการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยี เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญที่เลือกใช้สื่อ PowerPoint เป็นจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 52.9 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 5 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 3 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน การใช้ภาพเคลื่อนไหว คลิป จาก YouTube จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน การให้ผู้เรียนชมภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นการเลือกใช้สื่อจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญอีก 1 ท่าน ยังให้คำแนะนำแหล่งข้อมูลที่น่าสนใจใน Internet ให้แก่ผู้เรียน การให้นำหน้าวิเคราะห์

ข้อมูลก่อนนำมาใช้ เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก
ศิลปศึกษา ผู้เชี่ยวชาญอีกท่านกล่าวว่าใช้ Google Art Project เป็นสื่อในการสอน เป็นความ
คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา

ตารางที่ 15 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียนการ
สอนด้านปัญหาในการสอน

ปัญหาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
1. ผู้เรียนชั้นปีที่ 1 ยังไม่เห็นคุณค่าของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เพราะ ไม่รู้ถึงการนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานในระดับชั้นปีที่สูงขึ้นไป	3	1	2	6	35.3
2. ผู้เรียนไม่สนใจอ่านหนังสือ รูปแบบการสอนจึงใช้ได้น้อยวิธี	1	-	2	3	17.6
3. ผู้เรียนขาดทักษะในการฟัง การคิด การวิเคราะห์	3	-	-	3	17.6
4. ผู้เรียนขาดความเข้าใจในพื้นฐานทางศิลปะ	3	1	-	4	23.5
5. ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่จบมาทางประวัติศาสตร์ศิลป์โดยตรงยังมีอยู่ น้อย เพราะสาขาวิชาที่เปิดสอนโดยตรงมีอยู่ที่มหาวิทยาลัยศิลปากรเพียงที่ เดียวเท่านั้น	1	-	-	1	5.9
6. พื้นฐานของผู้เรียนไม่เท่ากันทำให้เกิดปัญหาในการสอนโดยผู้เรียนจะแบ่ง ออกเป็น 2 กลุ่ม อย่างชัดเจน	-	-	1	1	5.9

จากตารางที่ 15 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับ
วิธีดำเนินการเรียนการสอนด้านปัญหาในการสอน เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้
ผู้เชี่ยวชาญพบปัญหาในการสอนสูงที่สุดในเรื่องของผู้เรียนชั้นปีที่ 1 ยังไม่เห็นคุณค่าของการเรียน
วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เพราะไม่รู้ถึงการนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานในระดับชั้นปีที่สูงขึ้นไป
จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน
คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน
ปัญหาที่ผู้เชี่ยวชาญพบรองลงมา คือ ผู้เรียนไม่สนใจอ่านหนังสือเพิ่มเติม รูปแบบการสอนจึงใช้ได้
น้อยวิธี จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1
คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน ปัญหาจากการที่ผู้เรียนขาดทักษะในการฟัง การคิด การ
วิเคราะห์ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะ
ศิลปกรรมทั้งหมด ผู้เรียนขาดความเข้าใจในพื้นฐานทางศิลปะ เป็นปัญหาที่ผู้เชี่ยวชาญพบ

จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน และ ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่จบมาทาง ประวัติศาสตร์ศิลป์โดยตรงยังมีอยู่น้อย เพราะสาขาวิชาที่เปิดสอนโดยตรงมีอยู่ที่มหาวิทยาลัย ศิลปากรเพียงที่เดียวเท่านั้น เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม และผู้เชี่ยวชาญอีก ท่านกล่าวว่า ปัญหาในเรื่องของพื้นฐานของผู้เรียนไม่เท่ากันทำให้เกิดปัญหาในการสอนโดยผู้เรียน จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม อย่างชัดเจน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี

ตารางที่ 16 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการสอน

สื่อที่ใช้ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
1. หนังสือ ตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้อง	11	3	3	17	100
2. ภาพถ่าย ผู้สอนถ่ายเองจากสถานที่จริง	7	2	3	12	70.6
3. การออกสำรวจสถานที่จริง	7	2	3	12	70.6
4. อินเทอร์เน็ต	8	2	1	11	64.7
5. CD ภาพยนตร์	2	-	-	2	11.8

จากตารางที่ 16 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการสอน เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้ สื่อที่ผู้เชี่ยวชาญเลือกใช้ทุกคน คือ หนังสือ ตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้อง รองลงมา คือ ภาพถ่าย ผู้สอนถ่ายเองจากสถานที่จริง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 70.6 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 7 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน การออกสำรวจสถานที่จริง จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 70.6 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 7 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน และการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 64.7 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 8 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน สุดท้าย คือ CD ภาพยนตร์ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม

ตารางที่ 17 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผล	ศิลปะกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
1. ด้านพุทธิพิสัย					
1.1 ข้อสอบ (ปรนัย, อัตนัย) เป็นการวัดความเข้าใจโดยรวม และสามารถนำข้อความรู้มาวิเคราะห์ได้	7	2	2	11	64.7
1.2 ข้อสอบ (อัตนัย) เป็นการวัดว่าผู้เรียนสามารถนำข้อความรู้มาวิเคราะห์ได้	1	-	-	1	5.9
1.3 ข้อสอบ (ปรนัย) เป็นการวัดความเข้าใจโดยรวม	1	-	-	1	5.9
1.4 การวาดภาพงานศิลปกรรมพร้อมการบรรยายประกอบ	1	-	-	1	5.9
2. ด้านจิตพิสัย					
2.1 การเข้าชั้นเรียน	6	2	1	9	52.9
2.2 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	1	-	2	3	17.6
2.3 การศึกษานอกสถานที่	-	-	1	1	5.9
3. ด้านทักษะพิสัย					
3.1 รายงานจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานสร้างสรรค์ศิลปะได้ดีขึ้น	3	2	-	5	29.4

จากตารางที่ 17 การวัดและประเมินผลในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน

1. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ด้านพุทธิพิสัย เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญใช้การวัดและประเมินผลด้วยข้อสอบ (ปรนัย, อัตนัย) มากที่สุด เป็นการวัดความเข้าใจโดยรวม และสามารถนำข้อความรู้มาวิเคราะห์ได้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 64.7 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรม จำนวน 7 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญอีกท่านหนึ่งว่า ข้อสอบ (อัตนัย) เป็นการวัดว่าผู้เรียนสามารถนำข้อความรู้มาวิเคราะห์ได้ เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม ผู้เชี่ยวชาญอีกท่านหนึ่งว่า ข้อสอบ (ปรนัย) เป็นการวัดความเข้าใจโดยรวม เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม และการวาดภาพงานศิลปกรรมพร้อมการบรรยายประกอบ เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม

2. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ด้านจิตพิสัย เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญใช้การวัดและประเมินผลจากการเข้าชั้นเรียน จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 52.9 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรม

จำนวน 6 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน รองลงมา คือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน สุดท้าย คือ การศึกษานอกสถานที่ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 1 คน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี

3. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ด้านทักษะพิสัย เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญวัดจากรายงานจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานสร้างสรรค์ศิลปะได้ดีขึ้น จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน

ตารางที่ 18 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลที่มีความเหมาะสมที่สุด

การวัดและประเมินผลที่มีความเหมาะสมที่สุดในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
1. ประเมินในทุกด้านร่วมกัน ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย	7	1	2	10	58.8
2. การสัมภาษณ์ อภิปรายเพื่อแสดงความคิดเห็น	1	-	2	3	17.6
3. การเขียนวิเคราะห์ภาพงานศิลปะ ปัจจัยในการสร้างสรรค์ และกระบวนการสร้างสรรค์โดยอาศัยภาพงานศิลปะเป็นหลัก	3	-	-	3	17.6

จากตารางที่ 18 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลที่มีความเหมาะสมที่สุด เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่าควรประเมินในทุกด้านร่วมกันทั้ง ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 58.9 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 7 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน รองลงมา คือ การสัมภาษณ์ อภิปรายเพื่อแสดงความคิดเห็น จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน

และการเขียนวิเคราะห์ภาพงานศิลปะ บัณฑิตในการสร้างสรรค์ และกระบวนการสร้างสรรค์โดยอาศัยภาพงานศิลปะเป็นหลัก จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คณะศิลปกรรม

ตารางที่ 19 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ศิลปกรรม	ศิลปศึกษา	โบราณคดี	รวม	ร้อยละ
1. ไม่สอนโดยวิธีการท่องจำ โดยที่ผู้เรียนยังขาดความเข้าใจอย่างแท้จริง	1	-	1	2	11.8
2. ตั้งคำถามให้ผู้เรียนหาคำตอบ และนำมาอภิปรายในการเรียนการสอนครั้งต่อไป	1	-	1	2	11.8
3. สอนให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง	-	-	1	1	5.9
4. สอนให้ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง	-	-	1	1	5.9
5. ผู้สอนต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน เอาใจใส่ และให้คำแนะนำทางวิชาการ	-	-	1	1	5.9
6. ไม่ควรสอนแยกตัวงานศิลปะออกจากบริบททางสังคม และวัฒนธรรม	1	-	-	1	5.9

จากตารางที่ 19 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นใน 2 ด้านมากที่สุดในเรื่อง ไม่ควรสอนโดยวิธีการท่องจำ โดยที่ผู้เรียนยังขาดความเข้าใจอย่างแท้จริง จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน สอนโดยการตั้งคำถามให้ผู้เรียนหาคำตอบ และนำมาอภิปรายในการเรียนการสอนครั้งต่อไป จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ผู้เชี่ยวชาญให้แตกต่างจากท่านอื่น คือ ควรสอนให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี ไม่ควรสอนแยกตัวงานศิลปะออกจากบริบททางสังคม และวัฒนธรรม สอนให้ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะ

ศิลปิน และผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งว่า ผู้สอนต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน เอาใจใส่ และให้คำแนะนำทางวิชาการ เป็นความคิดผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดีเช่นกัน

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษาต่อไป โดยผู้วิจัยทำการกำหนดกรอบความคิดในการวิจัยครั้งนี้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ ซึ่งได้ทำการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ผล สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลรวมทั้งเสนอข้อเสนอแนะตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา และนำเสนอในการอภิปรายผลต่อไป ดังมีรายละเอียดในการสรุปผลการวิจัยแต่ละด้าน ดังนี้

สถานการณ์ทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 14 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 8 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 3 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน และเพชฌัญญ์จำนวน 3 คน เป็นคณะศิลปกรรมทั้งหมดจำนวน 3 คน โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 6 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 5 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน รองลงมาได้แก่อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 5 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรม จำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน และอายุระหว่าง 31-40 คน จำนวน 5 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน และน้อยที่สุดคืออายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 1 คน เป็นคณะโบราณคดี

ในด้านการศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาโทจำนวน 10 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 7 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 3 คน รองลงมาเป็นระดับปริญญาเอกจำนวน 6 คน แบ่งออกเป็นคณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน และน้อยที่สุดระดับปริญญาตรีจำนวน 1 คน เป็นคณะศิลปกรรม สาขาที่ผู้เชี่ยวชาญจบในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คือ คณะด้านศิลปกรรมเป็นจำนวน 12 คน แบ่งออกเป็น ผู้เชี่ยวชาญที่สอนในคณะศิลปกรรมจำนวน 9 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะ

โบราณคดี จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญที่จบด้านคณะโบราณคดีจำนวน 2 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญที่สอนในคณะโบราณคดีทั้งหมด และจบคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 3 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญที่สอนในคณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน และคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน สาขาที่ผู้เชี่ยวชาญจบในระดับปริญญาโทมากที่สุด คือ คณะโบราณคดี เป็นจำนวน 9 คน แบ่งออกเป็น ผู้เชี่ยวชาญที่สอนในคณะศิลปกรรมจำนวน 5 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน รองลงมาจบทางด้าน คณะศิลปกรรมศาสตร์จำนวน 4 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญที่สอนในคณะศิลปกรรมทั้งหมด และจบคณะ ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 3 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญที่สอนในคณะศิลปกรรม จำนวน 1 คน และคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน สาขาที่ ผู้เชี่ยวชาญจบในระดับปริญญาเอกมากที่สุด คือ คณะโบราณคดีเป็นจำนวน 6 คน แบ่งออกเป็น ผู้เชี่ยวชาญที่สอนในคณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญที่ จบปริญญาเอกคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญที่ สอนในคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา

ด้านประสบการณ์ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์โดยส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 1 – 5 ปี จำนวน 6 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 4 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน และอายุงานระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 5 คน แบ่งออกเป็น คณะ ศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะ โบราณคดี จำนวน 1 คน รองลงมาในระหว่าง 11 – 15 ปี จำนวน 4 คน แบ่งออกเป็น คณะ ศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน และระหว่าง 16 – 20 ปี จำนวน 2 คน เป็น คณะศิลปกรรมทั้งหมด และน้อยที่สุดคือ มากกว่า 25 ปี จำนวน 1 คน คือคณะโบราณคดี

วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความชำนาญในการสอนมากที่สุดคือ ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย จำนวน 10 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 6 คน คณะครุ ศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน และ ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก จำนวน 10 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 5 คน คณะครุ ศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน ทางด้าน ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก จำนวน 7 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 5 คน คณะครุ ศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน

ตำแหน่งทางวิชาการโดยส่วนใหญ่เป็นอาจารย์จำนวน 11 คน แบ่งออกเป็น คณะ ศิลปกรรมจำนวน 7 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน รองลงมา เป็นตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 2 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุ ศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน และรอง

ศาสตราจารย์ จำนวน 2 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ /
ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน และ ตำแหน่งศาสตราจารย์ จำนวน 1 คน คือ คณะ
โบราณคดี สุดทำยศาสตราจารย์กิตติคุณ จำนวน 1 คน คือ คณะโบราณคดีเช่นกัน

คณะที่สอนมีคณะศิลปกรรมศาสตร์จำนวน 11 คน คณะโบราณคดี และคณะครุ
ศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา คณะละ 3 คน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์รูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชา
ประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา สามารถนำมาสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านวัตถุประสงค์ด้านการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

1.1 วัตถุประสงค์ที่เน้นในด้านความรู้ ความสามารถ ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมี
วัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เทคนิค วิธีการ แนวความคิด รูปแบบ ของงานศิลปะ
ในสมัยต่างๆ ได้ และผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาอย่างมีหลักการ และเหตุผลคิด ตรงกัน
วัตถุประสงค์รองลงมา คือ เพื่อเป็นวิชาพื้นฐานทางความคิด และข้อมูล ที่จะนำไปใช้ในวิชาศิลปะ
จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ /
ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน อีกทั้งวัตถุประสงค์ที่
ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในเรื่องของความคิด บริบททางสังคม วัฒนธรรม ในแต่ละยุคสมัยที่ส่งผลต่อ
รูปแบบในการสร้างสรรค์ และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในผลงานของศิลปิน จากผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 4 คน เป็นคณะศิลปกรรมทั้งหมด และผู้เชี่ยวชาญยังให้วัตถุประสงค์ที่เน้นในด้านความรู้
ความสามารถอื่นๆ อีกว่าผู้เรียนควรสามารถเปรียบเทียบงานของศิลปินในแต่ละยุคสมัย แยกแยะ
ความแตกต่างได้อย่างมีหลักการ และเหตุผล จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน แบ่งออกเป็นคณะ
ศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน และวัตถุประสงค์ที่ให้ผู้เรียนทราบถึง
เทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์งานของศิลปินในแต่ละยุค จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน เป็นคณะ
ศิลปกรรมทั้งหมด วัตถุประสงค์ที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นแตกต่างจากท่านอื่น คือ
วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมว่าในอดีตเกิดอะไรขึ้นโดยใช้หลักฐานในอดีตที่ค้นพบเป็น
ตัวสื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ และสามารถเชื่อมโยงไปถึงหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะกลายเป็น
ลักษณะอักษรเช่น คัมภีร์ทางศาสนา เป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี คน
วัตถุประสงค์สามารถนำความรู้ที่ได้ไปสอนวิชาศิลปะ ทั้งปฏิบัติและทฤษฎีได้ เป็นวัตถุประสงค์
ของผู้เชี่ยวชาญคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา และวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเกิด
ความรู้ ความเข้าใจที่เป็นพื้นฐานของศิลปะไทย ศิลปะตะวันออก เพราะนั่นคือศิลปะพื้นฐานของ
วัฒนธรรมทั้งหมดในเขตภูมิภาคนี้ เป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม

1.2 วัตถุประสงค์ของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ด้านทัศนคติ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้
วัตถุประสงค์ว่าเพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงคุณค่า และรากเหง้า ภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่นสูง

ที่สุด เป็นจำนวน 3 ท่าน เป็นคณะศิลปกรรมทั้งหมด วัตถุประสงค์ด้านทัศนคติ รองลงมา ผู้เชี่ยวชาญได้ให้วัตถุประสงค์โดยผู้เรียนเห็นประโยชน์ของความรู้ในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาศิลปะได้ เป็นจำนวน 2 ท่าน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการศึกษา ค้นคว้าข้อความรู้ของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เพิ่มเติมนอกเหนือจากในชั้นเรียน เป็นจำนวน 2 ท่าน แบ่งออกเป็น คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน และวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์สามารถเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันไปจนถึงอนาคตได้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน วัตถุประสงค์ที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นแตกต่างจากท่านอื่น คือ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นถึงรูปแบบ อิทธิพล ของงานศิลปกรรมในอดีต ที่ส่งผลมาถึงงานศิลปกรรมในปัจจุบัน และเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในการรัก หวงแหน ศิลปวัฒนธรรมของชาติ อีกทั้งผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในความงามของรูปแบบงานศิลปกรรมในอดีต และให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ว่าไม่ได้เป็นเรื่องไกลตัว ล้วนแล้วแต่เป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรมทั้งสิ้น

1.3 วัตถุประสงค์ของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ด้านทักษะ ผู้เชี่ยวชาญมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการค้นคว้า การหาข้อมูล และสามารถนำมาอภิปรายได้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวนสูงที่สุด คือ 8 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 5 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน รองลงมา คือ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอย่างมีคุณภาพ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 5 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน และวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการวิเคราะห์รูปแบบงานศิลปะ และการตีความสำคัญทางวิชาการ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน แบ่งออกเป็น คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน วัตถุประสงค์ที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นแตกต่างจากท่านอื่น คือ ให้ผู้เรียนเกิดทักษะวิธีวิทยาในการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ สามารถสังเกต เปรียบเทียบ และตรวจสอบข้อมูลการค้นคว้าด้วยตัวเองโดยผู้สอนเป็นเพียง “พี่เลี้ยง” ทักษะการค้นคว้าวิจัย ทักษะการเขียน การเขียนรายงานเพื่อที่ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาสามารถไปทำงานทางด้านหนังสือ สารคดีได้ และทักษะการนำเสนอต่อหน้าข้อความรู้ต่อหน้าสาธารณชน การคัดเลือกข้อมูลที่น่ามาบรรยายภายใต้ระยะเวลาที่จำกัด ล้วนแล้วแต่เป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดีทั้งสิ้น

2. ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน

2.1 กรอบเนื้อหาสาระของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญได้กำหนดกรอบเนื้อหาสาระของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในด้านรูปแบบ คติ ความหมาย ความคิด ซึ่งในทุกๆ ด้านควรศึกษาเป็นภาพรวมไปพร้อมๆ กัน เป็นความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวนสูงสุด คือ 6 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน รองลงมา คือ กรอบเนื้อหาสาระในเรื่องของการเชื่อมโยงจากยุคหนึ่งไปสู่ยุคหนึ่ง ในช่วงของรอยต่อที่ซ้อนทับกันมีอิทธิพลอะไรที่เข้ามาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน และในเรื่องของความงามในงานศิลปะของแต่ละยุคสมัย มีความงามแตกต่างกันอย่างไร จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน กรอบเนื้อหาสาระที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นแตกต่างจากท่านอื่น คือ ควรเพิ่มเติมประเด็นต่างๆ ของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม วัฒนธรรม ปรัชญาการณต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงของโลกในช่วงเวลานั้น กับเนื้อหาวิชาที่มีอยู่ เป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญ คณะศิลปกรรม ข้อความรู้ด้านปรัชญา ทศนคติ ความเชื่อ ที่มีผลต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะ เป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ มนุษยวิทยา รูปแบบศิลปะ คติทางศาสนา เป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี พัฒนาการด้านระบบความคิดเกี่ยวกับโลกและจักรวาล ศาสนจักร อาณาจักร แหล่งกำเนิด รูปแบบ ค่านิยม การแพร่กระจาย อิทธิพล ลักษณะเฉพาะ การเมืองการปกครอง เป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม เข้าใจในบริบททางสังคม วัฒนธรรม จากอดีตสู่ปัจจุบัน การรับอิทธิพลซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบเป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม อีกทั้งควรเสริมเนื้อหาทางด้านโบราณคดีที่จะสามารถนำมาตรวจสอบข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นเป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม และกรอบเนื้อหาสาระของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ควรอยู่ในกรอบ 5 ประเด็น What Where When Why และ How เป็นวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญ คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา

2.2 แหล่งข้อมูลของเนื้อหาที่ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์นำมาใช้ในการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญได้ให้แหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ แหล่งข้อมูลที่ผู้เชี่ยวชาญเลือกนำมาใช้เหมือนกันทั้งหมด 17 คน คือ เอกสารตำรา หนังสือ บทความทางวิชาการต่างๆ ทั้งของไทย และต่างประเทศ รองลงมา คือ การไปศึกษาจากสถานที่จริง เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 7 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 3 คน คณะโบราณคดี

จำนวน 3 คน และมาจากประสบการณ์การทำงาน และการวิจัยมาต่อเนื่องของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน อีกทั้งมาจากสื่อ Internet ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน แหล่งข้อมูลของเนื้อหาที่ผู้เชี่ยวชาญให้แตกต่างจากท่านอื่น คือ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ในด้านต่างๆ ด้วยตนเอง เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัด เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา เช่นกัน

2.3 การกำหนดเนื้อหาในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญกำหนด เนื้อหาการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ โดยเน้นที่ด้านความรู้ ความสามารถ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 4 คน คณะครุ ศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน เน้นด้านทัศนคติ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน เน้นด้านทักษะ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน แบ่ง ออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญที่สอนที่ให้ผู้ เรียนเกิดความรู้ความสามารถโดยเน้นทั้ง 3 ด้านไปพร้อมกัน จำนวน 8 คน แบ่งออกเป็น คณะ ศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะ โบราณคดี จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงที่สุด และมีผู้เชี่ยวชาญ 1 ท่าน ที่เน้นทางด้านอื่นๆ คือ เน้นที่การอ้างอิงของการทำรายงานเป็นหลัก และเรื่องของจรรยาบรรณ เป็นความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี ในการกำหนดเนื้อหการเรียนการสอนแต่ละภาคการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหา จำนวน 7 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรม จำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน

3. ด้านวิธีดำเนินการเรียนการสอน

3.1 การสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า และความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า ผู้เรียนจะสามารถซึมซับคุณค่าของวิชา ประวัติศาสตร์ศิลป์ด้วยตนเอง จากการไปศึกษายังสถานที่จริง และจากเนื้อหาของวิชา ประวัติศาสตร์ศิลป์เองจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน แบ่งออกเป็นคณะศิลปกรรม จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน การสอนให้ผู้เรียนสามารถใช้องค์ความรู้มาประยุกต์สู่การ สร้างสรรค์งานศิลปะได้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน

คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน
 รองลงมา คือ จากตัวงานศิลปกรรมเองที่ศิลปินในอดีตให้นำเสนอรูปแบบของสังคม วัฒนธรรม
 ผ่านทางผลงานออกมาในแต่ละยุคสมัย ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน เป็นความ
 คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดีทั้งหมด ความคิดเห็นที่ผู้สอนนางานศิลปะในปัจจุบันที่
 กำลังเป็นที่น่าสนใจ โดยอ้างอิงฐานความรู้ทางด้านวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ศิลปินนำมาใช้เป็น
 ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญศิลปะกรรมจำนวน 1 คน และมีผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้ความคิดเห็น
 ว่าตัวผู้สอนเองเป็นควรตัวอย่างให้ผู้เรียนในเรื่องการเห็นคุณค่า และความสำคัญของ
 ประวัติศาสตร์ศิลป์จำนวน 2 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คน คณะโบราณคดี
 จำนวน 1 คน

จากแนวทางการสอนประวัติศาสตร์ของสมาคมศิลปศึกษาในสหรัฐอเมริกา
 ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นว่าควรเลือกสอนในระดับที่แตกต่างกัน คือ

1. แนวทางการสอนตามยุคสมัยของศิลปะ (การสอนศิลปะ โดยยึดยุคสมัยเป็น
 เกณฑ์) เหมาะสำหรับการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี เนื่องจากการศึกษาในระดับปริญญา
 ตรีเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะมีกรอบเนื้อหาสาระที่มาก การสอนในรูปแบบนี้จะเป็นการแบ่ง
 ความรู้ ออกเป็นยุคตามสมัย จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายและเป็นระบบ

2. แนวทางการสอนตามความสนใจ (ผู้สอนคัดสรรประเด็นจากความสนใจของ
 ผู้เรียน) เหมาะสำหรับการเรียนการสอนในระดับปริญญาโท โดยเฉพาะผู้เรียนมีจำนวนที่น้อย จึง
 สามารถศึกษาด้วยวิธีนี้ได้ จากการศึกษาที่ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้เรียนทางด้านวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ อยู่
 แล้ว แต่ต้องการศึกษาเชิงลึกในหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจแล้วนำมาเรียบเรียงเขียนประเมินบทความ
 วิชาการโดยมีผู้สอนเป็นผู้แนะนำ

3. แนวการสอนรายบุคคล (ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเรื่อง เป้าหมาย ขั้นตอน วิธี
 การศึกษาเอง) เหมาะสำหรับการเรียนการสอนในระดับปริญญาเอก เพราะผู้เรียนจะเป็นผู้
 กำหนดแนวทางการศึกษาด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ ของเรื่องที่ผู้เรียนต้องการ
 ศึกษา

3.2 รูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

3.2.1 รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย โดยผู้เชี่ยวชาญทุกท่านจะ
 สอนในรูปแบบของการบรรยายประกอบภาพตัวอย่าง เพื่อเป็นการปูพื้นฐานความรู้ให้ผู้เรียน
 รองลงมา คือ รูปแบบการสอนที่พาผู้เรียนไปศึกษาถึงสถานที่จริง ประกอบการบรรยาย จาก
 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะครุศาสตร์ /
 ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน รูปแบบในการให้ดู
 ภาพยนตร์ คลิปวิดีโอ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมาก

ยิ่งขึ้น จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญบางท่านได้มีรูปแบบการสอนโดยการให้ผู้เรียนอ่านหนังสือในหัวข้อที่จะเรียนในครั้งต่อไปมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเนื้อหานั้นๆ กับผู้สอนได้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน และมีผู้เชี่ยวชาญอีกหนึ่งท่านสอนโดยการเชื่อมโยงยุคสมัยระหว่างตะวันตก และตะวันออกเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม

3.2.2 รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย ผู้เชี่ยวชาญจะสอนในรูปแบบของการไปศึกษายังสถานที่จริงเช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑสถาน หอศิลป์ เพื่อให้ผู้เรียนได้สัมผัสถึงคุณค่าในตัวตนศิลปะอย่างใกล้ชิด ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน รองลงมา คือการแนะนำช่องทางการเรียนรู้ให้ผู้เรียนไปศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมในเนื้อหาที่สนใจ นอกเหนือจากที่ได้รับมอบหมาย จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน สุดท้าย คือ รูปแบบที่สอนถึงแนวคิดของศิลปะแต่ละยุคสมัยที่มีเรื่องของบริบททางสังคม วัฒนธรรม ที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจ และเห็นคุณค่า เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน

3.2.3 รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนมีรูปแบบการสอนโดยการให้ผู้เรียนไปศึกษา ค้นคว้าศึกษา ค้นคว้าในหัวข้อที่ผู้สอนมอบหมาย และทำออกมาเป็นรายงาน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน อีกทั้งยังสอนการค้นคว้าวิจัย ฝึกการเขียนรายงานเพื่อให้ผู้เรียนเขียนหนังสือ เขียนบทความ เป็นรูปแบบการสอนจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี และจากการไปศึกษาสถานที่จริง ผู้สอนมอบหมายหัวข้อในการศึกษาเพื่อที่จะทำรายงานจากการไปสถานที่จริง เป็นรูปแบบการสอนจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี ยังมีผู้เชี่ยวชาญอีก 1 คน ที่เพิ่มประเด็นการคิดวิเคราะห์ และเปรียบเทียบรูปแบบงานศิลปกรรมในอดีตกับงานปฏิบัติของผู้เรียนโดยทำเป็นรายงาน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม

3.2.4 รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คนมีรูปแบบการสอนโดยการให้ผู้เรียนไปศึกษา ค้นคว้า ในหัวข้อที่สนใจด้วยตนเอง และการทำรายงานนำเสนอผลงาน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 4 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน การนำความรู้ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองมานำเสนอ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งผู้เรียนด้วยกันเอง และผู้สอน เป็นรูปแบบการสอนจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน แบ่งออกเป็น คณะครุ

ศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน ยังมีผู้เชี่ยวชาญอีก 1 คน ที่เพิ่มประเด็นการฝึกคิดวิเคราะห์ข้อมูล การใช้เหตุผล การคิดอย่างมีวิจรรณญาณ โดยการตั้งคำถาม – ตอบ และนำมาทำเป็นรายงาน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม

3.2.5 รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านบูรณาการ ผู้เชี่ยวชาญมีรูปแบบการสอนโดยการให้ผู้เรียนวาดภาพในหัวข้อที่ศึกษาในสถานที่จริงจำนวน 3 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน และด้วยที่ว่าวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นวิชาที่เป็น สหวิทยาการ จึงสามารถนำไปบูรณาการร่วมกับสายงานอื่นได้ในทุกด้าน ความคิดเห็นนี้ เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม รูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญอีกท่านหนึ่ง คือ การที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเหตุผล ยกตัวอย่างประเด็นในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องได้กับปัญหาในชั้นเรียน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี

3.2.6 รูปแบบการสอนแบบอื่นๆ นอกจากการสอนในชั้นเรียนแล้วผู้เชี่ยวชาญยังแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน ชักชวนให้ดูภาพยนตร์ ฟังเพลง โขน ละคร ทั้งสมัยโบราณและสมัยปัจจุบันให้กับผู้เรียนอีกด้วย เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี ผู้เชี่ยวชาญอีกท่านหนึ่งก็สอนโดยการไม่เน้นที่การสอน แต่เป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างในสาระรายวิชาผู้เรียน และผู้สอน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดีเช่นกัน

3.3 การสอนให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นว่าผู้เรียนควรสามารถศึกษาค้นคว้า วิจัย จัดการกับข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ลืมหืมแหล่งข้อมูลอันเป็นประเด็นทางจริยธรรม เป็นความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนยังเสนอให้ผู้เรียนศึกษาการฝึกวิเคราะห์ข้อมูลโดย ดูจากบทความและงานวิจัยที่มีคุณภาพ แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน การนำพื้นฐานทางด้านความรู้ ความสนใจของผู้เรียนที่มีอยู่ มาต่อยอด โดยมีผู้สอนเป็นผู้แนะนำ และการสอนให้ผู้เรียนพิจารณาแหล่งอ้างอิงว่า มีความน่าเชื่อถือเพียงพอในการนำมาอ้างอิงหรือไม่ เป็นความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี มีผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งกล่าวว่า การสร้างทัศนคติที่ดีในการวิจารณ์เพื่อเป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา และการส่งเสริม สนับสนุน ให้กล้าวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นต่างๆ ทางประวัติศาสตร์

ศิลป์ ในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตกข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าควรมาจากหนังสือ เอกสาร ภาควิชาภาษาอังกฤษ เพราะเป็นต้นกำเนิดแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรมสุดท้ายผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่าข้อความรู้ที่ได้ควรมาจากแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย แล้วนำมาวิเคราะห์ก่อนการใช้อ้างอิง เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี

3.4 การสอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและสรุปข้อมูลทางประวัติศาสตร์ศิลป์ อย่างมีหลักการและเหตุผล ผู้เชี่ยวชาญสอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์โดยการให้ผู้เรียนคิดว่าจะสามารถโยงข้อความรู้ที่ได้นำไปใช้กับตนเองได้อย่างไร เป็นการสอนของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรม จำนวน 2 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน สอนให้ผู้เรียนทำความเข้าใจกับรูปแบบของงานศิลปะในด้านเทคนิค วิธีการ กระบวนการสร้างสรรค์ของศิลปะและศิลปิน และการศึกษาค้นคว้า บทความที่ผู้เรียนสนใจ ผู้เรียนควรวิเคราะห์งานเขียนเยาะๆ เป็นรูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญยังมีการสอนที่ต่างกันไปอีก คือ ผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีด้านการวิจารณ์ด้วยพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี และสุดท้ายสอนให้ผู้เรียนตั้งคำถาม What Where When Why How ของงานศิลปะในแต่ละชิ้น แต่ละยุคสมัย เป็นความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา

3.5 การเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอน ผู้เชี่ยวชาญที่เลือกใช้สื่อ PowerPoint เป็นจำนวน 9 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 5 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 3 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน การใช้ภาพเคลื่อนไหว คลิป จาก YouTube จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน การให้ผู้เรียนชมภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นการเลือกใช้สื่อจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญอีก 1 ท่าน ยังให้คำแนะนำแหล่งข้อมูลที่น่าสนใจใน Internet ให้แก่ผู้เรียน การให้นำหน้าวิเคราะห์ข้อมูลก่อนนำมาใช้ เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา ผู้เชี่ยวชาญอีกท่านกล่าวว่าใช้ Google Art Project เป็นสื่อในการสอน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา

3.6 ปัญหาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญพบปัญหาในการสอนสูงที่สุดในเรื่องของผู้เรียนชั้นปีที่ 1 ยังไม่เห็นคุณค่าของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เพราะไม่รู้ถึงการนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานในระดับชั้นที่สูงขึ้นไป จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน ปัญหาที่ผู้เชี่ยวชาญพบรองลงมา คือ ผู้เรียนไม่สนใจอ่านหนังสือเพิ่มเติม รูปแบบการสอนจึงใช้ได้น้อยวิธี จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน ปัญหาจากการที่ผู้เรียนขาดทักษะในการฟัง การคิด การวิเคราะห์ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรมทั้งหมด ผู้เรียนขาดความเข้าใจในพื้นฐานทางศิลปะ เป็นปัญหาที่ผู้เชี่ยวชาญพบจำนวน 4 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน และ ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่จบมาทางประวัติศาสตร์ศิลป์โดยตรงยังมีอยู่น้อย เพราะสาขาวิชาที่เปิดสอนโดยตรงมีอยู่ที่มหาวิทยาลัยศิลปากรเพียงที่เดียวเท่านั้น เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม และผู้เชี่ยวชาญอีกท่านกล่าวว่า ปัญหาในเรื่องของพื้นฐานของผู้เรียนไม่เท่ากันทำให้เกิดปัญหาในการสอนโดยผู้เรียนจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม อย่างชัดเจน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี

ผู้เชี่ยวชาญจะพิจารณาเลือกสื่อจากจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของรายวิชาและความสะดวก ประหยัดและเข้าใจได้ง่าย ซึ่งจะมีผู้สอนบางท่านได้นำเฟสบุ๊คมาใช้ประกอบการเรียน การสอน โดยให้เหตุผลว่าสามารถเข้าถึงผู้เรียนได้ง่าย ประหยัด สามารถสืบค้นได้ตลอดเวลา และข้อมูลมีความทันสมัยเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ แต่ผู้เชี่ยวชาญบางท่านไม่เห็นด้วย เนื่องจากเฟสบุ๊คเป็นสื่อที่มีความเป็นส่วนตัวการใช้ภาษายังไม่ได้รับการกลั่นกรองก่อนที่จะออกสู่สาธารณะ และการที่เข้าถึงง่ายในข้อมูลมากเกินไป ผู้เรียนขาดความทุ่มเทในการศึกษา อีกทั้งยังมีผู้เรียนหลายๆ คนที่ฐานะยากจนไม่มีอุปกรณ์ที่จะเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้

4. ด้านสื่อการเรียนการสอน

สื่อที่ใช้ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ โดยสื่อที่ผู้เชี่ยวชาญเลือกใช้ทุกคน คือ หนังสือ ตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้อง คนรองลงมา คือ ภาพถ่าย ผู้สอนถ่ายเองจากสถานที่จริง จำนวน 12 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 7 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน การออกสำรวจสถานที่จริง จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 7 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 3 คน และการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 8 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา

จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน สุดท้ายคือ CD ภาพยนตร์ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม

5. ด้านการวัดและประเมินผล

5.1 การวัดและประเมินผลในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน

5.1.1 ด้านพุทธิพิสัย ผู้เชี่ยวชาญใช้การวัดและประเมินผลด้วยข้อสอบ (ปรนัย, อัตนัย) มากที่สุด เป็นการวัดความเข้าใจโดยรวม และสามารถนำข้อความรู้มาวิเคราะห์ได้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 7 คน คณะครุศาสตร์ /

ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญอีกท่านหนึ่งว่า ข้อสอบ (อัตนัย) เป็นการวัดว่าผู้เรียนสามารถนำข้อความรู้มาวิเคราะห์ได้ เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม ผู้เชี่ยวชาญอีกท่านหนึ่งว่า ข้อสอบ (ปรนัย) เป็นการวัดความเข้าใจโดยรวม เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม และการวาดภาพงานศิลปกรรมพร้อมการบรรยายประกอบ เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม

5.1.2 ด้านจิตพิสัย ผู้เชี่ยวชาญใช้การวัดและประเมินผลจากการเข้าชั้นเรียน จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 6 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน รองลงมา คือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน สุดท้ายคือ การศึกษานอกสถานที่ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 1 คน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี

5.1.3 ด้านทักษะพิสัย ผู้เชี่ยวชาญวัดจากรายงานจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานสร้างสรรค์ศิลปะได้ดีขึ้น จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 3 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 2 คน

5.2 การวัดและประเมินผลที่มีความเหมาะสมที่สุดในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่าควรประเมินในทุกด้านร่วมกันทั้ง ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 7 คน คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน รองลงมา คือ การสัมภาษณ์ อภิปรายเพื่อแสดงความคิดเห็น จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 2 คน และการเขียนวิเคราะห์ภาพงานศิลปะ ปัจจัยในการสร้างสรรค์ และกระบวนการสร้างสรรค์โดยอาศัยภาพงานศิลปะเป็นหลัก จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรม

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นใน 2 ด้านมากที่สุดในเรื่อง ไม่ควรสอนโดยวิธีการท่องจำ โดยที่ผู้เรียนยังขาดความเข้าใจอย่างแท้จริง จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรม จำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน สอนโดยการตั้งคำถามให้ผู้เรียนหาคำตอบ และนำมาอภิปรายในการเรียนการสอนครั้งต่อไป จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน แบ่งออกเป็น คณะศิลปกรรมจำนวน 1 คน คณะโบราณคดี จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ผู้เชี่ยวชาญให้แตกต่างจากท่านอื่น คือ ควรสอนให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดี ไม่ควรสอนแยกตัวงานศิลปะออกจากบริบททางสังคม และวัฒนธรรม สอนให้ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญศิลปกรรม และผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งว่า ผู้สอนต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน เอาใจใส่ และให้คำแนะนำทางวิชาการ เป็นความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญคณะโบราณคดีเช่นกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา โดยชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2548) ได้แบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 3 กลุ่ม ตามกลุ่มวิชาศิลปะที่มีธรรมชาติในการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกัน คือ 1) กลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ (คณะโบราณคดี) 2) กลุ่มวิชาศิลปศึกษา (คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เอก ศิลปศึกษา) 3) กลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ (คณะศิลปกรรม) สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ด้านการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ด้านการเรียนการสอน ที่ตรงกันมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านความรู้ความสามารถ กลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ กลุ่มวิชาศิลปศึกษาและ กลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ ได้ให้ความคิดเห็นที่ตรงกัน คือ ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เทคนิค วิธีการ แนวความคิด รูปแบบ ของงานศิลปะในสมัยต่างๆ ได้ และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาอย่างมีหลักการ และเหตุผล เพราะวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ทำให้ผู้เรียนได้ทราบถึงวิวัฒนาการของงานศิลปะ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ส่งผลกับรูปแบบของงานศิลปะเรื่อยมาจนถึงรูปแบบของงานศิลปะในสมัยปัจจุบัน สอดคล้องกับ วนิดา ขำเขียว (2544) ที่ได้กล่าวถึงวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ว่า เป็นวิชาที่ว่าด้วยเรื่องราวในอดีตจนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวกับการแสดงออกซึ่งความคิด และการสร้างสรรค์ของมนุษยชาติ แต่ในกลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ได้ให้ความคิดเห็นที่

แตกต่างจากกลุ่มอื่นมากที่สุด คือ เพื่อให้วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นวิชาพื้นฐานทางความคิด และข้อมูล ที่จะนำไปใช้ในวิชาศิลปะ เนื่องจากผู้เรียนทางด้านศิลปะ จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในรูปแบบของงานศิลปะในอดีต เพื่อเป็นพื้นฐานในการต่อยอดการสร้างสรรคงานศิลปะของผู้เรียน สอดคล้องกับ Wicombe (1995) ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ศิลป์ไว้ว่า เป็นกระบวนการศึกษาถึง พัฒนาการของงานจิตรกรรม ประติมากรรม และงานศิลปะต่างๆ โดยศึกษากระบวนการ วิธีการ ทักษะ แนวคิดของการสร้างสรรคงานศิลปะที่ผ่านมาในอดีต และมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่ม วิชาทฤษฎีศิลป์ให้ไว้แตกต่างจากวัตถุประสงค์กลุ่มอื่นๆ คือ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมว่าในอดีต เกิดอะไรขึ้นโดยใช้หลักฐานในอดีตที่ค้นพบเป็นตัวสื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ และสามารถเชื่อมโยงไปถึง หลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คัมภีร์ทางศาสนา ซึ่งกลุ่มวิชาทฤษฎี ศิลป์นี้ได้นำหลักฐานที่ค้นพบของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นสื่อในการมองผ่านไปยังอดีต ซึ่ง สอดคล้องกับ ศักดิ์ชัย สายสิงห์ (2543) ที่ได้กล่าวว่า วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นวิชาที่มุ่งศึกษา ความเป็นจริงของสังคม สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี แนวความคิด ความเชื่อของศิลปิน ที่ แปรเปลี่ยนไปตามยุคสมัย เพื่อเป็นหลักในการศึกษาค้นคว้าข้อเท็จจริงในอดีต และกลุ่มวิชา ศิลปศึกษาได้ให้วัตถุประสงค์ในเรื่องที่ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปสอนวิชาศิลปะ ทั้งปฏิบัติ และทฤษฎีได้ เพราะผู้เรียนรู้เป้าหมายของตนเองในการศึกษา ผู้สอนจึงเน้นที่การฝึกให้ผู้เรียน ถ่ายทอดความรู้ เพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถนำไปใช้ในวิชาชีพครูของผู้เรียนได้ สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์รายวิชาของกลุ่มวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ผู้เรียนมี ให้กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ที่ผู้เรียนจะต้องออกไปสอนในภาค หน้าที่

1.2 ด้านทัศนคติ กลุ่มวิชาการสร้างสรรคได้ให้ความคิดเห็นสูงสุดในวัตถุประสงค์ ที่ให้ผู้เรียนการตระหนักถึงคุณค่า และรากเหง้า ภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น และยังให้ความ คิดเห็นอื่นๆ ที่มีความคล้ายคลึงกันโดยสอนให้ผู้เรียนเห็นถึงรูปแบบ อิทธิพล ของงานศิลปกรรมใน อดีต ที่ส่งผลมาถึงงานศิลปกรรมในปัจจุบัน และเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในการรัก หวงแหน ศิลปวัฒนธรรมของชาติ อีกทั้งผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในความงามของรูปแบบงานศิลปกรรมใน อดีต และให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ว่าไม่ได้เป็นเรื่องไกลตัว เพราะ การที่ผู้เรียนได้ตระหนักถึงคุณค่า รากเหง้า และภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง จะเกิดความ ซาบซึ้งในความงามของศิลปะ วัฒนธรรม จนสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นงานศิลปะที่แสดงถึง วัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้นๆ ได้อย่างแท้จริงและมีคุณค่า สอดคล้องกับ Wolfflin (1929) ที่ได้กล่าวถึง หน้าที่ของนักประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่จะต้องทำการเปิดเผย และวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ให้ผู้คนได้ เห็นคุณค่าอันแท้จริงของศิลปกรรมในแต่ละท้องถิ่น กลุ่มวิชาศิลปศึกษาได้ให้วัตถุประสงค์โดย ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของความรู้ในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิชา

ศิลปะได้ ผู้เรียนต้องทราบถึงประโยชน์ในการนำไปใช้ของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อสามารถเลือกประเด็นการสร้างสรรค์บางประเด็นไปประยุกต์ใช้ในการสอนของผู้เรียนในอนาคตได้ และกลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์จะเน้นที่วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการศึกษา ค้นคว้า ข้อความรู้ของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เพิ่มเติมนอกเหนือจากในชั้นเรียน ซึ่งเมื่อผู้เรียนเกิดความสนใจ และรักวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ผู้เรียนจะศึกษาค้นคว้าข้อความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง และสามารถจดจำข้อความรู้ด้วยความเข้าใจอย่างแท้จริง

1.3 ด้านทักษะ กลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ได้ให้ความคิดเห็นสูงสุดในวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอย่างมีคุณภาพ เพราะ ผู้เรียนในกลุ่มนี้ต้องจบออกไปเป็นศิลปิน นักออกแบบ ควรที่จะนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์งานของผู้เรียนได้ กลุ่มวิชาศิลปศึกษาได้ให้วัตถุประสงค์เน้นในด้านให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการวิเคราะห์รูปแบบงานศิลปะ และการตีความสำคัญทางวิชาการ เนื่องจากกลุ่มวิชาศิลปศึกษา จะต้องสามารถคิด วิเคราะห์ นำข้อความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการถ่ายทอดให้ผู้อื่นต่อไป และกลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ได้ให้วัตถุประสงค์ด้านทักษะสูงสุด คือ ให้ผู้เรียนมีทักษะการค้นคว้า การหาข้อมูล และสามารถนำมาอภิปรายได้ และยังให้วัตถุประสงค์อื่นๆ เพิ่มเติม ได้แก่ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะวิวิธวิทยาในการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ สามารถสังเกต เปรียบเทียบ และตรวจสอบข้อมูลการค้นคว้าด้วยตัวเองโดยผู้สอนเป็นเพียง “พี่เลี้ยง” ทักษะการค้นคว้าวิจัย ทักษะการเขียน การเขียนรายงานเพื่อที่ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาสามารถไปทำงานทางด้านหนังสือ สารคดีได้ และทักษะการนำเสนอต่อหน้าข้อความรู้ต่อหน้าสาธารณชน การคัดเลือกข้อมูลที่น่าสนใจ บรรยายภายใต้ระยะเวลาที่จำกัด เพราะผู้เรียนที่ศึกษาในกลุ่มของทฤษฎีศิลป์จะต้องสามารถนำความรู้ที่ได้มาเรียบเรียง และเขียนออกมาเป็นบทความ หนังสือ สารคดี ถ่ายทอดความรู้ให้กับสาธารณชนให้เกิดเป็นความเข้าใจที่สูงที่สุด สอดคล้องกับศักดิ์ชัย สายสิงห์ (2543) ที่ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการสอนของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ของภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจแนวความคิดในการสร้างสรรค์งานศิลปกรรมของช่างแต่ละสมัย สามารถรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลเหล่านั้น อันเป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้เมื่อสำเร็จการศึกษาได้

ซึ่งผลที่ได้จากการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้านนี้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ของ รัฐ จันทรเดช (2522) ที่ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายและประโยชน์ของการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์ไว้ว่า เพื่อให้มีความเข้าใจประวัติความเป็นมาของศิลปกรรม ที่เกิดของศิลปกรรม และแบบอย่างที่สำคัญของศิลปะแต่ละสมัย เข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อถือของสังคมที่มีอิทธิพลต่อศิลปกรรม และการเลือกใช้วัสดุเพื่อประกอบศิลปกรรมนั้นๆ มีความ

เข้าใจเกี่ยวกับวิวัฒนาการของศิลปะตลอดจนการติดต่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมทางศิลปกรรมของสังคมที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจในการดำรงรักษาศิลปะให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม และมีความรู้ ความเข้าใจในการที่จะดัดแปลง ปรับปรุงลักษณะศิลปกรรม ตลอดจนนำไปประยุกต์ได้เหมาะสมกับสภาพของสังคม ประโยชน์ของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในการให้เหตุผลเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ประการแรกว่า การที่มนุษย์จะสร้างสรรค์สิ่งใดใหม่ หรือประกอบศิลปกรรมชิ้นใหม่นั้นต้องมีความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิมอย่างเพียงพอ การสร้างสรรค์โดยไม่มีพื้นความรู้เดิมอยู่ย่อมเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์จึงมีประโยชน์อย่างยิ่งอันจะช่วยก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างกว้างขวาง และลึกซึ้ง

2. เนื้อหาการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

จากการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ด้านเนื้อหาการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ สามารถวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ตรงกันมากที่สุด ในด้านของกรอบเนื้อหาสาระของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ คือ ควรที่จะสอนด้านรูปแบบ คติ ความหมาย ความคิด ซึ่งในทุกๆ ด้านควรศึกษาเป็นภาพรวมไปพร้อมๆ กัน ดังนี้ คือ

2.1 การกำหนดเนื้อหาเน้นที่ด้านความรู้ ความสามารถ กลุ่มวิชาศิลปศึกษา และกลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ ได้ให้ความสำคัญในด้านนี้สูงที่สุด โดยเนื้อหาการสอนจะเน้นที่การเชื่อมโยงจากยุคหนึ่งไปสู่ยุคหนึ่ง ในช่วงของรอยต่อที่ซ้อนทับกันมีอิทธิพลอะไรที่เข้ามาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ เพื่อที่ผู้เรียนจะเข้าใจถึงภาพรวม บริบททางสังคม อิทธิพลที่เข้ามามีผลกระทบทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบศิลปะ เพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ได้ และสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดความรู้ และนำมาพัฒนาองค์ความรู้ต่อยอดเป็นผลงานศิลปะของผู้เรียนต่อไป มีผู้เชี่ยวชาญกลุ่มวิชาศิลปศึกษาท่านหนึ่งกล่าวว่ากรอบเนื้อหาสาระของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์อยู่ในกรอบ 5 ประเด็น What Where When Why และ How มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชาทั้งหมดได้เช่นกัน เนื่องจากหลักสูตรของกลุ่มวิชาศิลปศึกษา และกลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ จะต้องศึกษาวิชาแกนของหลักสูตร เช่น กลุ่มวิชาศิลปศึกษาในหลักสูตรจะเน้นทั้งด้านวิชาทางการศึกษา และวิชาทางศิลปะ ทำให้ไม่สามารถเปิดสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ตัวต่อๆ ไปเพื่อเป็นการศึกษาเชิงลึกได้ จึงทำให้การศึกษารายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์จะเน้นที่การให้ความรู้ในด้านภาพรวมเป็นสำคัญ

2.2 การกำหนดเนื้อหาเน้นด้านทัศนคติ กลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ได้ให้ความสำคัญในด้านนี้สูงที่สุด เน้นในเรื่องของการศึกษาความงามในงานศิลปะของแต่ละยุคสมัย มีความงามแตกต่างกันอย่างไร มีคุณค่าอย่างไร ที่ส่งผลงานในยุคปัจจุบันอย่างไร เพื่อที่จะให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้มีใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของผู้เรียนต่อไป

2.3 การกำหนดเนื้อหาเน้นด้านทักษะ กลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ได้ให้ความสำคัญใน ด้านนี้สูงที่สุด โดยการนำข้อความรู้ด้านศึกษาทางด้านปรัชญา ทศนคติ ความเชื่อ ประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ มนุษยวิทยา รูปแบบศิลปะ คติทางศาสนา ที่มีผลต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะในอดีตมา วิเคราะห์อย่างมีที่มาที่ไป และเป็นระบบ อีกทั้งมีผู้เชี่ยวชาญคณะศิลปกรรมกล่าวว่า วิชา ประวัติศาสตร์ศิลป์ ควรเสริมเนื้อหาทางด้านโบราณคดีเพื่อที่จะสามารถนำมาตรวจสอบข้อมูลให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะการที่ผู้เรียนรู้ถึงอดีต ผู้เรียนก็จะสามารถมองภาพปัจจุบันไปถึงอนาคตได้ เช่นกัน

ซึ่งทั้ง 3 ด้านนี้สอดคล้องกับ วนิดา ขำเขียว (2544) ที่กล่าวไว้ว่าการเรียนวิชา ประวัติศาสตร์ศิลป์ทำให้ผู้เรียนเข้าใจประวัติความเป็นมาของศิลปกรรมตลอดจนวิธีการสร้างงาน ศิลปกรรมในสมัยต่างๆ ทำให้ทราบข้อบกพร่องและลักษณะเด่นในการสร้างงาน เพื่อจะได้นำมา ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคม ความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ อัน จะนำมาซึ่งการส่งเสริม เก็บรักษา และอนุรักษ์ ศิลปะและวัฒนธรรมที่ดงามไว้สืบไป

ด้านแหล่งข้อมูลของเนื้อหาที่ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญทุกคน นำมาจากเอกสารตำรา หนังสือ บทความทางวิชาการต่างๆ ทั้งของไทย และต่างประเทศเนื่องจาก เป็นข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด แต่ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านยังได้ให้ความสำคัญกับการไปศึกษา จากสถานที่จริง เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ ซึ่งเป็นสื่อที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ชัดเจนที่สุด โดยผู้เชี่ยวชาญกลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ และกลุ่มวิชาศิลปศึกษาใช้แหล่งข้อมูลประเภทนี้ ทุกคน และกลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ใช้แหล่งข้อมูลจากการไปศึกษาจากสถานที่จริงเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แต่เนื่องด้วยเนื้อหาวิชาและ สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งไม่เอื้ออำนวยในการไปศึกษาจาก สถานที่จริง และบางรายวิชาที่มีจำนวนผู้เรียนที่มากเกินไปในหนึ่งชั้นเรียนทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสใน การเรียนรู้ในรูปแบบนี้ไป นอกจากนี้เนื้อหาที่สอนยังมาจากประสบการณ์การทำงาน และการวิจัย มาต่อเนื่องของผู้เชี่ยวชาญที่ผู้เชี่ยวชาญได้มีประสบการณ์ตรง และสามารถถ่ายทอดให้กับผู้เรียน ได้อย่างถ่องแท้ และลึกซึ้ง

3. วิธีดำเนินการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

จากการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ด้าน วิธีดำเนินการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์สามารถวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ ตรงกันมากที่สุด ด้านการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า และความสำคัญของวิชา ประวัติศาสตร์ศิลป์ของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ คือ ผู้เรียนจะสามารถซึมซับคุณค่าของ วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ด้วยตนเอง จากการศึกษาอย่างสถานที่จริง เพราะผู้เรียนจะได้ไปสัมผัส และ รับรู้ถึงคุณค่าของศิลปกรรมด้วยตัวของผู้เรียนเอง เช่นเดียวกับ จิระพัฒน์ พิตรปรีชา (2545) กล่าว ว่าการได้สัมผัสชื่นชมงานศิลปะโดยตรง ล้วนมีส่วนช่วยให้เกิดการความซาบซึ้งประทับใจต่องาน

ศิลปะทุกประเภทได้ และจากเนื้อหาของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เอง และผู้เชี่ยวชาญกลุ่มวิชา ศิลปศึกษาได้ให้วิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าโดยการประยุกต์ใช้องค์ความรู้สู่การ สร้างสรรค์งานศิลปะ และได้ใช้วิธีสอนให้ผู้เรียนสามารถใช้องค์ความรู้มาประยุกต์สู่การสร้างสรรค งานศิลปะได้ ผู้เรียนจะทราบถึงการนำไปประยุกต์ใช้ของข้อความรู้ที่ได้มา และสามารถนำความรู้ ที่ได้ไปถ่ายทอดต่อเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ ดำรง วงศ์อุปราษ (2524) ที่ว่า ผู้สอนศิลปะต่างให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ศิลป์ในฐานะเป็นเครื่องมือขยายความรู้ความ เข้าใจ และความชัดเจนต่อการศึกษาศิลปะแขนงอื่นๆ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งใน แก่นแท้ของงานศิลปะ ด้วยความสำคัญดังกล่าวประวัติศาสตร์ศิลป์ จึงถูกบรรจุไว้เป็นวิชาพื้นฐาน สำคัญในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจทางศิลปกรรม ศิลปศึกษา และศิลปประยุกต์ ใน สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ได้เสนอวิธีการสอนโดยการนำ งานศิลปะในปัจจุบันที่กำลังเป็นที่น่าสนใจ โดยอ้างอิงฐานความรู้ทางด้านวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่ศิลปินนำมาใช้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นภาพของการนำองค์ความรู้ของวิชานี้ไปใช้ได้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนที่มุ่งแต่จะศึกษาวิชาทางศิลปะปฏิบัติหันมาสนใจศึกษาวิชาทางทฤษฎีศิลป์ เพราะ ผู้เรียนได้เห็นแบบอย่างในการนำไปใช้และประสบความสำเร็จ

ด้านรูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์สามารถวิเคราะห์ความ คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ตรงกันมากที่สุด ดังนี้

1. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย เป็นการบรรยายประกอบ ภาพตัวอย่าง ซึ่งการสอนแบบนี้เป็นการสอนที่เน้นการพัฒนาความรู้ เป็นสำคัญ ซึ่งเป็นรูปแบบ การสอนของผู้เชี่ยวชาญทุกกลุ่มใช้ในการสอน เนื่องจากผู้เรียนส่วนมากที่เรียนวิชาประวัติศาสตร์ ศิลป์จะเรียนในระดับชั้นปีที่ 1 ซึ่งผู้เรียนไม่มีพื้นฐานในรายวิชานี้มาก่อนเลย การบรรยายประกอบ ภาพตัวอย่างจึงเป็นวิธีที่ให้ความรู้ในวิชานี้เป็นอย่างดีที่สุด

2. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย เป็นการไปศึกษายังสถานที่ จริง เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ หอศิลป์ เป็นรูปแบบที่ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในการศึกษาวิชา ประวัติศาสตร์ศิลป์มากที่สุด รูปแบบการสอนนี้เป็นรูปแบบที่ผู้เชี่ยวชาญทุกกลุ่มเห็นด้วยในการ สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ แต่เนื่องจากในบางชั้นเรียนมีผู้เรียนมากเกินไปที่จะใช้รูปแบบการสอน นี้ จึงทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้โดยการไปศึกษายังสถานที่จริง และยังมีบาง มหาวิทยาลัยซึ่งมีข้อจำกัดในการเดินทาง เพราะอยู่ห่างไกลจากแหล่งเรียนรู้

3. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มวิชา สร้างสรรค์ได้เสนอรูปแบบการสอนโดยการศึกษา ค้นคว้าในหัวข้อที่ผู้สอนมอบหมาย เป็นความ ร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนโดยผู้สอนจะนำอภิปรายให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น จากนั้นจึง หาข้อสรุปในชั้นเรียน และผู้เชี่ยวชาญกลุ่มวิชาศิลปศึกษาได้ให้รูปแบบการสอนโดยการให้ผู้เรียน

ไปศึกษา ค้นคว้าศึกษา ค้นคว้าในหัวข้อที่ผู้สอนมอบหมาย และทำออกมาเป็นรายงาน เพื่อที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้หัวข้อที่ได้รับให้ไปศึกษาในเชิงลึก และสามารถสรุปข้อมูลที่เหมาะสมได้อย่างมีหลักการและเหตุผล สุดท้าย กลุ่มวิชาทฤษฎีได้ให้รูปแบบการสอนโดยการค้นคว้าวิจัย ฝึกการเขียนรายงานเพื่อให้ผู้เรียนเขียนหนังสือ เขียนบทความเป็น

4. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ เป็นศึกษา ค้นคว้าในหัวข้อที่สนใจ และนำเสนอผลงาน เป็นรูปแบบการสอนของกลุ่มทฤษฎีศิลป์ ซึ่งไปสอดคล้องกับรูปแบบการสอนรายบุคคลของ Paterkis (1979) เป็นรูปแบบการสอนที่สนองต่อความสนใจของผู้เรียนแต่ละบุคคลอย่างแท้จริง ทำให้ผู้เรียนทำงานอย่างมีระบบแต่ไม่สามารถสอนในรูปแบบนี้กับห้องเรียนที่มีขนาดใหญ่ได้เพราะต้องดูแลเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นสื่อที่สอนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ชัดเจนที่สุด กลุ่มวิชาศิลปศึกษาได้ให้รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการโดยการนำความรู้ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองมานำเสนอ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งผู้เรียนด้วยกันเอง และผู้สอน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้ตกผลึกในความรู้ที่ได้ไปศึกษามา และยังยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่นได้อีกด้วย และกลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ให้ได้รูปแบบการสอนโดยการเพิ่มประเด็นการฝึกคิดวิเคราะห์ข้อมูล การใช้เหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการตั้งคำถาม – ตอบ และนำมาทำเป็นรายงาน ซึ่งวิธีการสอนแบบนี้เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้คิดต่างไปจากประเด็นที่มีอยู่เดิมๆ เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และการค้นคว้าหาคำตอบในประเด็นใหม่ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเอง

5. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านบูรณาการ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มวิชาศิลปศึกษาได้ให้รูปแบบการสอนโดยการให้ผู้เรียนวาดภาพในหัวข้อที่ศึกษาในสถานที่จริง เป็นการสอนที่ผู้เชี่ยวชาญนิยมใช้เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในวิชาที่เรียน เพราะในการศึกษาคณะที่เกี่ยวข้องกับศิลปะนั้นผู้สอนจะมีจุดเด่นและมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ผู้สอนจึงต้องนำศาสตร์ที่ผู้เรียนมีความสนใจมาปรับ มาประยุกต์ให้บูรณาการ การเรียน การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ กลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ได้ให้รูปแบบการสอนว่าด้วยวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์วิชาที่เป็น สหวิทยาการ จึงสามารถนำไปบูรณาการร่วมกับสายงานอื่นได้ในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบประยุกต์ศิลป์ ศิลปะการถ่ายภาพ ซึ่งในทุกสายวิชาจะสามารถนำข้อความรู้ของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์มาใช้ได้ และกลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ได้ให้รูปแบบการสอนโดยการที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเหตุผล ยกตัวอย่างประเด็นในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องได้กับปัญหาในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนจะสามารถนำข้อความรู้ของวิชานี้ไปใช้ได้จริง

6. รูปแบบการสอนแบบอื่นๆ จะเป็นรูปแบบการสอนของกลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ โดยการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน ชักชวนให้ดูภาพยนตร์ ฟังเพลง โขน ละคร ทั้งสมัย

โบราณ และสมัยปัจจุบัน เป็นการสอดแทรกให้ผู้เรียนได้ทราบถึงประโยชน์ของการเรียนการสอน วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ว่าสามารถนำไปใช้ได้เช่นไร

ไม่ว่าผู้สอนจะทราบถึงปัญหาของผู้เรียนว่า การสอนแบบบรรยายประกอบภาพ ตัวอย่างเพราะการสอนรูปแบบนี้เป็นการสอนที่เน้นในด้าน พุทธิปัญญา ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของ วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ จะเป็นรูปแบบการสอนที่น่าเบื่อสำหรับผู้เรียน แต่การให้ความรู้พื้นฐานกับ ผู้เรียน ผู้สอนยังมีความจำเป็นการการสอนในรูปแบบนี้ ซึ่งการสอนในรูปแบบอื่นๆ อาจทำได้เพียง แค่การสอนประกอบการสอนแบบบรรยายเพียงเท่านั้น เช่น การให้ผู้เรียนไปศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม ในหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ ซึ่งผู้เรียนจะเกิดความสนใจได้ก็ต่อเมื่อ ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานมาบ้างแล้ว

ด้านการสอนให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ศิลป์ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ตรงกันมากที่สุดซึ่งมากจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 กลุ่ม คือ การจัดการกับข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ลืมหืมอ้างอิงแหล่งข้อมูลอันเป็นประเด็นทาง จริยธรรมของการทำงานทางวิชาการ กลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ได้ให้แหล่งข้อมูลโดยการให้ผู้เรียน ศึกษาการฝึกวิเคราะห์ข้อมูลโดย ดูจากบทความและงานวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถ ศึกษา ค้นคว้า ข้อความที่ตีได้ด้วยตนเอง กลุ่มวิชาศิลปศึกษาการสร้างทัศนคติที่ดีในการวิจารณ์ เพื่อเป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และผู้เรียนจะได้ข้อความรู้ใหม่ๆ ในการ วิจารณ์ และการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง สุดท้ายกลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ได้กล่าวไว้ว่า ข้อความที่ตีได้ควรมาจากแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย แล้วนำมาวิเคราะห์ก่อนการใช้จริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน และทันสมัยที่สุด สอดคล้องกับ ศักดิ์ชัย สายสิงห์ (2543) ที่มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเข้าใจแนวความคิดในการสร้างงานศิลปกรรมของช่างแต่ละสมัย สามารถรวบรวม และวิเคราะห์ ข้อมูลโดยการเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ของข้อมูลเหล่านั้น อันเป็น ประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้เมื่อสำเร็จการศึกษาได้

ด้านการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอน จะใช้สื่อประเภท PowerPoint เพื่อให้ ผู้เรียนสามารถเห็นภาพของงานศิลปกรรมประกอบการบรรยาย สอดคล้องกับ อาจารย์ ใจเพียง (2537) ที่ได้กล่าวถึงสื่อประเภท PowerPoint ว่าเป็นสื่อที่ดี ประหยัด แต่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิด ความเข้าใจได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นสื่อที่ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเลือกใช้ อีกทั้งยังมีสื่อภาพเคลื่อนไหว เช่น ภาพยนตร์ คลิป จากyoutube เป็นสื่อที่ผู้เรียนให้ความสนใจ เป็นสื่อที่ผู้เชี่ยวชาญกลุ่ม วิชาการสร้างสรรค์เลือกใช้เป็นส่วนใหญ่ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มวิชาศิลปศึกษาจะเลือกใช้สื่ออินเตอร์เน็ต มาใช้ในการสอนเป็นส่วนใหญ่ เช่น Google Art Project ซึ่งเป็นสื่อที่มีความทันสมัย และน่าสนใจ เป็นอย่างมาก ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์จะเน้นมนด้านการให้ผู้เรียนไปศึกษายังสถานที่จริง เป็นหลัก ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นว่าไม่มีสื่อใดที่จะให้ความรู้ได้เท่ากับการไปศึกษา ยัง สถานที่จริงของผู้เรียน

ด้านปัญหาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ ได้ให้ปัญหาของการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในด้านของ ผู้เรียนในระดับชั้นปีที่ 1 ยังไม่เห็นคุณค่าของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เพราะไม่รู้ถึงการนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานในระดับชั้นปีที่สูงขึ้นไป เพราะผู้เรียนที่เข้ามาศึกษาในคณะที่เกี่ยวข้องทางศิลปะ จะมีความสนใจในศิลปะปฏิบัติเพียงเท่านั้น สอดคล้องกับ ศุภชัย สิงห์ยะบุตร (2549) ที่ว่านักศึกษาศิลปะบางคนเข้าใจผิด หรือยังเข้าใจไม่ครอบคลุมว่าศิลปะนั้นไม่ได้เป็นเพียงศิลปะปฏิบัติ หรือการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเท่านั้น จึงส่งผลให้นักศึกษาศิลปะสนใจเรียนเพียงศิลปะปฏิบัติ ไม่สนใจที่จะเรียนวิชาทฤษฎีอย่างวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ซึ่งปัญหานี้จะแก้ได้โดยการที่ผู้สอนวิชาศิลปะปฏิบัติจะต้องเชื่อมโยงการสร้างสรรค์งานของผู้เรียนไปสู่ข้อความรู้ทางประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มวิชาศิลปะศึกษาได้ให้ปัญหาที่พบมากคือ ผู้เรียนขาดความเข้าใจในพื้นฐานทางศิลปะ เนื่องจากผู้เรียนมาทางสายของการศึกษาอาจมีพื้นฐานความรู้ทางด้านศิลปะน้อยจึงทำให้ผู้สอนไม่สามารถสอนในเชิงลึกได้เนื่องด้วยจากระยะเวลาการเรียนการสอนในแต่ละเทอมไม่เพียงพอสำหรับเนื้อหาวิชา จึงสอนได้แค่เพียงภาพรวมในเชิงกว้างเท่านั้น ปัญหาที่พบของกลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ คือ ผู้เรียนไม่สนใจในการศึกษาค้นคว้า หากความรู้เพิ่มเติม ผู้เรียนจะตั้งใจศึกษาเฉพาะในชั้นเรียนเพียงเท่านั้น ซึ่งจะทำให้ผู้สอนไม่สามารถสอนในรูปแบบอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการบรรยายได้ และยังมีปัญหาของการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ คณะที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์โดยตรงยังมีอยู่เพียงแห่งเดียว ทำให้ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่จบมาทางสายตรงยังมีอยู่น้อย ทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับความรู้ในเนื้อหาวิชาในเชิงลึกได้

4. สื่อการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

จากการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ด้านการสื่อที่ใช้ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ตรงกันมากที่สุด คือ หนังสือ ตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อมูลที่หาได้ง่ายและมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด เป็นสื่อที่ผู้เชี่ยวชาญทุกกลุ่มเลือกใช้ เพราะเป็นข้อความรู้ที่มีแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ และตรวจสอบได้และสื่อจากการไปศึกษายังสถานที่จริง ซึ่งกลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ได้ให้ความสำคัญกับสื่อนี้เป็นอย่างมาก และสื่ออินเตอร์เน็ตจะได้รับความสนใจจากกลุ่มวิชาศิลปะศึกษา เพราะเป็นข้อมูลที่มีความทันสมัยและสืบค้นง่าย มีความหลากหลายของแนวความคิดที่ผู้สอนสามารถคัดสรรข้อความรู้มาให้ผู้เรียนในประเด็นที่แตกต่างกันไป และกลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ได้นำสื่อ ซีดี ภาพยนตร์มาใช้ร่วมในการสอนเพื่อเรียกความสนใจในการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในรายวิชานี้

5. การวัดและประเมินผลวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

จากการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ด้านการวัดและประเมินผลในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน สามารถวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ตรงกันมากที่สุด ดังนี้

5.1 ด้านพุทธิพิสัย ใช้ข้อสอบ (ปรนัย, อัตนัย) ในการวัด เป็นการวัดความเข้าใจโดยรวม และสามารถนำข้อความรู้มาวิเคราะห์ได้ สอดคล้องกับ สาวิตรี บุตรเล็ก (2548) ที่ว่าควรมีการประเมินผลในด้านความรู้ ความสามารถ การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีหลักการและเหตุผล ผู้เชี่ยวชาญในทุกกลุ่มวิชาได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อสอบว่าควรมีทั้ง ปรนัย และอัตนัย ซึ่งเป็นการวัดความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียนอย่างแท้จริงในทุกด้าน

5.2 ด้านจิตพิสัย กลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ และกลุ่มวิชาศิลปศึกษาจะเน้นการวัดผลด้านจิตพิสัยโดยการเข้าชั้นเรียนเป็นสำคัญ เพราะเมื่อผู้เรียนเข้าชั้นเรียนอย่างน้อยผู้เรียนก็จะได้รับความรู้ในชั่วโมงนั้นๆ ไปไม่มากนักน้อย แต่สำหรับกลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ จะวัดผลด้านจิตพิสัยโดยการดูจากความเอาใจใส่ในการไปศึกษา ค้นคว้า เพิ่มเติมจากงานที่ผู้สอนได้มอบหมายไป การนำข้อความรู้ที่ไปค้นคว้ามาปรึกษากับอาจารย์ผู้สอนเป็นระยะๆ

5.3 ด้านทักษะพิสัย รายงานจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานสร้างสรรค์ศิลปะได้ดีขึ้น สอดคล้องกับ Kabiri (1931) ที่ว่าในการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจโดยการนำความรู้ที่ได้รับมาทำเป็นรายงานซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น เป็นความคิดเห็นที่มาจากผู้เชี่ยวชาญทุกกลุ่ม เพราะผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจศึกษาทางด้านศิลปะก็ควรที่จะสามารถนำข้อความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการสร้างสรรค์งานศิลปะของผู้เรียนได้

การวัดและประเมินผลที่มีความเหมาะสมที่สุดในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ตรงกันมากที่สุด คือ ประเมินในทุกด้านร่วมกัน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งการประเมินในทุกด้านต่างมีความสำคัญ แตกต่างกันที่ค่าน้ำหนักที่ผู้เชี่ยวชาญให้ แต่โดยส่วนมากแล้ววิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นวิชาที่เน้นทางด้านพุทธิปัญญา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจะประเมินทางด้านพุทธิพิสัยเป็นหลัก

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ คือ ไม่สอนโดยวิธีการท่องจำ โดยที่ผู้เรียนยังขาดความเข้าใจอย่างแท้จริงเพราะผู้เรียนต้องสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากวิชานี้ไปใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ผู้เรียนจะต้องสามารถวิพากษ์ วิเคราะห์งานศิลปะโดยใช้ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นแหล่งอ้างอิงได้อย่างมีที่มาที่ไป อีกทั้งผู้สอนควรสอนให้รู้ และเข้าใจ

สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อความรู้ เกิดความซาบซึ้ง เห็นคุณค่าของงานศิลปกรรมในอดีต (วนิดา ขำเขียว, 2544) กลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ยังได้เสนอแนวการสอนโดยการให้ผู้เรียนตั้งคำถาม และหาคำตอบมาก่อนเวลาเรียนจริงในแต่ละครั้ง และนำมาอภิปรายผลในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาทบทวนก่อนการเรียนจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประเด็นนอกเหนือจากใบทบทวนเพื่อเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มวิชาศิลปศึกษาได้ให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในด้านการสอนที่ให้ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง เพื่อให้ผู้เรียนจะสามารถถกประเด็นข้อความรู้ ความเห็น ที่แตกต่างกัน และหาข้อสรุปที่ถูกต้อง และชัดเจนที่สุด เพราะเมื่อเวลาที่ผู้เรียนเปลี่ยนสถานะเป็นผู้สอน ผู้เรียนจะต้องถ่ายทอดความรู้ เหตุผล ให้ลูกศิษย์มีความเข้าใจถึงที่มาที่ไปอย่างเป็นลำดับขั้นตอนมีที่มาที่ไป ซึ่งสอดคล้องกับ Georgianna (1997) ที่กล่าวไว้ว่าผู้สอนที่มีความรู้ ความเข้าใจเพียงแคผิวเผินเมื่อออกไปสอนจริงไม่สามารถรับประกันได้ว่าจะทำให้ผู้สอนเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ในองค์ความรู้นั้นๆ

นอกจากจะแบ่งความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ตามกลุ่มวิชาศิลปะที่มีธรรมชาติในการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกันแล้ว ยังสามารถแบ่งรูปแบบการสอนออกตามอายุ และประสบการณ์ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป และมีประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 21 ปี ขึ้นไป จะเน้นที่รูปแบบการสอนโดยให้ผู้เรียนสามารถศึกษา ค้นคว้า และนำมาทำเป็นรายงานเพื่อเป็นการฝึกการคิด วิเคราะห์การสรุปข้อองค์ความรู้ที่ได้ไปศึกษาด้วยตนเอง และเกิดเป็นความรู้ใหม่จะทำให้ผู้เรียนสามารถต่อยอดความรู้ต่อไปในอนาคตได้ เนื่องจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป และมีประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 21 ปี ขึ้นไป จะเห็นคุณค่าของการให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ความรู้ที่ได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างแท้จริง ไม่ได้เป็นเพียงการท่องจำเพื่อนำไปสอบเพียงเท่านั้น กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีอายุน้อยกว่า 50 ปี และมีประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 5 ปี ถึง 20 ปี จะเน้นที่รูปแบบการสอนโดยนำข้อความรู้วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ไปประยุกต์ใช้กับการสร้างสรรค์งานศิลปะของผู้เรียน และการนำองค์ความรู้ไปวิเคราะห์งานศิลปะในปัจจุบันว่าได้รับอิทธิพลในอดีตอย่างไรบ้าง เนื่องจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีอายุน้อยกว่า 50 ปี และมีประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 5 ปี ถึง 20 ปี จะเล็งเห็นถึงความสนใจของผู้เรียนที่มาศึกษาทางด้านศิลปะ ว่ามีความสนใจทางด้านศิลปะปฏิบัติเป็นหลัก ผู้สอนจึงนำจุดนี้มาใช้ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อให้ผู้เรียนจะรับรู้ถึงคุณค่า จากการได้นำไปใช้จริงในการสร้างสรรค์งานศิลปะ

ข้อเสนอแนะ

1. วิธีการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ไม่ควรให้ผู้เรียนท่องจำเพียงอย่างเดียว ควรฝึกให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ฝึกให้แสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยการอภิปราย

2. อาจารย์ผู้สอน จะต้องเอาใจใส่ในการสอน และมีประสบการณ์ในการให้คำแนะนำทางวิชาการมีความรับผิดชอบในวิชาของตนเอง มีการอัปเดตข่าวสาร ศึกษา ค้นคว้า วิจัยทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ อยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการสอนของผู้เชี่ยวชาญในวิชาอื่นๆ เพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนที่จะได้รับความรู้ และเกิดความเข้าใจในรายวิชานั้นๆ

2. ควรมีการศึกษาในเรื่องของผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ว่าทำไมผู้ที่จบมาทางประวัติศาสตร์ศิลป์โดยตรงมาน้อยมาก ซึ่งทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลในเชิงลึกได้ เพราะผู้สอนขาดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาอย่างถ่องแท้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กำจร สุนพงษ์ศรี. (2530). “ประวัติศาสตร์ศิลปะศึกษา” *ครุศิลป์*. 2: 9-24.

กำจร สุนพงษ์ศรี. (2551). *ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก2*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต* (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2547). กรุงเทพมหานคร, 2547.

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต*[ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.academic.chula.ac.th/search/showprogramsthai.asp?ID_Program=135010 (10 สิงหาคม 2553)

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต* [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.academic.chula.ac.th/search/searchthai.asp> (10 สิงหาคม 2553)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา* [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://home.kku.ac.th/adssector/ads/index.php?option=com_content&view=article&id=67:2010-01-12-07-29-41&catid=39:2009-12-15-07-28-01&Itemid=58 (10 สิงหาคม 2553)

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาจิตรกรรม* [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://home.kku.ac.th/adssector/ads/index.php?option=com_content&view=article&id=79:-fa&catid=39:2009-12-15-07-28-01&Itemid=58 (10 สิงหาคม 2553)

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. *หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต* [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.arc.cmu.ac.th/curriculum/index.php?item=1> (10 สิงหาคม 2553)

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. *หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต2553*[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.tsu.ac.th/th/course/c1_53.pdf (10 สิงหาคม 2553)

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. *หลักสูตรจิตรกรรม2553*[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.tsu.ac.th/th/course/c1_53.pdf (10 สิงหาคม 2553)

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต*[ออนไลน์].

แหล่งที่มา: http://reg.msu.ac.th/registrar/program_info.asp (10 สิงหาคม 2553)

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต2549*

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา:http://supreme.swu.ac.th/register/curriculum/curriculum_

[menu.php?hidPageSeq=0](http://supreme.swu.ac.th/register/curriculum/curriculum_menu.php?hidPageSeq=0) (10 สิงหาคม 2553)

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. *หลักสูตร*

สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต2551[ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.reg.kmitl.ac.th/curriculum/curriculum.php?faculty_id=02&dept_id=0

[1&curr_id=7&year=2551](http://www.reg.kmitl.ac.th/curriculum/curriculum.php?faculty_id=02&dept_id=01&curr_id=7&year=2551) (10 สิงหาคม 2553)

คณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. *หลักสูตร*

ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต2549[ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.academic.kmitl.ac.th/file_formcurriculum/underGraduate/archi/archi_bachelor_paint49.pdf

(10 สิงหาคม 2553)

คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร*

บัณฑิต[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.finearts.su.ac.th/painting.html> (10

สิงหาคม 2553)

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. *หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์*

ศิลปะไทย[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.archae.su.ac.th/html/course.html>

(10 สิงหาคม 2553)

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. *หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์*

2552[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.psu.ac.th/node/534> (10 สิงหาคม 2553)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. *หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต2552*[ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <http://www.psu.ac.th/node/534> (10 สิงหาคม 2553)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. *หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา*

2551 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.edu.ru.ac.th/aspfile/bachelor_degree/10

[ศิลปศึกษา_web.pdf](http://www.edu.ru.ac.th/aspfile/bachelor_degree/10) (10 สิงหาคม 2553)

จิระพัฒน์ พิตรปรีชา. (2545). *โลกศิลปะศตวรรษที่ ๒๐*. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.

จีรพันธ์ สมประสงค์. (2533). *ประวัติศิลปะ*. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พริ้นติ้งเฮ้าส์.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2535). *การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย. รวบรวมความที่เกี่ยวกับการวิจัยทาง*

การศึกษ.

- ฉันทนา สุรัสวดี. (23 กันยายน 2553). อาจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. *สัมภาษณ์*.
- เฉลิม นิติเขตต์ปรีชา(มลิลา). (2545). *เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชะลูด นิมเสมอ. (2529). *วาดเส้นสร้างสรรค์*. สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2537). *นวัตกรรมหลักสูตร และการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2548). *การวิจัยทางศิลปะ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- दनัย ไชยโยธา. (2534). *หลักการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ดำรง วงศ์อุปราช. (2524). *การวิจารณ์ทัศนศิลป์และแนวการศึกษาศิลปะไทย สัมมนาการวิจารณ์ศิลปะ*. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- แถมสุข นุ่มนนท์. (2535). *สถานภาพงานวิจัยสาขาประวัติศาสตร์ในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2503 –วารสารข่าวสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ 35 (มีนาคม 2537) : 13-14.*
- ทิตนา แชนมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวี โพธิ์สูงพัฒน์พงษ์, (2545). *ผลการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยบูรณาการการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- น.ณ ปากน้ำ. (2541). *วิวัฒนาการของศิลปะ*. กรุงเทพฯ : 2020 เวิลด์มีเดีย.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัฒนิยะ. (2525). *หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : ดวงดีการพิมพ์.
- นิพนธ์ ทวีกาญจน์. (2532). *การศึกษาสภาพการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ หลักสูตรวิทยาลัยครู ปทุมทศักราช 2530*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- นิพนธ์ ทวีกาญจน์. (2529). *ประวัติศาสตร์ศิลป์*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร. (2525). *ศิลปะศึกษากับครูประถม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ตีรณสาร.
- บุญชุม ศรีสะอาด. (2537). *การพัฒนาการสอน*. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

- ปราณี โพธิสุข. (2526). *เอกสารประกอบการเรียนวิชาทฤษฎีและการสอนสังคมศึกษา*. ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิริยะ ไกรฤกษ์. (สิงหาคม 2533). ประวัติศาสตร์การศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปะในประเทศไทย. *วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา* 3: 3-27.
- พิริยะ ไกรฤกษ์. (2544). *อารยธรรมไทย พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ศิลปะ*. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- พีระพงศ์ กุลพิศาล นิพนธ์ ทวีกาญจน์ และทวีเกียรติ ไชยงยศ. (2533). *3มิติ ทศนะทางศิลปะและศิลปศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2543). *เทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : ส่วนวิจัยและพัฒนาสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2526). *พูดเรื่องอุดมศึกษา : รวมคำบรรยายและอภิปรายทางการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.
- ไพบลูย์ แจ่มพงษ์. (2549). *แนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- รัฐ จันทรเดช. (2522). *เอกสารนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง. (2551). *ประวัติ แนวความคิด และวิธีค้นคว้าวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะไทย*. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.
- เลิศ อานันทนະ. (2535). *เทคนิควิธีการสอนศิลปะเด็ก*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ มณฑารักษ์. (2534). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วนิดา ขำเขียว. (2544). *ประวัติศาสตร์ศิลป์*. กรุงเทพฯ : พรวนนกการพิมพ์.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2544). *การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2518). *หลักการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- วินัย พงษ์ศรีเพียร. (2531). *ปัญหาในประวัติศาสตร์ไทย*. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการ : ห. จ. ก. โรงพิมพ์อักษรไทย, วีรวรรณ มณี. *เอกสารประกอบการเรียนวิชาภาพทัศนในงานจิตรกรรมตะวันตก*. ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- วิรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์. (2528). *ความเข้าใจศิลปะ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2534). *การวิจัยเชิงปฏิบัติ*. (ม.ป.พ.).
- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. *กระแสนทางประวัติศาสตร์ศิลปะ*. ศิลปวัฒนธรรม 21, 8 (มิถุนายน 2543) : 142-143.
- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. (2544). *แนวทาง(ใหม่)ของการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลปะ [ออนไลน์]*. แหล่งที่มา : <http://vcharkarn.com/varticle/91> (5 พฤษภาคม, 2556).
- ศิลปะ พีระศรี. (2512). *ประวัติศาสตร์ศิลปะและแบบอย่างศิลปะโดยสังเขป*. (ม.ป.พ.).
- ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์. (2549). *ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตกฉบับสมบูรณ์*. สำนักพิมพ์วาดศิลป์, เลิศ อานันท์นะ. *เทคนิควิธีการสอนศิลปะเด็ก*. 2535. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายหยุด จำปาทอง. (2537). *คุณธรรมและวินัยของครู*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สืบแสง แสงวชิระภิบาล. (21 กันยายน 2553). อาจารย์ประจำภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *สัมภาษณ์*.
- สุภาภรณ์ อุ่นเมตตาจิต. (2541). *การศึกษาการสอนประวัติศาสตร์ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเมธ เทศขำ. (2554). *นาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยสื่อสารประวัติศาสตร์ไทยในการแสดง แสง เสียง ประกอบจินตภาพเรื่องแผ่นดินผืนนี้มีความหลัง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานาฏยศิลป์ไทย ภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ ; อรทัย มูลคำ. (2547). *19 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ ; อรทัย มูลคำ. (2550). *20 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม การเรียนรู้โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ ; อรทัย มูลคำ. (2551). *21 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

- สาวิตรี บุตรเล็ก. (2548). ทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ตามแนว
การคิดแบบวิจารณ์ญาณ ในสาขาทัศนศิลป์ ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุภาวงศ์ จันทวานิช. (2545). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2537). กิจกรรมการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). หลักการสอน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อารี สุทธิพันธ์. (2516). ศิลปะนิยม. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- อารี สุทธิพันธ์. (2532). การศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์. *มนุษย์กับจินตนาการ*. กรุงเทพมหานคร :
แสงศิลป์การพิมพ์.
- อารี สุทธิพันธ์. (ม.ป.ป). *ประวัติศาสตร์ศิลป์*. 70 หน้า.
- อารี สุทธิพันธ์. (2519). *เอกสารประกอบการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์*. (ม.ป.ท.).
- อุดม นิลรัตน์สุวรรณ. (2543). *บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ 4 เรื่อง ลัทธิ
คิวบิสม์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี
การศึกษาทางการอาชีวะและเทคนิคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระ
จอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- อุบล ตูจันดา. (2532). *หลักและวิธีสอนศิลปะ*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- อัศนีย์ ชูอรุณ. (2530). *ประวัติศิลปะตะวันตก*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- อัศนีย์ ชูอรุณ. (2554). *ประวัติและแบบอย่างศิลปะ(ฉบับนักศึกษา)*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนส
โตร์.
- อำไพ ตีรณสาร. *วิธีการสอนศิลปศึกษา[ออนไลน์]*. แหล่งที่มา :
<http://pioneer.chula.ac.th/~tampai1/ampai/cont3.htm> (23 สิงหาคม, 2553).

ภาษาอังกฤษ

- Allsopp, B. (1970). *The Study of Architectural History*. London : Studio Vista.
- Armstrong, 34(4, 1993). C.L. Effect of Training in a Production Questioning Method on Teacher Questioning and Student Responses. *Studies in Art Education* : 209-22.
- Balambal V. (1988). *Inter-Disciplinary Approach in Historical Research. Eleventh IADA Conference International Association of Asia Colombo. 1-5 August.*
- Bank, James A. (1985). *Teaching Strategies for the Social Studies Inquiry, Volening and Decision – Making*. University of Washington Seattle.
- Baugh, James Addison. (2002). *Integrating Critical Thinking Skills into the Mathematics Curriculum of the Maricopa Community Colleges (Arizona)*. Ed.D. Dissertation. Arizona State University.
- Chickering, (1987). A. & Gamson, Z. *Seven Principles for Good Practice in Undergraduate Education*. Winona, MN : Winona State University, Seven Principles Resource Center,
- Graeme, Chalmers F. (1978). Teaching and Studying Art History: some Anthropological and Sociological Coniderations. *Studies in Art Education* 20(1).
- Greer, D.W. (1992). Develop in Discipline – Base Art Education (DBAE) : From Art Education Toward Art Educator. *Studies in Art Education*. : 91 – 101.
- Danser, Richard.(1996). *An Art History Curriculum Designed to Make Ninth Grade Art Students Aware of the Role of Art in Human Histiry*. Florida. ERIC, Clearinghouse for Social Studies/Social Science Education. (ED388545)
- Kurubacak, Gulsun. (2000). *Online Learning: A Study of Students Attitudes Towards Web-based Instruction (WBI)*[online]. Ed.D. University of Cincinnati Available from : <http://wwwlib.umi.com/disertations/fullcit/9973125> (19 August 2010)
- Georgianna. (1997). *Understanding Domain Knoeledge for Teaching: Higher-Order Thinking in Pre-Service Art Teacher Specialists*.
- Guilford, J.P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. New York: McGraw-Hill,
- Haskell, Francis. (1993), *History and its Images: Art and the Interpretation of the Past*. *New Haven : Yale University Press*. pp. 331–346.

- Kabiri, Ulan. (1983). *Principle for Structuring a Motivating Program in art History*. Ed.D.Dissertation. University of Chicago.
- Lehman, I.E. (1997). *Constructivist Inquiry for the Study of History : Learning from Small – Group Discussions in an American Studeis Classroom*. Doctoral Dissertation, The Ohio State University.
- Lowenfeld, (1987). V. and Brittain, W. L. *Creative and Mental Growth*. New York: Macmillan Publishing Company.
- Marty, Myron. What Do you Teach When you Teach History. *The Social Studies* 74 (January – February 1983) : 10-13.
- Mansfield, Elizabeth. (2002). *Art History and Its Institutions : Foundations of a Discipline*. Routledge.
- Mittler, G.A. (1994). “Art Criticism” Paper present of the Conference of Visual Art Criticism at Rajaphat Institute, Suan Dusit, Bangkok :Thailand, 20-22, December.
- Moilanen, Mark Brain. (1989). *Identifying Teachers’ Concepts of Art History in Secondary School Art Program*. Ph.D.Dissertation. The University of Wisconsin-madison,
- Norman, Julie A. (1963) A. ED.D. The Research and development of a mediated approach to upper elementary level art history/appreciation instruction. North Texas State University, (1984). *Dissertation Abstracts International*. 45(January 1985)
- Paterakis, Angela G. (1979). *Art Education: Senior High School*. Virginia : The National Art Association.
- Ramsden, Paul. (1993). *Theories of Learning and Teaching and the Practice of Excellence in Higher Education*. Higher Education Research and Development,
- Stemberg, R.J. (1985). Beyond I.Q. *A Triarchic Theory of Human Intelligence*. New youk : Cambridge University Press.
- Stevanov, Zoran. (August 1982). A study of there instructional procedures in the teaching of art survey to non-art majors on the college level. *Ed.D. Dissertation Abstracts International* 45.

Whitehead, Cathryn. (2008). *How to Become an Art History Teacher*[online],
University of Michigan, Available from :
[http://www.ehow.com/how_4494325_become-art-history-
teacher.html#ixzz0yHwbPXIo](http://www.ehow.com/how_4494325_become-art-history-teacher.html#ixzz0yHwbPXIo). (31 August 2010)

Witcombe, Christopher L.C.E. Professor, *Department of Art History*[online], Sweet Briar
College, Virginia, USA Available from :
<http://witcombe.sbc.edu/ARTHLinks.html>. (30 August 2010)

Wölfflin, Heinrich. (1929). *Principles of Art History*. The Problem of the Development of
Style in Later Art, Dover Publications.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. ศาสตราจารย์ชาน สัณญา วงศ์อร่าม

อาจารย์สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. รองศาสตราจารย์ ฉันทนา สุรัสวดี

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

3. อาจารย์ ดร. อภิชาติ พลประเสริฐ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์

ผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

1. อาจารย์จรรมนง แสงวิเชียร

อาจารย์ประจำสาขาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราวรรณ แสงเพ็ชร

อาจารย์ประจำสาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. รองศาสตราจารย์ปิยแสง จันทร์วงศ์ไพศาล

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. อาจารย์สีบแสง แสงวชิระบาล

อาจารย์สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

5. อาจารย์ปริญญา ทนันทชัยบุตร

อาจารย์ประจำ สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

6. อาจารย์วิจิตร วินทะไชย

อาจารย์ประจำสาขาวิชาประติมากรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

7. อาจารย์ ดร.ปรีชาวุฒิ อภิระดิง

อาจารย์ประจำสาขาวิชาประติมากรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

8. รองศาสตราจารย์พิทักษ์ น้อยวงศ์

อาจารย์ประจำสาขาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

9. รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุศ

อาจารย์ประจำสาขาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัทธรา ผดุงสุนทรารักษ์

อาจารย์ประจำภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

11. อาจารย์ภานุ สรวัยสุวรรณ

อาจารย์ประจำสาขากลุ่มวิชาพื้นฐานและทฤษฎีศิลปะ มหาวิทยาลัยบูรพา

12. อาจารย์วรรณวรงค์ เล็กอุทัย

อาจารย์ประจำสาขากลุ่มวิชาพื้นฐานและทฤษฎีศิลปะ มหาวิทยาลัยบูรพา

13. อาจารย์มาณพ อิศรเดช

อาจารย์ประจำภาควิชาทฤษฎีศิลปะ คณะจิตกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

14. อาจารย์หฤทยา ชุมน้อย

อาจารย์ประจำภาควิชาทฤษฎีศิลป์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์

15. ศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย สายสิงห์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง

อาจารย์ประจำสาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยศิลปากร

17. ศาสตราจารย์กิตติคุณ สันติ เล็กสุขุม

อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาคผนวก ค
ประวัติผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์

อาจารย์จรรมนง แสงวิเชียร

อาจารย์ประจำภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ 25 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์

ประวัติการทำงาน ปี 2520 ภาควิชาทัศนศิลป์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนถึงปัจจุบัน.

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ(อาจารย์พิเศษ)

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (อาจารย์พิเศษ)

งานวิจัย มหาธาตุ ศิลปะไทย ประวัติศาสตร์ศิลป์ไทย ศิลปกรรมจังหวัดน่าน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. จีรวรรณ แสงเพชร

ประจำสาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ 15 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ประวัติการทำงาน รับราชการปี 2541 เป็นอาจารย์ 15 ปี จนถึงปัจจุบัน

งานวิจัย รอยพระพุทธรูป คติ ความเชื่อ

รองศาสตราจารย์ปิยแสง จันทร์วงศ์ไพศาล

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ 23 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ตำแหน่งทางวิชาการ รองศาสตราจารย์

ประวัติการทำงาน คณะครุศาสตร์ เอกศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สถาปัตยกรรม ธุรกิจบัณฑิต ศิลปกรรม วิชาการ (ปัจจุบัน)

จุฬาฯ ครุศิลป์ (อาจารย์พิเศษ)

งานวิจัย การศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสัญลักษณ์สัญลักษณ์กับ

ความหมาย และการรับรู้ทางศิลปะในสังคมไทย

บทความ ศิลปะจีนร่วมสมัย หนึ่งศตวรรษจากอดีตสู่ปัจจุบัน

อาจารย์สีบแสง แสงวชิระบาล

อาจารย์สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ 5 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์

ประวัติการทำงาน 1. คณะศิลปกรรมศึกษา
2. คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา รวมที่ระยะเวลาที่สอน 5 ปี

บทความ เขียนให้กับนิตยสาร ART4D

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปริญญา ทนันทชัยบุตร

อาจารย์ประจำ สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ 21 ปี

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ประวัติการทำงาน สอนประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันออกตั้งแต่ปี 2537-2540

วิชาที่สอน วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ปะไทย

งานวิจัย การศึกษาการเรียนการสอนระดับชั้นพื้นฐาน

บทความ จิตกรรมไทย

อาจารย์วิจิตร วินทะไชย

อาจารย์ประจำสาขาวิชาประติมากรรมคณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ 5 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์

ประวัติการทำงาน 2544 – 2556 อาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

งานวิจัย 1. การศึกษาพุทธประติมากรรมสำริดศิลปะล้านช้างในอีสาน

2. การหล่อโลหะของช่างพื้นบ้าน

บทความ ศิลปะล้านช้าง

อาจารย์ ดร.ปรีชาวุฒิ อภิระติง

อาจารย์ประจำสาขาวิชาประติมากรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ 12 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์

ประวัติการทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 7 ปี

มหาวิทยาลัยขอนแก่น 5 ปี

งานวิจัย

1. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นชุมชนพุทรา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. รูปแบบสถาปัตยกรรมทวารวดีจากภาพสลักบนใบเสมาในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

หนังสือ พระพุทธไสยาสน์ศิลปะทวารวดี

บทความ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นชุมชนพุทรา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

แท่งหินสลักภาพสี่เหลี่ยมจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร

รองศาสตราจารย์พิทักษ์ น้อยวงศ์

อาจารย์ประจำสาขาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ 8 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ตำแหน่งทางวิชาการ รองศาสตราจารย์

ประวัติการทำงาน - 2535 อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

- 2556 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

งานวิจัย - 2556 การประยุกต์ใช้วัสดุทดแทนฯ

- 2544 กระบวนการย้อมสีเส้นกกด้วยสีธรรมชาติ

- 2543 การศึกษารูปแบบและคติความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับธรรมาสันต์ ฯลฯ

หนังสือ - 2544 การวิจัยทางทัศนศิลป์

- 2540 ศิลปกรรมท้องถิ่น ฯลฯ

บทความ - 2539 งานไม้ไผ่ในชีวิตคนอีสาน

- 2546 รวมบทความทางวิชาการไทศึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุศ

อาจารย์ประจำสาขาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ 25 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน นักวิชาการทางศิลปะ

ตำแหน่งทางวิชาการ รองศาสตราจารย์

ประวัติการทำงาน - พ.ศ.2525: รัชมหาการครูศิลปศึกษา โรงเรียนเสลภูมิ อ.เสลภูมิ จ.ร้อยเอ็ด

- พ.ศ.2538: รัชมหาการตำแหน่งอาจารย์สังกัดภาควิชาทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

- พ.ศ.2543: รัชมหาการตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ สังกัดโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

- พ.ศ.2546 : รัชมหาการตำแหน่งรองศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

งานวิจัย

- 2535 การวิเคราะห์ทัศนศิลป์เพื่อชีวิตในประเทศไทย ตั้งแต่

พ.ศ. 2516 - 2533 (งานวิจัย ได้ รับผิดชอบส่งเสริมงานวิจัยจาก มศว. ประสานมิตร)

- 2539 พุทธประติมากรรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง กรณีศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด (งบประมาณโครงการเมธีวิจัยอาวุโส สกว.)

- 2540 พุทธประติมากรรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง กรณีศึกษา จังหวัดมหาสารคาม (งบประมาณโครงการเมธีวิจัยอาวุโส สกว.)

- 2541 กลุ่มช่างพุทธประติมากรรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (งบประมาณโครงการเมธีวิจัยอาวุโส สกว.)

- 2542 การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะรูปแบบศิลปะ และการจัดการเครื่องปั้นดินเผา ด่านเกวียน อำเภอโคกชัย นครราชสีมา กับ บ้านหม้อ อำเภอเมือง มหาสารคาม (งบประมาณโครงการเมธีวิจัยอาวุโส สกว.)

-2543 ฐานทำเนียบศิลปินร่วมสมัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (งบประมาณแผ่นดิน)

-2543 ลักษณะรูปแบบและการจัดการผ้าทอที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษา

กรณีผ้าไหมแพรวาสายวัฒนธรรมผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ (งบประมาณสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ)

-2544 การถ่ายทอดวิถีคิดและกระบวนการผลิตเครื่องปั้นดินเผาเชิงพัฒนาในชุมชนที่ผลิตเครื่องปั้นดินเผาแบบดั้งเดิมของภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ (งบประมาณโครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาในสถาบันอุดมศึกษาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจทบวงมหาวิทยาลัย)

-2545 ลาวตอนล่าง “สะพานนะเขต สาละวัน เซกอง จำปาสัก และอัตตะปือ : ห้าแขวงแห่งลาวตอนล่าง” (งบประมาณโครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค สกว.)

-2546 การวิจัยเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการออกแบบ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการนำเสนอผลิตภัณฑ์ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (งบประมาณทบวงมหาวิทยาลัย)

- 2546 การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ (งบประมาณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สกว.)

- 2546-47การวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าแพรวา (งบประมาณสำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัย สกว.)

- 2547 การศึกษาภูมิปัญญาการผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติเพื่อพัฒนาสู่ระบบอุตสาหกรรม (งบประมาณสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ)

- 2548 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้กับกลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดย่อมในเขตจังหวัดขอนแก่น มุกดาหาร มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์ (งบประมาณกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม)

- 2549 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้กับกลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดย่อมของศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 4 อุดรธานี (งบประมาณกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม)

- 2550-2551 งานวิจัยเรื่อง ‘Si Phan Don’, The Four Thousand Islands in Kong River at South of Laos PDR. :Cultural Space, Tourism Space and Negotiating Identity in The Process of Globalization ทุนวิจัยจาก Ford Foundation ทำงานวิจัยในฐานะวิจัยเอเชีย ของ ASIA Fellows Awards รุ่นที่ 8

หนังสือ

- 2552 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้กับกลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดย่อมในเขตจังหวัดขอนแก่น มุกดาหาร มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์ (รุ่นที่ 2 งบประมาณกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม)
- 2553 โครงการวิจัย ความคิดเห็นของคนลาวต่อคนไทยและรัฐบาลไทย (งบประมาณกระทรวงการต่างประเทศ ทำงานร่วมกับสำนักนายกรัฐมนตรี สปป.ลาว)
- 2537 ทักษะศิลป์เพื่อชีวิตในประเทศไทย (สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์)
- 2539 เกษมราษฎร์ กษัตริย์ผดุง ศาสน์รุ่ง เรื่องอีสาน (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิมพ์เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เนื่องในปีกาญจนาภิเษก 2539)
- 2541 ศิลปนิยม
- 2543 สุนทรียศาสตร์ในทัศนศิลป์
- 2545 ชุมชนเครื่องปั้นดินเผา
- 2546 ชุมชนผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ
- 2546 ทัศนศิลป์ปริทัศน์ (สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์)
- 2547 ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตกฉบับสมบูรณ์ (สำนักพิมพ์วาดศิลป์)
- 2553 หลวงพระบางเมืองมรดกโลก: ราชธานีแห่งความทรงจำ และพื้นที่พิธีกรรมในกระแสโลกาภิวัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภัทรา ผดุงสุนทรารักษ์

อาจารย์ประจำภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ 19 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์

ประวัติการทำงาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 10 ปี

มหาวิทยาลัยทักษิณ (ปัจจุบัน)

งานวิจัย ผิดที่ผิดทาง สร้างสรรค์ประติมากรรม

อาจารย์ภานุ สรวยสุวรรณ

อาจารย์ประจำสาขากลุ่มวิชาพื้นฐานและทฤษฎีศิลปะ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ 11 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์

ประวัติการทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ 7 ปี

มหาวิทยาลัยบูรพา 4 ปี

งานวิจัย การวิเคราะห์ทัศนธาตุในพระพุทธรูปสุโขทัย ปี 2553

บทความ การวิเคราะห์ภาพเรือนร่างในจิตรกรรมของ John Currin

อาจารย์วรรณวรางค์ เล็กอุทัย

อาจารย์ประจำสาขากลุ่มวิชาพื้นฐานและทฤษฎีศิลปะ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ 5 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์

ประวัติการทำงาน คณะศิลปะจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร (อาจารย์พิเศษ)

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (อาจารย์พิเศษ)

อาจารย์มานพ อิศรเดช

อาจารย์ประจำภาควิชาทฤษฎีศิลป์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์

ประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ 30 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์

งานวิจัย - การศึกษาจิตรกรรมสมัยอยุธยา สกุลช่างเพชรบุรีวัดใหญ่สุวรรณาราม

- สถาปัตยกรรมฝีพระหัตถ์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์

- การศึกษาจิตรกรรมฝาผนังสมัยอยุธยา สกุลช่างเพชรบุรีที่วัดใหญ่

สุวรรณาราม

หนังสือ มณฑลที่ลุ่มแม่น้ำนครชัยศรี

แคนและชีวิตอีสาน

วัดพระธาตุลำปางหลวง

อาจารย์หฤทยา ชุมน้อย

อาจารย์ประจำภาควิชาทฤษฎีศิลป์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ 15 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์

ประวัติการทำงาน อาจารย์ประจำคณะจิตรกรรม ฯ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2540 – 2556
(ปัจจุบัน)

งานวิจัย มิติในทิวทัศน์

หนังสือ

- รูปแบบสถาปัตยกรรมที่ปรากฏในพระอุโบสถวัดมหาพฤฒาราม
- การศึกษาและวิเคราะห์ระบบโครงสร้างเรือนพื้นถิ่นอีสาน หมู่ที่ 1
ต.พระนุ อ.พระยืน จ.ขอนแก่น
- เรือนพื้นถิ่น หมู่ 1 ตำบลพระนุ อำเภอพระยืน จ.ขอนแก่น

ศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย สายสิงห์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ 20 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์
นักวิชาการทางศิลปะ

ตำแหน่งทางวิชาการ ศาสตราจารย์

งานวิจัย

- ศิลปะสุโขทัย : บทวิเคราะห์หลักฐานโบราณคดี จารึก และ
งานศิลปกรรม
- งานช่างสมัยพระนั่งเกล้าฯ
- ศิลปะเมืองเชียงใหม่ : วิเคราะห์งานศิลปกรรมร่วมกับหลักฐานทาง
โบราณคดีและเอกสารประวัติศาสตร์
- โครงการลพบุรีศึกษาเชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาการของสังคมและ
เศรษฐกิจไทย เรื่อง “พัฒนาการศิลปกรรมสมัยก่อนอยุธยาและสมัย
อยุธยา (พุทธศตวรรษที่ ๑๘ – ๒๔)

หนังสือ

- “พระพุทธรูป” ในสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์
ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่มที่ ๒๙

- “ปราสาทขอมในประเทศไทย” ใน สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่มที่ ๓๐
  - ศิลปะทวารวดี วัฒนธรรมพุทธศาสนายุคแรกเริ่มในดินแดนไทย
  - สONGศตวรรษ วัดสุทัศนเทพวราราม ศูนย์กลางจักรวาลศูนย์กลางพระนคร
- บทความ
- ความสัมพันธ์ด้านรูปแบบระหว่างพระพุทธรูป หินทราย สกุลช่างพะเยากับพระแก้วมรกต
  - เจดีย์ยอดทรงดอกบัวตูมกับเจดีย์บริวาร : แขนงฝั่งและวิวัฒนาการ
  - ช้างประดับฐานพระพุทธรูปศิลปะล้านนาสกุลช่างพะเยา
  - “ฐานบัวงอน” กับความสัมพันธ์ด้านศิลปกรรมระหว่างล้านนากับล้านช้าง
  - พระเจดีย์หย่อนดิน พระพุทธรูปลีลา และพระพุทธรูปปางเสด็จจากดาวดึงส์ในศิลปะสุโขทัย
  - พระพุทธบาทไม้ประดับมุกในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่
  - พระพุทธรูปแข่งคมในศิลปะล้านนา
  - พระพุทธรูปขัดสมาธิเพชร ศิลปะอยุธยา : กรณีศึกษาพระพุทธรูปที่พบในองค์พระมงคลบพิตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง

อาจารย์ประจำสาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ 12 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

งานวิจัย - พัฒนาการของงานศิลปกรรมเมืองลพบุรีตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๒ ถึงพุทธศตวรรษที่ ๒๔ : ศิลปกรรมสมัยทวารวดี (ระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๑๒ – ๑๖)

หนังสือ - ปราสาทขอมในดินแดนไทย : ความเป็นมาและข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ

บทความ

- วิจารณ์บางบำหรุ : ประวัติและศาสนวัตถุ
- ประวัติ แนวความคิด และวิธีการค้นคว้าวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะไทย
- พระพุทธปฏิมาสยาม
- การนับถือบูชาต้นไม้ใหญ่และต้นโพธิ์ในสมัยทวารวดี
- การปฏิสังขรณ์วัดมหาธาตุสมัยพระเจ้าปราสาททอง : ความจริงครึ่งเดียวของพระราชพงศาวดาร
- ความเปลี่ยนแปลงทางรูปแบบและแนวความคิดของอนุสาวรีย์ไทยที่อุทิศให้วีรชน
- เจดีย์ช้างล้อมแห่งใหม่ในอยุธยาที่วัดหัสดาวาส
- พรหมหน้าเดียว
- พระพุทธรูปแบบลวปุระและพระโกมโพชปฏิมาภักดิ์กับโลกทัศน์ของชาวล้านนา
- พระพุทธรูปสุโขทัย ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง : ความเป็นไทยในเอกลักษณ์ไทย
- ภาพปูนปั้นเล่าเรื่องพระพุทธประวัติที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุเชลียง
- ยมกปาฏิหาริย์ที่วัดราชบูรณะ
- ธรรมจักรในวัฒนธรรมทวารวดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ศาสนาและการเมืองที่วัดจุฬามณี จังหวัด พิษณุโลก : คำอธิบายเพิ่มเติมในหน้าประวัติศาสตร์
- พระพุทธรูปประทับเหนือพนัสบดีเคยประกอบอยู่กับธรรมจักร
- เครื่องบวงสรวงบนใบเสมาทวารวดีอีสาน : พุทธบูชาและบูชาผี
- ยมกปาฏิหาริย์เพื่อปราบเหล่าเดียรฉัตร : พุทธประวัติยอดนิยมในสมัยทวารวดี

ศาสตราจารย์กิตติคุณ สันติ เล็กสุขุม

อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา

ประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ 30 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน นักวิชาการทางศิลปะ

ตำแหน่งทางวิชาการ ศาสตราจารย์

ประวัติการทำงาน อาจารย์สอนในภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะตั้งแต่ พ.ศ.2516

เกษียณอายุเมื่อ 65 ปี ใน พ.ศ.2553

งานวิจัย

- จิตรกรรมสมัยอยุธยา. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓.(แต่งร่วมกับ กมล ฉายาวัดมนะ)
- โครงการศิลปะลาวในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๓๘.
- วัตถุปูนปั้นค้นได้จากวัดพระพายหลวง จังหวัดสุโขทัย ระหว่าง พ.ศ. 2528-2529
- เจดีย์สมัยสุโขทัยที่วัดเจดีย์เจ็ดแถว
- จิตรกรรมไทยสมัยรัชกาลที่ 3 : ความคิดเปลี่ยนการแสดงออกก็เปลี่ยนตาม
- โครงการศิลปะลาวในประเทศไทย = The Laotian art in Thailand
- พัฒนาการของลายไทย: กระทบกับเอกลักษณ์ไทย [electronic resource] = Development of Lai Thai and Thai identity
- ลวดลายปูนปั้นแบบอยุธยาตอนปลาย (พ.ศ. 2172-2310) = The stucco motifs of Late Ayutthaya period (1629-1767 A.D.)

หนังสือ

- จิตรกรรมฝาผนังสมัยอยุธยา. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๔.
- ศิลปะเชียงแสน (ศิลปะล้านนา) และศิลปะสุโขทัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๓๔.
- จิตรกรรมไทย-แบบประเพณีแบบสากล. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๕.
- เจดีย์ : ความป็นมาและคำศัพท์เรียกองค์ประกอบเจดีย์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๓๕.
(พิมพ์ครั้งที่ ๒, ๒๕๓๘.)
(พิมพ์ครั้งที่ ๓, ๒๕๔๐.)
(พิมพ์ครั้งที่ ๔, ๒๕๔๕.)
(พิมพ์ครั้งที่ ๕, ๒๕๕๒.)
- ศิลปะภาคเหนือ : หริภุญชัย-ล้านนา. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, ๒๕๓๘.
(พิมพ์ครั้งที่ ๒, ๒๕๔๙.)

- ศิลปะสุโขทัย. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, ๒๕๔๐. (พิมพ์ครั้งที่ ๒, ๒๕๔๙)
- นำเที่ยวเมืองกำแพงเพชร. กรุงเทพฯ : สีดา , ๒๕๕๒.
- ศิลปะอยุธยา : งานช่างหลวงแห่งแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, ๒๕๕๒.
(พิมพ์ครั้งที่ ๒, ๒๕๔๔)
(พิมพ์ครั้งที่ ๓, ๒๕๕๐)
- Temples of gold : seven centuries of Thai Buddhist paintings. Bangkok : River Books, 2000.
- Temples d' or de Thailande : peintures bouddhiques XV XIX siècle Paris : Imprimerie Nationale Editions, 2001.
- ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ ๒๕๔๔.
(พิมพ์ครั้งที่ ๒, ๒๕๔๗)
(พิมพ์ครั้งที่ ๓, ๒๕๔๘)
(พิมพ์ครั้งที่ ๔, ๒๕๕๒)
- เทียวดวงเจดีย์ที่พม่าประเทศทางประวัติศาสตร์ศิลปะและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : มติชน ๒๕๔๕. (แต่งร่วมกับ หม่อมเจ้าศุภภัทรดิศ ดิศกุล)
(พิมพ์ครั้งที่ ๒, ๒๕๔๙)
- ข้อมูลกับมุมมอง : ศิลปะรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, ๒๕๔๘.
- ศิลปะกับสังคมไทย (ฉบับปรับปรุง) : คู่มือการศึกษาชุดวิชาหน่วยที่ ๑ - ๑๕. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๘.
(แต่งร่วมกับ วีระ อินพันทัง, ศิลป์ชัย ชื่นประเสริฐ)
- โบราณสถานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เล่ม ๑ - ๒. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๕๑.
- ศิลปะสมัยสุโขทัย : ก่อนสมัย-ในสมัย-เมื่อสิ้นสมัย. เอกสารประกอบการปาฐกถาศิลป์ พีระศรี ครั้งที่ ๑๓ ประจำปี พ. ศ. ๒๕๕๑, กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๕๑.
- งานช่าง คำช่างโบราณ. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๕๓

บทความ

- ตำนานพระพุทธรูปเจดีย์ของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภาพบันทึกเมื่อ "มติชน" จัดพิมพ์ใหม่ พ.ศ.2545
- ความคิดเปลี่ยนการแสดงออกก็เปลี่ยนตาม : จิตรกรรมฝาผนังสมัยรัชกาลที่ 3.
- ความสมจริงแนวจีนที่วัดราชโอรสฯ
- บทความวิจัยเรื่องเจดีย์เพิ่มมุมเจดีย์ย่อมุมสมัยอยุธยา.
- งานวิจัยศิลปกรรมไทย (พื้นบ้าน) กับการสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์.
- 4 ทศวรรษประวัติศาสตร์ศิลป์ จากงานวิจัยสู่ "รสชาติทางศิลปะ"
- คุยกับงานช่างไทยโบราณ
- ลีลาไทย
- แนวความคิดกับกระบวนการวิธีทางช่าง : เหตุผลที่เรียกเจดีย์เพิ่มมุมแทนเจดีย์ย่อมุม.

ภาคผนวก ง
ตัวอย่างหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

ที่ ศธ 0512.6(2771)/56- **0923**

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

27 กุมภาพันธ์ 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

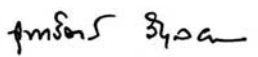
เรียน รองศาสตราจารย์ ฉันทนา สุรัสวดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวนิภากร ธาราภูมิ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.วัชรินทร์ ฐิติอติสัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จุฑารัตน์ วิบูลผล)
รองคณบดี
ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 608

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานหลักสูตรและการจัดการเรียนฯ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.82681-2 ต่อ 608

ที่ ศธ 0512.6(2771)/56- **0921**

วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ

ด้วย นางสาวนิภากร ชาราภูมิ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.วัชรินทร์ ฐิติอติชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

Amir Siam

(อาจารย์ ดร.จุฑารัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ที่ ศษ 0512.6(2771)/56- 0922

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

27 กุมภาพันธ์ 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ศาสตราจารย์ชาน สัญญา วงศ์อร่าม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวนิภากร ธาราภูมิ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.วัชรินทร์ จูติอศิษฐ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ใคร่ขอเชิญ ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จุฑารัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 608

ภาคผนวก จ
กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องการศึกษาการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา

ความเป็นมาและความสำคัญของประวัติศาสตร์ศิลป์

- ประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นวิชาที่มุ่งศึกษาความเป็นจริงของสังคม วัฒนธรรมประเพณี แนวความคิดความเชื่อของศิลปินหรือช่างผู้สร้างงาน ที่แปรเปลี่ยนไปตามแต่ละยุคสมัย โดยใช้งานศิลปกรรมที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นเป็นหลักในการศึกษาค้นคว้า เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงของอดีต (ศักดิ์ชัย สายสิงห์, 2543)
- วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ มุ่งศึกษาความเป็นไปของประวัติศาสตร์ ด้วยการใช้ศิลปกรรมที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นเป็นหลักค้นคว้า และเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงของอดีต (กำจร สุนพงษ์ศรี, 2530)
- เป็นวิชาพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปกรรม ศิลปศึกษา และศิลปะประยุกต์ ในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง ทั้งภาครัฐและเอกชน (หลักสูตรศิลปศึกษา จุฬาฯ; หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต จุฬาฯ; หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต ม.ศิลปากร)

รูปแบบการสอนระดับอุดมศึกษา

องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาประกอบไปด้วยรูปแบบการสอน ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์การเรียนการสอน
2. การกำหนดเนื้อหา
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. การใช้สื่อการสอน
5. การวัดผลประเมินผล (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2537)

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)
2. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain)
3. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Psycho-motor Domain)
4. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ (Process Skills)
5. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นบูรณาการ (Integration) (ทิตินา แชมณี, 2545)

การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลปะ

- ด้านความรู้ (Knowledge) 1) ลักษณะของรูปแบบ 2) ความเป็นมาและเงื่อนไขของแต่ละยุค 3) คุณค่าของความรู้สึกและสุนทรีย์ 4) ทฤษฎีศิลปะ
- ด้านทัศนคติ (Attitude) 1) ทัศนคติที่เกี่ยวกับสถานภาพ 2) ทัศนคติที่เกี่ยวกับค่านิยมของมนุษย์ 3) ทัศนคติที่เกี่ยวกับพฤติกรรม
- ด้านทักษะ (Skill) 1) ทักษะในการถ่ายทอดและพัฒนาารูปแบบศิลปกรรม 2) ทักษะในการคิดและแสวงหารูปแบบใหม่ 3) ทักษะในการใช้เครื่องมือ และพัฒนากระบวนการ
- วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์สามารถจำแนกรายวิชาออกเป็นหมวดใหญ่ตามแหล่งกำเนิดของงานศิลปกรรม ได้เป็น ประวัติศาสตร์ศิลป์ตกประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันออก ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (อารี สุทธิพันธุ์, 2519; หลักสูตรอุดมศึกษา)

รูปแบบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา

- การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา 1) วัตถุประสงค์การเรียนการสอน 2) การกำหนดเนื้อหา 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) การใช้สื่อการสอน 5) การวัดผลประเมินผล (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2537)
- รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนา 1) ด้านพุทธิพิสัย 2) ด้านจิตพิสัย 3) ด้านทักษะพิสัย 4) ด้านทักษะกระบวนการ 5) เน้นบูรณาการ (ทิตินา แชมณี, 2545)
- ด้านความรู้ (Knowledge) 1) ลักษณะของรูปแบบ 2) ความเป็นมาและเงื่อนไขของแต่ละยุค 3) คุณค่าของความรู้สึกและสุนทรีย์ 4) ทฤษฎีศิลปะ
- ด้านทัศนคติ (Attitude) 1) ทัศนคติที่เกี่ยวกับสถานภาพ 2) ทัศนคติที่เกี่ยวกับค่านิยมของมนุษย์ 3) ทัศนคติที่เกี่ยวกับพฤติกรรม
- ด้านทักษะ (Skill) 1) ทักษะในการถ่ายทอดและพัฒนาารูปแบบศิลปกรรม 2) ทักษะในการคิดและแสวงหารูปแบบใหม่ 3) ทักษะในการใช้เครื่องมือ และพัฒนากระบวนการ (อารี สุทธิพันธุ์, 2532)

รูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา

ภาคผนวก จ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการสอน
วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

เรื่อง

การศึกษารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา

นางสาวนิภากร ธาราภูมิ
สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการสอน
วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์**

เรื่อง การศึกษารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เกี่ยวกับแนวทางรูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา

แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับการสอนในด้านต่างๆ ดังนี้

2.1 ด้านวัตถุประสงค์การเรียนการสอน

2.2 ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน

2.3 ด้านวิธีการดำเนินการเรียนการสอน

2.3.1 รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

2.3.2 รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain)

2.3.3 รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Psycho-motor Domain)

2.3.4 รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ (Process Skills)

2.3.5 รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นบูรณาการ (Integration)

2.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน

2.5 ด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความหรือกรอกข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

ชื่อ.....นามสกุล.....

รายวิชาที่สอน .....คณะ.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลาเริ่มสัมภาษณ์.....น. สัมภาษณ์ถึงเวลา.....น.

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

26 - 30 ปี

31 - 40 ปี

41 - 50 ปี

51 - 60 ปี

60 ปีขึ้นไป (โปรดระบุ).....

3. วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี สาขา.....

ปริญญาโท สาขา.....

ปริญญาเอก สาขา.....

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. ท่านมีประสบการณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์.....ปี

5. วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ท่านถนัด

ประวัติศาสตร์ศิลป์ไทย

ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันออก

ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก

6. กลุ่มวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ท่านสอน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. .... บังคับ เลือก

2. .... บังคับ เลือก

3. .... บังคับ เลือก

4. .... บังคับ เลือก

5. .... บังคับ เลือก

7. ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์

นักวิชาการทางศิลปะ.....

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

8. ตำแหน่งทางวิชาการ

อาจารย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

รองศาสตราจารย์

ศาสตราจารย์

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

9. คณะที่ท่านสอนสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์.....

10. ประวัติการทำงาน (อดีต-ปัจจุบัน)

.....
 .....
 .....

11. ผลงานทางวิชาการ

งานวิจัย

.....
 .....
 .....

หนังสือ

.....
 .....
 .....

บทความ

.....
 .....
 .....

อื่นๆ

.....
 .....
 .....

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับการสอนในด้านต่างๆ ดังนี้

ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ต่อไปนี้อย่างไร

1. วัตถุประสงค์การเรียนการสอน

การสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ควรมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความสามารถ อะไรบ้าง

.....
 .....

การสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ควรมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติอย่างไรในรายวิชานี้

.....
 .....

การสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ควรมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะความสามารถ อะไรบ้าง

.....
 .....

การสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ควรมีวัตถุประสงค์อื่นๆ อีกหรือไม่ อะไรบ้าง

.....
 .....

2. ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน

การสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในสถาบันศึกษาของรัฐ ควรมีกรอบเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง (เช่น แหล่งกำเนิด รูปแบบ อิทธิพล)

.....
 .....

แหล่งข้อมูลของเนื้อหาที่ท่านนำมาสอน มาจากแหล่งใดบ้าง

.....
 .....

เนื้อหาที่สอนเน้นอะไรกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ความรู้ ทัศนคติ ทักษะ อื่นๆ

.....
 .....

ในการกำหนดเนื้อหา ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาด้วยหรือไม่อย่างไร

.....

.....

ในการสอนแต่ละเทอม ท่านได้สอนตามเนื้อหาครบถ้วนหรือไม่ และมีการแบ่งเนื้อหาให้เข้ากับเวลาที่มีอยู่ได้อย่างไร

.....

.....

3. ด้านวิธีการดำเนินการเรียนการสอน

ท่านมีวิธีการสอนอย่างไรให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า และความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์.....

.....

.....

สมาคมศิลปศึกษาในสหรัฐอเมริกาได้เสนอแนวทางการสอนประวัติศาสตร์ไว้ ดังนี้

- แนวทางการสอนตามยุคสมัยทางศิลปะ (การสอนศิลปะโดยยึดยุคสมัยเป็นเกณฑ์)
- แนวการสอนตามความสนใจ (ผู้สอนคัดสรรประเด็นจากความสนใจของผู้เรียน)
- แนวการสอนรายบุคคล (ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเรื่อง เป้าหมาย ขั้นตอน และวิธีการศึกษา)

แนวทางการสอนแบบใดเหมาะสมกับการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในประเทศไทย และเพราะอะไร.....

.....

.....

ท่านมีวิธีการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในรูปแบบใดบ้าง

รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย ท่านสอนอย่างไร

.....

.....

รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย ท่านสอนอย่างไร

.....

.....

รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย ท่านสอนอย่างไร

.....

.....

รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาทักษะกระบวนการ ท่านสอนอย่างไร

.....

.....

รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นบูรณาการ ท่านสอนอย่างไร

.....

.....

รูปแบบการสอนแบบอื่นๆ ท่านสอนอย่างไร

.....

.....

วิธีการสอนรูปแบบใดที่ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ศิลป์ที่น่าเชื่อถือได้

.....
.....

ท่านมีวิธีการอย่างไรในการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบได้

.....
.....

วิธีการใด ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถสรุปข้อมูล หรือประเด็นปัญหาทางประวัติศาสตร์ศิลป์อย่างมีหลักการและเหตุผล

.....
.....

จำนวนของผู้เรียนมีผลต่อรูปแบบการสอนของท่านหรือไม่ อย่างไร

.....
.....

ท่านได้ใช้ประโยชน์จากสื่อเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ต มาใช้ในการสอนหรือไม่ อย่างไร

.....
.....

ท่านพบปัญหาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์หรือไม่ อย่างไร

.....
.....

4. ด้านสื่อการเรียนการสอน

ท่านใช้สื่อประเภทใดบ้างในการสอน และสื่อที่ท่านได้มาจากแหล่งใด

.....
.....

ท่านพิจารณาการเลือกใช้สื่อการสอนจากสิ่งใด

.....
 .....
 การใช้สื่อสมัยใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต เฟสบุ๊ก มาใช้ในการสอน ท่านคิดว่ามีประโยชน์กับ
 ผู้เรียนมากน้อยเพียงใด และมีข้อดีข้อด้อยอย่างไรบ้าง.....

ข้อดี..... ข้อด้อย.....

5. ด้านการวัดและประเมินผล

ท่านมีวิธีการในการประเมินในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และทักษะอื่นๆ ใดๆ อย่างไร
 แบ่งเป็นสัดส่วนร้อยละเท่าไร.....

.....
 เครื่องมือใดบ้างที่ท่านใช้ในการประเมินผล

ข้อสอบ (ปรนัย, อัตนัย) ใช้ในการประเมินด้าน..... สัดส่วนร้อยละ.....

ข้อดี.....

ข้อด้อย.....

รายงาน ใช้ในการประเมินด้าน..... สัดส่วนร้อยละ.....

ข้อดี.....

ข้อด้อย.....

การอภิปราย ใช้ในการประเมินด้าน..... สัดส่วนร้อยละ.....

ข้อดี.....

ข้อด้อย.....

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ใช้ในการประเมินด้าน..... สัดส่วนร้อยละ.....

ข้อดี.....

ข้อด้อย.....

อื่นๆ..... สัดส่วนร้อยละ.....

ข้อดี.....

ข้อด้อย.....

วิธีการประเมินผลแบบใดมีความเหมาะสมกับวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์มากที่สุด เพราะ
 อะไร(บอกถึงความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนที่ได้รับไปในรายวิชานี้)

.....
 .....
 .....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา

.....

.....

.....

กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสัมภาษณ์

.....
 (.....)

ลงนามผู้ให้สัมภาษณ์

วันที่.....

เวลา.....

ภาคผนวก จ

ตารางแสดงรายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ตารางที่ 20 รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

สถาบัน	ชื่อหลักสูตร	ชื่อวิชา	หน่วย กิต	รายวิชา		ลักษณะวิชา
				บังคับ	เลือก	
จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	ศิลปกรรมศา สตรบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์	ประวัติศิลปะ ตะวันตก 1	3	✓		ศึกษาและวิเคราะห์วิวัฒนาการในงานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และงานศิลปกรรมอื่นๆ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงสมัยรัตนนิยมของ อารยธรรมตะวันตก เน้นถึงอิทธิพลของประวัติศาสตร์ การเมือง สังคม ปรัชญา และศาสนา ที่มีต่อศิลปะตะวันตก
		ประวัติศิลปะ ตะวันตก 2	3	✓		ศึกษาและวิเคราะห์วิวัฒนาการในงานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และงานศิลปกรรมอื่นๆ ตั้งแต่สมัยรัตนนิยม จนถึงศิลปะสมัยใหม่ของอารยธรรม ตะวันตก เน้นถึงอิทธิพลของประวัติศาสตร์ การเมือง สังคม ปรัชญา และศาสนา ที่มีต่อศิลปะตะวันตก
		ประวัติศิลปะ ตะวันออก	3	✓		ศึกษาและวิเคราะห์วิวัฒนาการในงานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และงานศิลปกรรมอื่นๆ ของประเทศจีน ญี่ปุ่น และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง ใต้ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน เน้นถึงแนวคิดสร้างสรรค์ ที่เกิด จากอิทธิพลและผลกระทบต่างๆ
		ประวัติศิลปะ ไทย	3	✓		ศึกษาและวิเคราะห์วิวัฒนาการของศิลปะไทย ทั้งด้านจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม หัตถกรรม และงานศิลปะอื่นให้รู้ถึงรูปแบบ ลักษณะเฉพาะคุณค่า ของศิลปะไทย ตลอดจนอิทธิพลและผลกระทบของศิลปะจากประเทศใกล้เคียงใน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ตารางที่ 20 รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ต่อ)

สถาบัน	ชื่อหลักสูตร	ชื่อวิชา	หน่วย กิต	รายวิชา		ลักษณะวิชา
				บังคับ	เลือก	
ครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชา ศิลปศึกษา		ประวัติศาสตร์ ศิลป์	2	✓		ประวัติศาสตร์ศิลปะโดยสังเขป เริ่มจากศิลปะสมัยก่อนประวัติศาสตร์โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะ ชีวิต และสิ่งแวดล้อมในสมัยนั้นจนถึงปัจจุบัน เน้นงานศิลปะที่สำคัญประเภทจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และศิลปะการช่างทั้งของไทยและสากล
		ศิลปะ ตะวันออก	2		✓	วิวัฒนาการศิลปะประเทศอินเดีย ไทย เอเชียอาคเนย์ จีนและญี่ปุ่น โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับความงามทางศิลปะและวัฒนธรรมทางตะวันออก
		ศิลปะ ตะวันตก	2		✓	ประวัติความเป็นมาและรูปแบบสถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม ในยุโรปโดยเน้นเฉพาะใน ศตวรรษที่ 15 – 17
		ศิลปะไทย	2	✓		ความเป็นมาวิวัฒนาการทางศิลปะไทยสมัยต่างๆ เน้นในงานสถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม และศิลปะการช่างของไทย

ตารางที่ 20 รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ต่อ)

สถาบัน	ชื่อหลักสูตร	ชื่อวิชา	หน่วย กิต	รายวิชา		ลักษณะวิชา
				บังคับ	เลือก	
มหาวิทยาลัย ขอนแก่น	ศิลปกรรมศาสตร์ บัณฑิต สาขา จิตรกรรม	ประวัติศาสตร์ ศิลป์ตะวันตก	2	✓		ศึกษารูปแบบของศิลปะลังกา พม่า อินโดนีเซีย เขมร จีน อินเดีย และญี่ปุ่น ที่มีอิทธิพลต่อศิลปะไทย ตลอดจนการวิเคราะห์รูปแบบของศิลปะไทย ตั้งแต่สมัยเชียงแสนจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ มีการศึกษานอกสถานที่
		ประวัติศาสตร์ ศิลป์ ตะวันออก	2	✓		ศึกษาโครงสร้างรูปแบบและความเคลื่อนไหวของศิลปะตะวันตกในยุคสมัยประวัติศาสตร์ยุคเริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งการวิจารณ์เปรียบเทียบศิลปะในยุคต่างๆ กับสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
		ประวัติศาสตร์ ศิลปะไทย	2	✓		
	ศึกษาศาสตร์ บัณฑิต สาขาวิชา ศิลปศึกษา	ประวัติศาสตร์ ศิลป์ตะวันตก	2	✓		ประวัติความเป็นมา แนวคิด อิทธิพล ของศิลปะในสมัยต่างๆ ของตะวันตกและตะวันออกที่เกี่ยวกับทัศนศิลป์ สามารถวิจารณ์เปรียบเทียบได้
		ประวัติศาสตร์ ศิลปะไทย	2	✓		ประวัติความเป็นมาตลอดจนอิทธิพลที่ศิลปะไทยได้รับในยุคสมัยต่างๆ ลักษณะของงานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรมไทย และสามารถวิจารณ์เปรียบเทียบได้
		ประวัติศาสตร์ ศิลป์ ตะวันออก	2		✓	ประวัติความเป็นมาตลอดจนอิทธิพลที่ศิลปะไทยได้รับในยุคสมัยต่างๆ ลักษณะของงานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรมไทย และสามารถวิจารณ์เปรียบเทียบได้

ตารางที่ 20 รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ต่อ)

สถาบัน	ชื่อหลักสูตร	ชื่อวิชา	หน่วย กิต	รายวิชา		ลักษณะวิชา
				บังคับ	เลือก	
มหาวิทยาลัย เชียงใหม่	ศิลปกรรมศาสตร์ บัณฑิต สาขา จิตรกรรม	ประวัติศาสตร์ ศิลปะตะวันตก	3	✓		ศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปะก่อนประวัติศาสตร์, อียิปต์, เมโสโปเตเมีย, กรีก, โรมัน , สมัยกลางและสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการ ตั้งแต่ศตวรรษที่18ถึง ศตวรรษ20
		ประวัติศาสตร์ ศิลปะตะวันออก	3	✓		ศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปะอินเดีย, ญี่ปุ่น, เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และและ บริเวณโดยรอบ
	ศึกษาศาสตร์ บัณฑิต สาขาวิชา ศิลปศึกษา	ประวัติศาสตร์ ศิลปะตะวันตก	2	✓		ศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปะก่อนประวัติศาสตร์, อียิปต์, เมโสโปเตเมีย, กรีก, โรมัน , สมัยกลางและสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการ ตั้งแต่ศตวรรษที่18ถึง ศตวรรษ20
		ประวัติศาสตร์ ศิลปะตะวันออก	2	✓		ศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปะอินเดีย, ญี่ปุ่น, เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และและ บริเวณโดยรอบ
มหาวิทยาลัย ทักษิณ	ศิลปกรรมศาสตร์ บัณฑิตสาขา ทัศนศิลป์	ประวัติศาสตร์ ศิลปะตะวันตก	3	✓		ศึกษาประวัติความเป็นมา โครงสร้าง รูปแบบและแนวคิดของศิลปะตะวันตกใน ยุคสมัยต่างๆตั้งแต่ศิลปะยุคก่อนประวัติศาสตร์ถึงปัจจุบันวิจารณ์และ เปรียบเทียบคุณค่าทางศิลปะในยุคสมัยต่างๆ
		ประวัติศาสตร์ ศิลปะตะวันออก	3	✓		ศึกษาประวัติความเป็นมา โครงสร้าง รูปแบบแนวคิดของงานศิลปะทั่วโลก ตะวันออกในยุคสมัยต่างๆ โดยเน้นงานศิลปะอินเดีย จีน ญี่ปุ่น พม่า ชวา ขอม
		ประวัติศาสตร์ ศิลปะไทย	3	✓		ศึกษาประวัติความเป็นมา รูปแบบ แนวคิดของงานศิลปะไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย ถึงปัจจุบันโดยเน้นการวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบความงาม

ตารางที่ 20 รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ต่อ)

สถาบัน	ชื่อหลักสูตร	ชื่อวิชา	หน่วย กิต	รายวิชา		ลักษณะวิชา
				บังคับ	เลือก	
มหาวิทยาลัย บูรพา	ศิลปกรรมศาสตร์ บัณฑิต สาขา จิตรกรรม	ประวัติศาสตร์ ศิลป์ตะวันตก	2	✓		ศึกษาประวัติความเป็นมา โครงสร้าง รูปแบบและแนวคิดของศิลปะตะวันตกใน ยุคสมัยต่างๆ ตั้งแต่ศิลปะยุคก่อนประวัติศาสตร์ถึง ปัจจุบันวิจารณ์และ เปรียบเทียบคุณค่าทางศิลปะในยุคสมัยต่างๆ
		ประวัติศาสตร์ ศิลป์ ตะวันออก	2	✓		ศึกษาประวัติความเป็นมา โครงสร้าง รูปแบบและแนวคิดของศิลปะโลก ตะวันออกในยุคสมัยต่างๆ โดยเน้นงานศิลปะอินเดีย จีน ญี่ปุ่น พม่า ชาว และ ขอม
		ประวัติศาสตร์ ศิลปะไทย	3	✓		ประวัติความเป็นมา แนวคิด อิทธิพล ของศิลปะในสมัยต่างๆ ของตะวันตกและ ตะวันออกที่เกี่ยวกับทัศนศิลป์ สามารถวิจารณ์เปรียบเทียบได้
มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	ศิลปกรรม บัณฑิต สาขา ทัศนศิลป์	ประวัติศาสตร์ ศิลป์ตะวันตก	2	✓		รูปแบบและการเคลื่อนไหวของศิลปะตะวันตกในยุคสมัยต่างๆ ตั้งแต่ศิลปะยุค ก่อนประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์จนถึงศิลปะในปัจจุบัน การฟังวิจารณ์ เปรียบเทียบศิลปะในยุคสมัยและประเทศเหล่านั้นกับสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง
		ประวัติศาสตร์ ศิลป์ ตะวันออก	2	✓		รูปแบบและการเคลื่อนไหวของศิลปะ อินเดีย จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ลังกา ชาว ขอม การฟังวิจารณ์ เปรียบเทียบศิลปะในยุคสมัยและประเทศเหล่านั้นกับ สภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง

ตารางที่ 20 รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ต่อ)

สถาบัน	ชื่อหลักสูตร	ชื่อวิชา	หน่วย กิต	รายวิชา		ลักษณะวิชา
				บังคับ	เลือก	
		ประวัติศาสตร์ ศิลป์ไทย	2	✓		รูปแบบ วิวัฒนาการ และการวิเคราะห์เปรียบเทียบศิลปะไทยตั้งแต่ยุคก่อน ประวัติศาสตร์จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ในรูปแบบงานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ศึกษาจากศิลปวัตถุในพิพิธภัณฑ์ และ โบราณสถาน มีการศึกษาภาคสนาม
มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ	ศิลปกรรมบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์- ศิลปะจินตทัศน์	ประวัติศาสตร์ ศิลป์ 1	3	✓		ศึกษาความเป็นมาของศิลปะตะวันตกและตะวันออกโดยสังเขปเน้นรูปแบบ และแนวความคิดเด่นๆ
		ประวัติศาสตร์ ศิลป์ 2	3	✓		ศึกษาความเป็นมาและแนวคิดของศิลปกรรมตะวันตก จากอดีตถึง ปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นศิลปะสมัยใหม่เป็นประการสำคัญ

ตารางที่ 20 รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ต่อ)

สถาบัน	ชื่อหลักสูตร	ชื่อวิชา	หน่วย กิต	รายวิชา		ลักษณะวิชา
				บังคับ	เลือก	
มหาวิทยาลัย ศิลปากร	ศิลปกรรมศาสตร บัณฑิตสาขาวิชา จิตรกรรม	ประวัติศาสตร์ ศิลป์ 1 (ตะวันตก)	2	✓		ศึกษาโครงสร้าง รูปแบบ และความเคลื่อนไหวของศิลปะตะวันตกในยุคสมัย ต่างๆ ตั้งแต่ศิลปะอียิปต์ จนกระทั่งถึงศิลปะในคริสต์ศตวรรษที่ 18 รวมทั้งการ วิจารณ์เปรียบเทียบศิลปะในยุคเหล่านั้นกับสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
		ประวัติศาสตร์ ศิลป์ 2 (ตะวันออก)	2	✓		ศึกษารูปแบบของศิลปะจีน อินเดีย ลังกา ขอม ทวารวดี ศรีวิชัย และลพบุรี ศึกษาอิทธิพลของศิลปะดังกล่าวที่มีต่อศิลปะไทย ตลอดจนการวิเคราะห์ รูปแบบของศิลปะไทย ตั้งแต่สมัยเชียงแสนจนถึงศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์ มี การศึกษานอกสถานที่
มหาวิทยาลัย สงขลา นครินทร์ วิทยา เขตปัตตานี	ศิลปบัณฑิต สาขาวิชา ทัศนศิลป์	ประวัติศาสตร์ ศิลปะ	3	✓		
		ประวัติศาสตร์ ศิลปะภาคใต้ ของไทย	2		✓	

ตารางที่ 20 รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ต่อ)

สถาบัน	ชื่อหลักสูตร	ชื่อวิชา	หน่วย กิต	รายวิชา		ลักษณะวิชา
				บังคับ	เลือก	
	ศึกษาศาสตร์ บัณฑิต	ประวัติศาสตร์ ศิลป์	3	✓		ประวัติศาสตร์และรูปแบบของงานศิลปะไทยและต่างชาติตั้งสมัยก่อน ประวัติศาสตร์ ถึงปัจจุบัน
	สาขาวิชา ศิลปศึกษา	ประวัติศาสตร์ ศิลป์ตะวันตก	2		✓	ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตกยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน การชื่นชมและ เห็นคุณค่าของผลงานศิลปะ
สถาบัน เทคโนโลยีพระ จอมเกล้าเจ้า คุณทหาร ลาดกระบัง	ศิลปกรรม ศาสตร์ บัณฑิต สาขา จิตรกรรม	ประวัติศาสตร์ ศิลป์ 1	3	✓		ศึกษาอารยธรรม โครงสร้างและรูปแบบของศิลปะอินเดีย จีน และขอม ตลอดจนอิทธิพลทางศิลปะที่มีต่อศิลปะของไทยรวมทั้งการศึกษาประวัติศาสตร์ ศิลปะของไทยตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์
		ประวัติศาสตร์ ศิลป์ 2	3	✓		ศึกษาศิลปะตะวันตกตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 18 เป็นการศึกษาที่เริ่มจากสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนโครงสร้าง และรูปแบบของงานศิลปะแต่ละสมัย
		ประวัติศาสตร์ ศิลป์ 3	3	✓		ศึกษาศิลปะยุโรปในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 19 พัฒนาการและความต่อเนื่องของ ศิลปะลัทธิต่างๆ เน้นการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลงานของศิลปินคนสำคัญในแต่ ละลัทธิตลอดจนการศึกษาสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่มีความสำคัญ กับลัทธิทางศิลปะ
		ประวัติศาสตร์ ศิลป์ 4	3	✓		ศึกษาศิลปะยุโรปและอเมริกาในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 20 ในเรื่องของแนวคิด รูปแบบ เนื้อหา เทคนิค และอิทธิพลทางศิลปะ เน้นการศึกษาวิเคราะห์ประวัติ

ตารางที่ 20 รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ต่อ)

สถาบัน	ชื่อหลักสูตร	ชื่อวิชา	หน่วย กิต	รายวิชา		ลักษณะวิชา
				บังคับ	เลือก	
มหาวิทยาลัย รามคำแหง	ศึกษาศาสตร์ บัณฑิต สาขา ศิลปศึกษา	ประวัติศาสตร์ ศิลป์	2	✓		ศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย และสากลสมัย ก่อนประวัติศาสตร์ ยุคหินเก่า ยุคหินกลาง ยุคหินใหม่ ศิลปสมัยทวารวดี ศรีวิชัย ลพบุรี เชียงแสน สุโขทัย อยุธยา รัตนโกสินทร์ และสมัยปัจจุบัน รวมทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ของอียิปต์ กรีก โรมัน อินเดีย จีน และ ญี่ปุ่น และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับ มนุษย์ สิ่งแวดล้อมในอดีตและปัจจุบัน
มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวน สุนันทา	ศิลปกรรมศา สตรบัณฑิต สาขาวิชา จิตรกรรม	TPA2205 ประวัติศาสตร์ ศิลป์ 1	2	✓		ค้นคว้าประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออก ในเรื่องอารยธรรม โครงสร้างและ รูปแบบ ตลอดจนอิทธิพลที่มีต่องานศิลปกรรมไทย รวมทั้งศึกษาประวัติศาสตร์ ศิลปะของไทยตั้งแต่สมัยก่อน ประวัติศาสตร์ จนถึงสมัย รัตนโกสินทร์
		TPA2206 ประวัติศาสตร์ ศิลป์ 2	2	✓		ค้นคว้าประวัติศาสตร์ความเป็นมาของงานศิลปะตะวันตก ตั้งแต่สมัยก่อน ประวัติศาสตร์จนถึงสมัยปัจจุบัน เน้นให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและศาสนา ตลอดจนการพัฒนาการใน ด้านโครงสร้าง และรูปแบบของงานศิลปะแต่ละยุคสมัย และแต่ละลัทธิ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวนิภากร ธาราภูมิ เกิดเมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2526 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชาทัศนศิลป์ เอกภาพพิมพ์ คณะศิลปกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา เมื่อปี พ.ศ.2552